ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

* ECEVİT'İN "KÜÇÜK KURULTAY KONUŞMASI" ÜZERİNE
* TÖB-DER Kongresi ve Unutulan Gerçek
* 1 Eylül Barış Günü
* ZEKERİYA SERTEL'İN SON YILLARI
* SİVAS OLAYLARI RAPORU/Belge
* TSİP GYK Üyeleri Yargılanıyor
* İflah Olmaz Makyavelizm
* Faşizm, Sınıfsal Temeli, İdeolojik Kavramlar
* "Hukuk Devleti" Korsanlık Yapamaz
* İran Halk Hareketleri ve TUDEH (kronolojik tarihçe)

Cilt/10 Ekim - 1978 Sayı/58

ilke

SAYI : 58
EKİM / 1978

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sahibi: **Öner Ciravoğlu** / Yazıişleri Müdürü: **Yusuf H. Çebi** / Yazışma Adresi P.K. 71 İstanbul / Yönetim ve Havale Adresi: **Öner Ciravoğlu**, Cağaloğlu Başmusahip Sok. Tan Apt. No: 10/11 İstanbul / Abone Şartları, Yıllık: 200, altı aylık 100 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi: **Evren Matbaası** / Baskı: **Doğan Basımevi** / İlân: Tam sayfa 500 lira, diğer ilânlar satımi 25 lira / Basıldığı Tarih: **6 Ekim 1978.**

23 AĞUSTOS 1978'den 21 EYLÜL 1978'e

23 AĞUSTOS 1978

- Nikaragua'da Parlamentoya baskın yapan Sandinist Kurtuluş Cephesi'ne bağlı 20 gerilla aralarında senatörler, bakanlar ve gazetecilerin bulunduğu 200 kişiyi rehin aldılar.
- İran'da Eylam kentinde bir lokanta bombalandı.
- TÖB-DER'de komisyon seçimlerini, «Demokratik Merkeziyetçiler», «Özgülük Yolu», «Devrimci Öğretmen» ve «Devrimci Demokratik Birlik» grupları kazandı.

24 AĞUSTOS 1978

- İstanbul Atatürk Öğrenci Sitesi Müdürü Devrim Çelenk, faşistler tarafından yaylım ateşine tutularak öldürüldü.
- TÖB-DER Genel Kurulunda seçimleri «Demokratik Merkeziyetçiler», «Özgürlük Yolu», «Devrimci Öğretmen» ve «Devrimci Demokratik Birlik» gruplarının ortak listesi kazandı.
- Nikaragua'da istekleri hükümet tarafından kabul edilen Sandinist gerillalar, kurtardıkları siyasal hükümlülerle birlikte Panama'ya gittiler.
- İran Şahı, İran'da rejimin değişmesi halinde, ekonomileri İran'a bağımlı Batılı ülkelerin petrolsüz kalacaklarını söyledi.
- Sovyetler Birliği, Çin-Japon «barış ve dostluk anlaşması»nı resmen protesto etti.

25 AĞUSTOS 1978

- Türk-İş'e bağlı TES-İŞ Sendikası, toplu sözleşmede anlaşamadıkları gerekçesiyle, TEK'e bağlı işyerlerinde direnişe geçti.
- Ankara ve Tirebolu'da iki kişi öldürüldü.

26 AĞUSTOS 1978

- TÖB-DER Merkez Yürütme Kurulu, Gültekin Gazioğlu'nu yeniden Genel Başkanlığa getirdi.
- Genelkurmay Başkanı Evren, «Türk Silahlı Kuvvetleri, demokratik hukuk devletine yönelecek her türlü iç ve dış tehdidi anında yoketmeye daima hazırdır» dedi.
- İran'da Cemşid Amuzegar hükümeti istifa etti; yeni hükümeti kurma görevi Senato Başkanı Şerif İmami'ye verildi.
- Nikaragua'da General Somoza'nın istifasına kadar süreceği belirtilen «Genişletilmiş Muhalefet Cephesi»nin genel grev çağrısına uyanlara, ordu ateş açtı.

27 AĞUSTOS 1978

- TÖB-DER Genel Başkanı Gazioğlu, «Birlik Dayanışma» Grubunun yapacağı sahte kongreyi eleştirerek, bunun TÖB-DER'e ve demokratik öğretmen hareketine bir saldırı olduğunu söyledi.
- Genelkurmay Başkanı Evren: «Amerikan silah ambargosu devam ederse, Silahlı Kuvvetlerde azaltma yapılır.»
- Afşin-Elbistan Kömür İşletmelerinde 75 milyon liralık yolsuzluk yapıldığı saptandı.
- İran Şahı, Cafer Şerif İmami başkanlığında kurulan yeni hükümetin İslam kurallarının uygulanmasına başlıca önemi vereceğini söyledi.
- Portekiz Komünist Partisi lideri Cunhal, partisinin iki aydır süren hükümet bunalımına son vermek üzere Costa başkanlığındaki hükümete karşı çıkmayacağını açıkladı.

bir YORUM

TÖB-DER KONGRESİ ve UNUTULAN GERÇEK

Türkiye eğitim emekçilerinin tek meslek örgütü olan ve ülkemiz demokratik hareketi içinde saygın bir yere sahip bulunan TÖB-DER'in 4. Olağan Genel Kurulu 21-24 Ağustos tarihlerinde Ankara'da toplandı. Soldaki siyasal kompozisyonun büyük ölçüde yansıdığı TÖB-DER kongrelerinde çeşitli grupların yönetim için demokratik örgüt disiplini çerçevesinde mücadele ettikleri, bu durumun örgüte zarar değil, tam tersine belli bir dinamizm getirdiği öteden beri biliniyordu. Bu nedenle, burjuva basınında, kongreye «şu kadar grup katılıyor» gibi kopartılan yaygaraların yeni ve endişe verici hiç bir yanı yoktu. Esas olan öğretmen hareketinin birliği ve güçlenmesi idi ki, bu konuda zaaf belirtileri hiç bir zaman, örgüt içinde çeşitli grupların bulunmasından çıkarılamazdı.

Örgüt içinde grupların bulunması bir zaaf değildi ama «grupçuluğun» bulunması önemli bir zaaf olurdu. Bu nedenle son iki yıldır TÖB-DER'i yöneten Demokratik Merkeziyetçiler ve Özgürlük Grubu, grupçuluk yapmaktan titizlikle kaçındığı gibi, bu eğilimlerinin üstüne de acımasızca gitmiş, örgütün bütünlüğünü her şeyin üstünde tuttuğunu, bir kez değil, belki bin kez kanıtlamıştı. MC iktidarları döneminde, tüm demokratik örgütler gibi, hatta onlardan daha fazla olarak TÖB-DER, bir ateş çemberinin içinden geçerek geldi ve yönetimin basireti, örgütün bütünlüğünü her şeye rağmen korudu, gücünü ispatladı. Gericiliğin TÖB-DER'e yönelttiği tüm saldırılar, bilimsel prensiplere bağlılığın doğal bir sonucu olarak boşa çıkartıldı.

Örgütte zaaf yoktu ama, varmış gibi göstermek isteyenler hiç de az değildi. Hatta bunlar, «TÖB-DER'de bunalım var» yaygaralarını koparırken buna kendileri de inanmadıkları için, bunalım yaratma çabaları içine girdiler. Bunların başını, bütün eğitim emekçileri kitlesinin sicilini yakından bildiği «Birlik ve Dayanışma» grubu çekiyordu.

«Birlik ve Dayanışma» grubu, grupçuluk yapıyordu. Bu tutumu kongreden çok önce belli olmuştu. Ancak buna rağmen TÖB-DER merkez yönetimi, merkezi olarak sürdürdüğü prensipli tutumunu yerel şubeler planında da sürdürmeye devam ediyordu. Örneğin: Demokratik Merkeziyetçiler'in yönetimde olduğu yerel şubelerde diğer gruplar gibi «Birlik ve Dayanışma» grubuna mensup öğretmenler de örgütsel faaliyetin bütün alanlarına sokuluyordu, şu ya da bu mevzide kendi grupsal hesaplarını geliştirebileceklerinden endişe duyulmuyordu. TÖB-DER ülkemizin toplumsal yaşamında etkin bir örgüttür ve bu etkinliği, yönetimden değil, eğitim emekçilerinin örgütsel birliğinden kaynaklanır.

Ancak son bir yıl içinde «örgütte bunalım var» yaygaraları, örgütte gerçekten bir bunalım yaratma eylemleri olarak gelişmeye başladı. «Birlik ve Dayanışma» grubu, yönetimde bulunduğu şubelerden Genel Merkeze küfretmeye, örgütün demokratik merkeziyetçi disiplinini hiçe saymaya yöneldi. Ancak, grupsal hesaplarının başarıya ulaşması için kendi gücünün yetmeyeceğini bildiğinden, kendi hesaplarına uygun hesapları olan müttefikler aramaya başladı. Bulabildiği müttefikler ise, «Demokrasi İçin Birlik» ve «Halkçı-Eğitimciler» vs. grupları oldu.

«Birlik ve Dayanışma»nın hesapları ne idi ve diğer grupların hesapları, BD grubunun hesaplarına hangi noktalarda uyuyordu Rezonansa geldikleri asgari amaç ne idi? Bu soruların cevaplarını, TÖB-DER yönetimine karşı «kutsal ittifak»ı oluşturan grupların dayandıkları siyasal görüşlerin yine siyasal hesaplarında aramak gerek. 4. Olağan Kongre ve sonrasında ortaya çıkan gelişmeler, bu hesapların TÖB-DER'e yansımasından veya yansıtılmasından başka bir şey değildir.

«Birlik ve Dayanışma» grubu İDD siyasetinin TÖB-DER içindeki

temsilcisidir. Bu grup, bilindiği gibi daha önce DİSK yönetiminin yörüngesinde demokratik harekete büyük zararlar getirmiş, Sosyal-Demokrasi kuyrukçuluğu yanında işçi sınıfının birliğine sabotaj niteliği taşıyacak bazı niyetlerini gizliyememiş ve açığa vurmuştu. Nitekim DİSK 6. Olağan Kongresi'nin ardından DİSK içindeki «hal ve gidiş»leri bunu açıkça göstermiştir. Maden-İş Sendikasını DİSK içinde ayrı bir merkez gibi görmeye başlayan İDD, daha sonra bu «merkez» etrafında mümkün olduğu kadar fazla güç toparlayabilmek için olmadık hesapların içine düşmüştür.

Tekstil ve Has-İş Sendikalarında olduğu gibi, sendikaların varlığını tehlikeye düşürebilecek tehlikeli oyunlara başvurmuş, minder dışına kaçarak kendi oyunlarının meşruluğunu mahkemelerde tescil etmeye kalkışmıştır. Bunu başaramadığı yerlerde ise, DİSK'e bağlı sendikaların karşısına korsan sendikalar kurmuş ve çıkarmış, bu yoldan grupsal etkinliğini işçi sınıfı içinde geliştirmeye çalışmıştır. Ama bütün bunlar kâr etmemiş ve kâr etmediği için İDD grubu giderek hırçınlaşmış, raydan çıkmıştır.

CHP kuyrukçuluğu, İDD çizgisi ile sosyal demokrasi arasındaki sınırın nereden başlayıp nerede bittiğini anlaşılmaz hale getirecek kadar ileriye gitmiştir. DİSK'de ayakları kayan İDD'ciler, her ne pahasına olursa olsun TÖB-DER yönetimini ele geçirip Maden-İş ve etrafındaki korsan sendikalarla onların yönetimindeki TÖB-DER'in oluşturacağı bir «blok»u DİSK'in karşısına çıkarma hesaplarını geliştirmeye başladılar. İstanbul ve Adana şubelerinde oynamak istedikleri oyunlar bu hesapların su yüzüne çıkan ilk belirtileri olarak göründüler. Hesaba uygun olarak tezvirat, yalancılık, örgütün birliğine sabotaj, sürüyle ilkesiz ittifak ve zaman zaman faşist işbirlikçiliği ve makyavelizmin her türlüsü İDD çizgisinin ve onun TÖB-DER'deki uzantısı olan «Birlik ve Dayanışma» grubunun künyesine kazıldı.

Sosyal demokrasinin hesapları ise daha başkaydı. Onlar hükümette idiler ve tekelcilerin dertlerine derman bulmakla yükümlüydüler. İçinde bulunduğumuz ekonomik koşullarda tekelcilere rahat nefes aldıracak tedbirlerden birisi de, emekçilerin ekonomik taleplerini belli bir çerçeve ile sınırlamak, onların yaşam düzeylerini dondurmak ve taleplerini askıya almak idi. Bunun yolu ise, demokratik örgütlerle «uzlaşmaktan» bunun sağlanamadığı yerde onları «uysallaştırmaktan» geçiyordu. POL-DER'e saldırıldı. Feyzioğlu kanadından TÖB-DER'e yöneltilen saldırılar karşısında sessiz kalındı, TÜRK-İŞ'le «Toplumsal Anlaşma» imzalandı, grevler yasaklandı, grevler ertelendi. Daha sonra, işçi sınıfımızın en bilinçli ve dinamik kesimlerini içinde barındıran DISK'e sıra geldi...

Ancak ne DİSK yönetiminin ve ne de DİSK'in, sosyal demokrasinin çizdiği çerçeve içinde bir anlaşmaya oturmasına mevcut koşullar

izin vermiyordu. Bu nedenle DİSK'in «zorlanması», «Yalnız bırakılması» gerekiyordu. Bunun ilk koşulu ise gelişen DİSK/TÖB-DER yakınlaşmasını sabote etmekten geçiyordu.

Öte yandan, eğitim emekçilerinin ekonomik mücadelesi tüm kamu çalışanlarını yakından etkiliyor ve onların da taleplerini yükseltmelerine yol açıyordu. Ayrıca kamu çalışanlarının gündeminde SENDİKALAŞMA HAKKI gibi, içinde bulunduğumuz koşullarda sosyal demokrasiye çok «sıkıntı» veren bir talep bulunuyordu. DİSK/TÖB-DER birliği, bu konuda sosyal demokrasiyi köşeye sıkıştırabilirdi. Mevcut TÖB-DER yönetimi ise, çalışanların çıkarları hilafına hükümete göz açtırmak niyetinde olmadığını defalarca göstermiş bulunuyordu. Özellikle bu dönemde, CHP ile her konuda uzlaşabilecek bir TÖB-DER yönetimi, sosyal demokrasi için büyük önem taşıyordu. Ve sırf bu iş için CHP Genel Merkezinde bir «ekip» oluşturulmuştu.

«Demokrasi İçin Birlik» grubu ise TÖB-DER'de varla yok arasında bir yerde idi. Nasıl olursa olsun, bir ittifak bu gruba canlanma şansı tanıyabilirdi ve işçi sınıfının «almaşıksız hareketi» bundan kârlı çıkabilirdi. Ancak bu grup, kendi hesabına yatmayan kombinezonlardan kaçacak kadar da basiret sahibiydi. Demokratik Merkeziyetçilere ve Özgürlük grubuna karşı duyduğu hoşnutsuzluk bu grubu bir yere kadar olayların içine sürükledi ve BD'nin suç ortağı yaptı.

Doğulu «yandaşlar» ise, Özgürlük grubuna karşı duyduğu kini dolayısıyla kutsal ittifak içine sürüklendi. Duyguyla politikanın bir arada yürümediğini ise, kongre sırasında gördü ve «şoven eğilimlerle» aynı «çadır»da bulunma korkusuyla rüyasından erken uyandı!

Evdeki hesap şöyleydi:

- DISK'e karşı bir TÖB-DER! DİSK'in dışında ve DİSK'i köşeye sıkıştıracak her türlü bloklaşmaya katılacak veya bu gibi olayların başını çekecek bir TÖB-DER yönetimi,
- Sosyal demokrasiyle her alanda uzlaşabilecek, bu uğurda eğitim emekçileri kitlesinin taleplerini askıya alacak, çıkarlarını hükümete peşkeş çekecek, kısacası, hükümetin işini «zorlaştırmak» yerine «kolaylaştırmak» yolunu seçecek «uysal» bir TÖB-DER,
- Demokratik Merkeziyetçilerin ve Özgürlük grubunun içinde etkinliğinin bulunmadığı bir TÖB-DER,
- Bunların sağlanamadığı noktada ise ayrı bir «TÖB-DER» ya da «bölünmüş» bir TÖB-DER.

Bu hesapların tutması için sosyal demokrasinin bir kısım «saylavları» soyundular. (Bu saylavlar (milletvekilleri) içinde TÖB-DER'i «komünistlerin elinden kurtarmak gereklidir» diyenleri de vardır.)

Eğitim emekçileri kitlesi, yapılan hesapları çok önceden beri sezmiş bulunuyordu. «Kutsal İttifak»ın karşısına en geniş öğretmen kitle-

sinin çıkarılması gerekiyordu ve bu yapıldı. Demokratik öğretmen hareketini temsil eden en geniş ittifak sağlanarak burjuvazinin hesapları bozuldu. TÖB-DER, 4. Olağan Kongreden örgütün bütünlüğünü koruyarak çıktı.

Bundan sonra atılacak her adım bir macera olacaktı. Çünkü bu adımlar doğrudan doğruya TÖB-DER'in birliğine karşı yönelmiş açık saldırılar niteliği taşıyacaktı. Bu adımları atabilmek için ya çıldırmış olmak, ya da «ya herro ya merro!» diyecek kadar kendi geleceğinden de umudu kesmiş olmak gerekiyordu. Bu durumda olan tek grubun «Birlik ve Dayanışma» grubu olduğu görüldü. «Dostları» tek tek ayrılınca bu grup yalnız başına kaldı. Ortak kullanım için önceden hazırlanmış malzemeleri bu grup devraldı ve o da bunları tepe tepe kullandı Talip Öztürk'ün genel başkanlığında bir «ekip» kurdu ve mahkemeden meşruluk «ilamı» aldı.

Oysa bir şey unutulmuştu. Unutulan, öğretmen kitlesinin çoğunluğunun eğilimidir. Bu eğilim, eğitim emekçileri kitlesinin örgütsel birliğinin korunması yönündedir. Burjuvazinin dışardan ve içerden yaptığı saldırıların TÖB-DER'de açtığı yaraları, eğitim emekçileri hep birlikte saracaklar, olumsuzlukları dışlayarak örgütsel birliklerini örmeye devam edeceklerdir.

28 AĞUSTOS 1978

- Nikaragua Ticaret Odaları Konfederasyonu genel grevi desteklediğini bildirdi ve diktatör Somoza'nın devrilmesi için çağrıda bulundu.

29 AĞUSTOS 1978

- Gaziantep'in Nizip ilçesinde sol görüşlü bir işçi öldürüldü. Malatya CHP Gençlik Kolu Başkanı komandolar tarafından yaralandı.
- Nikaragua'da halk diktatör Somoza rejimine karşı ayaklanarak Matagalpa kentini ele geçirdi.
- DİSK Yürütme Kurulu tarafından TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu'na gönderilen başarı mesajında, «TÖB-DER kongresinde oynanmak istenen oyunların aşılmasının önemli bir başarı olduğu ve DİSK'in onur üyesi TÖB-DER'in yanında olacağı» belirtildi.

30 AĞUSTOS 1978

- Malatya'da komandolar tarafından vurulan CHP Gençlik Kolu Başkanı öldü.
- Peru hükümeti, 5 ilde sıkıyönetim ilan ederek, anayasal güvenceleri askıya aldı.

- Ankara'da, (PİM) Pahalılık ve İşsizlikle Mücadele Derneği üyesi üç genç polis baskını sonucunda öldürüldü.
- Kayseri'de bir öğrenci öldürüldü.
- İskenderun'da Demir-Çelik Fabrikasındaki komando işçiler, içinde devrimci işçilerin bulunduğu servis trenine saldırarak 9 işçiyi yaraladılar.
- Nikaragua'da halkın direnişi sürerken, ölü sayısı 50'ye yükseldi.
- 1 Eylül Dünya Barış Günü bütün dünyada ve Türkiye'de kutlandı. DİSK Genel Başkanı Baştürk; «Dünya barışı işçi sınıfının ellerinde yükselecektir» dedi.

bir YORUM

BARIŞ'IN ELDE EDİLEBİLİRLİĞİ İSPATLANMIŞTIR

İkinci Dünya Savaşı 1 Eylül günü başlamıştı. Bu savaş insanlığa büyük kayıplar ve acılar verdi. 60 milyonu aşkın emekçi cephelerde öldü. 100 milyon insan sakat kaldı. İnsanlığın yarattığı maddi değerler çok büyük zarar gördü.

Savaş emperyalistlerin dünya pazarlarını yeniden düzenlemeleri ve yeni pazarlar sağlamak amacını taşıyordu. Savaşın esas yönü ise, Hitler faşizmi eliyle dünyanın tek proleter devleti olan Sovyet Cumhuriyetinin çökertilmesine yönelikdi. Alman emperyalizminin yaygınlık kazanması öteki emperyalist ülkeleri de bir «Anti-Hitlerci» cephede yer almaya sürükledi. Ama faşizm, Sovyet halklarının eşi görülmedik özverili çabalarıyla yenildi. Ardından dünyanın 15 ülkesinde sosyalizm boy attı. Kazanan sosyalizm olmuştu.

Sosyalizm kazanmıştı ama insanlık çok şeyini yitirmişti. Sadece proletaryayı değil, bütün insanlığı kurtarmayı hedefleyen sosyalizm, savaşın izlerini silmekten öte, insanlığı böylesi bir felaketten sürekli olarak uzak tutmak için çabalarını bir noktada, barış davası noktasında yoğunlaştırdı. Zaten halkların ilgisi de büyük ölçüde bu noktada toplanıyordu.

Dünya Barış Konseyi 1950 yılında, 1 Eylül'ü Dünya Barış günü olarak ilan etti. Kitlesi her geçen gün bir çığ gibi büyüyen dünya barış güçleri 1 Eylül'ü her yıl kutluyorlar. Ancak onlar, sadece bir günü anmakla yetinmiyorlar, barışın düşüncesini yaygınlaştırıyorlar, yeni araçlarını geliştiriyorlar. Antiemperyalist mücadelenin barış mücadelesinden ayrılmayacağını bilen tüm ezilen halk-

lar bu davaya omuz veriyorlar. Dünyanın bütün emekçileri, kendi sınıf çıkarlarının en yüksek düzeyde yansıdığı barış mücadelesinde, barış saflarında yerlerini alıyorlar. Barış mücadelesi günümüzde, sınıflar mücadelesinin en yüksek biçimi olarak sürüyor. Dünya çapındaki sınıfsal kutuplaşma barış mücadelesine aynen yansıyor ve onu etkiliyor.

Öte yandan emperyalistler ve gericiler, barış mücadelesinin kendilerini kıskaca aldığını gördükçe barışa saldırıyorlar. Emekçilerin ve sosyalizmin baş düşmanları ve bu arada maoculuk, emperyalistlerin safında yer alarak barışa sövüyorlar. Barış mücadelesi kazanımlar elde ettikçe barış düşmanları da hırçınlaşıyorlar. Barış mücadelesi, barışçıl araçlarla verildiği kadar emperyalistlerin müdahalelerine karşı, Afrikada olduğu gibi zorunlu olarak barışçıl olmayan araçlarla da sürdürülüyor. Barış mücadelesine bağlı olarak sınıf mücadelesi dünya planında olduğu gibi tek tek ülkelerde de kızışıyor. Emekçilerin devrimci mücadelesi ülke yaşamında etkinliğini artırıyor ve zafere yaklaşıyor. Barış koşulları ve mücadelesi, ülkelerdeki sınıf mücadelesinin mantığını su yüzüne çıkarıyor ve besliyor.

Barış'ın bunca yaygınlaşmasına rağmen barış düşüncesinin daha da ulaştırılması gereken toplum kesimleri mevcuttur. Onlara, günümüzde uğruna mücadele verilen barışın ne anlama geldiği kavratılmalıdır ve bu da barış güçlerinin, barışın öncülerinin görevidir.

Barışı, sosyalizmin emperyalizmle uzlaşması olarak görecek kadar sorunun gerçek özünden uzak olan bu kesimlerin eğitilmeleri gereklidir. Böylece onların da barış mücadelesine kazanılmaları olanağı mevcuttur. Kimi goşist unsurların zannettiği gibi, emperyalizme tam cepheden ve canevinden bir saldırı olan barış, sosyalizmle emperyalizmin uzlaşması değil; içinde sınıf mücadelesinin uğraklarından biri olan «devrimci uzlaşma»da taşıyan bilimsel sosyalizmin en yüce amaçlarından biridir. Barıştan kimin ne kazandığı sorusu gibi yalın bir mantıkla dahi kavranabilecek bu davayı, zengin diyalektiği ile de işlemek, örgütlemek ve propoganda etmek başlıca görevimizdir.

Öbür yandan objektif olarak barıştan yana olan kitleleri peşinden sürükleyen bazı burjuva akımların yanlış barış anlayışlarının da açığa çıkartılması zorunluluğu var. Örneğin sosyal demokratlar çoğunlukla, dünyanın mevcut durumunu «barış» hali olarak değerlendiriyorlar. Bu anlamda onlar uluslararası statükonun korunmasından yana bir yol izliyorlar. Silahsızlanmaya değil,

«denge»ye dayalı bir barış anlayışının, emperyalizme hizmet etmek olduğunun da geniş yığınlara kavratılması gerekiyor.

Bugün sosyalist ülke halkları veya kapitalist ülkelerin bilinçli proleterleri, barış davasına örgütlü olarak sahip çıkıyorlar. Barış güçlerini sosyalistlerden ibaret görmek ve barış yolunda örgütlenmeleri bu çerçevede tutmak yanılgıların en büyüğüdür. Barış için örgütlenmeler, barış güçlerinin mümkün olan en geniş kesimini kapsamak zorundadır ve barışın öncü güçleri olan sosyalistlere bu konuda büyük görevler düşmektedir. Örneğin: Türkiye'de bu yanılgı vardır ve barış örgütlenmesine yansımıştır. İşçi sınıfının ve emekçi halk örgütlerinin tümünü dışında bırakan ve bir siyasal çizginin yandaşlarını derlemeye çalışan Barış Derneği bu yanılgının sakat doğmuş çocuğudur. Bu olumsuzluğun gerçek barış öncüleri tarafından aşılması gerekir ve aşılacaktır da.

2 EYLÜL 1978

- Sivas'ta, Alevilerin yoğun olduğu Alibaba mahallesine faşistlerin saldırması sonucunda çıkan olaylarda 2 kişi öldü, 14 kişi yaralandı, çok sayıda işyeri tahrip ve yağma edildi.
- Ankara'nın Mamak semtinde sol görüşlü kişilere kanlı saldırılar düzenleyen, komandoların oluşturduğu bir örgüt ele geçirildi.
- Ankara'da, kimlikleri saptanamayan kişilerce ateş açılması sonunda bir kişi öldü.
- Başbakan Ecevit, «Halkımızın iyiniyeti, yüreklerine kin ve düşmanlık tohumları ekilen, düşüncelerine bağnazlık zinciri vurulan kimselerden de çoğunu, insanlık, uygarlık ve özgürlük yoluna çekmeye yetecektir» dedi.
- İsrail'de 100 bin kişi Menahem Begin'in Camp David'de «ödün vermesi için» gösteri yaptı.

bir YORUM

Hükümetin Tutumunun Aynası:
SİVAS OLAYLARI

Gericiliğin emekçi halk hareketi üzerindeki düşmanca planlarının başarısı için emekçilerin saflarında yapay ayrılıklar yaratmak ve varolan tarihsel farklılıkları bu amaç için kullanmak, bilinen ve çok denenmiş bir yoldur. Böylece, emekçilerin güçlenen birliğini engellemek ve ortak düşmanlarını onların gözünden sak-

lı tutmak umulmaktadır. Halk muhalefetinin gelişip güçlenmesinden korkan tüm gerici güçlerin her zaman başvurdukları bu yöntem, bugün Türkiye'de ve özellikle Doğu'da uygulama zemini bulmaktadır. Bu yolla faşistler ve gericiler, ilerici halk güçlerine saldırabilmek için mevziler elde ediyorlar, meydanı boş buldukça mevzilerini güçlendiriyorlar.

Faşistlerin istismara yeltendikleri tarihsel koşulların başında, milliyet ve mezhep ayrılıkları geliyor. MHP ve yandaşı örgütlerin doğudaki provokatif girişimlerine AP çanak tutmuş ve tutmaktadır. MC iktidarları döneminde MHP, özellikle Maraş, Elazığ, Sivas gibi mezhep farklılıklarının belirgin olduğu illerde üslenebilmiş, belli ölçüde «kitle desteği» sağlayabilmiştir. Bugün doğu illerinde işlenen faşist cinayetler ve sabotajlar, mezhep düşmanlıkları üzerine oturtulmaktadır.

3 Eylül günü Sivas'da, halkın da yaygın bir biçimde katıldığı çatışmalar, faşistlerin kışkırtmaları üzerine başladı. Devrimci öğrencilere saldıran faşistler daha sonra alışılmış yalanlarına başvurarak «solcuların camileri basacağı» safsatasını yaydılar. Olayın bu görünen yanı, basit bir «zaptiye kafası»nın bile kavrayabileceği basitliktedir. Nitekim, sorumlu bakanından yerel güvenlik sorumlularına kadar bir dizi görevlinin olayları değerlendirmesi de bundan ileriye gitmemiştir. Hatta TRT, olayların «çocuk kavgası»ndan başladığını yayacak kadar maksatlı davranmıştır.

9 kişinin ölümüne ve yüzden fazla insanın yaralanmasına yol açan Sivas olayları bir kere daha gösterdi ki hükümet saldırı ve cinayetlerin üzerine gitmek yerine olayların üstünü örtmeyi ve durumu idare etmeyi yeğlemektedir.

Şiddet olayları konusundaki bu tutumu, kurulduğundan buyana hükümetin temel zaaflarından birini oluşturmuştur. Gerici faşist örgütlere cesaret ve rahat çalışma olanağı sağlayan da hükümetin bu kararsız ve çekingen tavrıdır.

Halbuki doğuda, aleviler ve kürtler üzerinde estirilen terör sistemli bir organizasyonun ve belli bir amacın sonucudur. Olayların kışkırtılmasında, gelişmesinde ve saldırganların korunmasında, halkın güvenliğinden sorumlu devlet görevlilerinin parmağı ve rolü vardır. Emniyet örgütü demokratikleştirilmedikçe bu böyle olmaya devam edecektir. CHP, olayların kaynağına inecek siyasi dinamizmi göstermekte geç kalmıştır. Aşağıda okuyacağınız belge bu teşhisimizi doğrulayacaktır...

bir BELGE

SİVAS RAPORU

Sivas olayları nedeniyle bir basın toplantısı yapan demokratik örgütler ve meslek kuruluşları, gericiliğin Türkiye üzerinde oynadığı oyunun maskesini düşürmüşlerdir.

Tarihsel bir belge olan bu açıklamayı, Hükümetin de dikkatini çekmek üzere yayımlıyoruz:

İLKE

SİVAS OLAYLARIYLA İLGİLİ DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİNİN BASINA AÇIKLAMASI :

SİVAS OLAYLARININ PERDE ARKASI

Sivas olaylarının gerçek yönü neydi? Kamu'ya nasıl yansıtıldı? Bu güne değin yapılan açıklamalar tek yönlü olmuştur. Bir halk deyiminde «kimi açar, kimi çeker.» Sivas olaylarıda öyle oldu. Evleri, işyerleri yakılan, yıkılan, talan edilen, saldırıya uğrayanlar aniden suçlu oldular gözaltına alınarak günlerce işkence gördüler ve arkasından da tutuklandılar. Bunlar yetmiyormuş gibi kamu'ya ters ve yanlış bilgiler verildi. Öylesine oyunlar dönüyordu ki iktidar dahi «Allah belalarını versin» diyerek güçsüzlüklerini belirtiyorlardı. Demek ki bu olayların yönlendiricileri öylesine güçlülerdi ki boyutları ikdidarı aşıyordu. Bu nedenle gerçek suçlular yerine mağdur olanlar ve suçsuzlar suçlu gösterildi.

Bizzat olayları yaşayan, görenler olarak olup bitenler karşısında utanç duyarak bu açıklamayı yapmak zorunluluğu doğdu.

Sivas olaylarının kökeni elbetteki birkaç günlük veya aylık bir çalışmanın, kışkırtmanın sonucuna dayanmamaktadır. Yıllardan beri ülkemizin her ilinde meydana gelen saldırılardan ve katliamlardan soyutlanamaz. 1961 Anayasası, birçok demokratik hak ve özgürlükler getirmişti. Bu özgürlüklerden yararlanan işçiler, köylüler ve tüm emekçiler uyanmaya, toplumsal gelişmeleri izlemeye, insanca yaşamak ve koşullarını öğrenmeye ve aramaya başladılar. Kendi sömürü ve egemenliklerini sürdürmeye çalışan güçler uyanan emekçi sınıf ve tabakları sindirmek, baskı altında tutmak için yeni yöntemlere başvurdular. Sömürü ve baskıdan deneyleri olan ABD'lerinde ba-

rış gönüllüleri adı altında uzmanlar getirildi ve ülkemiz adım adım gezdirildi. Ülkedeki etnik gruplar, mezhep ayrıcalıklarını saptayarak raporlar düzenlediler. Bu raporlar doğrultusunda çalışmalara başlayarak çelişkileri körüklemeye çalıştılar. Yine aynı doğrultuda siyasi partiler kurdular. Bu partilerin denetiminde çeşitli örgüt ve dernekler kurdurularak bölücü ve tahrik edici çalışmalarını hızlandırdılar.

İşte Sivas olayları bu zincirin bir halkasıdır. Bu güne değin yapılan bölücü ve kışkırtmaların sonucu doğmuştur. Olayların birkaç ay öncesine bakıldığında bu olayların yöneticileri ve oyuncularının kimler olduğu ve nasıl hazırlandığı anlaşılacaktır.

1 — Sivas'ın Divriği ilçesinde Aleviler çoğunluktadır. Burada Türkiye Demir - Çelik işletmeleri genel müdürlüğüne bağlı çürek, divpalet maden tesisleri bulunmaktadır. MC döneminde bu işyerlerine çok sayıda faşist militan işçi adıyla alındı. Görevleri sadece yörede Alevi - Sünni çelişkilerini yaratmaktı. Halka saldırıyorlardı, camii bahçelerine patlayıcı maddeler atılarak halkı tahrike çalışıyorlardı: Halk bu oyunlara gelmedi.

2 — İmranlı ilçesinde de aynı oyunlarını sergilediler, evler ve işyerleri tahrip edildi, insanlar yaralandı.

3 — İlçelerdeki bu oyunları fiyaskoyla sonuçlanınca, oyunlarını Sivas il merkezine kaydırmaya çalıştılar.

Bu çalışmalarını bazı örneklerle açıklayalım:

1 - 11 Ağustos 1978 Hakikat Gazetesi «Bize göre» sütununda «İHTİLAL BAŞLADIKTAN SONRA» başlığı altında şöyle deniliyor: «GİDİŞ BUDUR; Türkiye şartları içinde ekonomik, sosyal, kültürel ve ideolojik oluşumlarla bir bolşevik ihtilaline süratle gidilmekte ve başarı içinde Bülent bey bir kalkan ve alet olarak kullanılmak istenmekte ve kullanılmaktadır.»

2 - 25 Ağustos 1978 tarihli Hakikat gazetesi «Yarınlar Kimin» sütununda «MASUMLARMIŞ» başlıklı yazıda: «........... Müslüman hemşerilerimiz camiide namaz kılarken Allaha küfretmek gayretini gösterenler Müslümanlar camiilerden çıkarken üzerlerine kurşun yağdıranlar........... Dükkanları basıp haraç istercesine bilmem ne DER'e para topluyorlar.»

3 - 1.9.1978 tarihli Yeniden Doğuş dergisinin 7. sayfasında «KURTULUŞ YAKINDIR» başlığı altında «fertler olarak kendimizi İslama uydurmak ve Müslüman olmak zorundayız. Yanlışlara mahal olmasın kendimizi yeni baştan sıraya çekip eksikliklerimizi tamamlamak düzenin bize yamadığı İslamdan olmayan taraflarımızı musamahasız ve tavizsiz kesip atmak zorundayız... Kurtuluşumuz yakındır.

4 — Sivas Eğitim Enstitüsü, MC döneminde komandoların «eğitim» ve saldırı karargahı olmuştu. Nasıl ki Amerikan üslerine Türk kumandanları giremiyorlarsa, bu eğitim enstitülerine de hiç bir güvenlik kuvveti veya devlet yetkilisi giremiyordu. Girenler ise önceden haber verilerek ve onların izini alınarak giriyorlardı. İkdidar değişikliği ile okul yönetimi demokratlaştırıldığından dolayıdırki bu faşistler mevzilerini kaybettiklerini bilerek saldırılarını daha da artırdılar. Hergün sokaklarda olaylar çıkartıyorlardı ve adam yaralıyorlardı.

5 — Eğitim Enstitüsünde okuyan bir komandonun arkadaşına yazdığı mektupta «Metin kardeşim bu mektubu Sivas'daki olaylardan önce yazdım sonra atıyorum. Bizden beş yaralı var biz TÖB-DER'e Allah Allah diye saldırırken POL-DER'li polisler üzerimize ateş açtı, komünistleri hiç kovalamadılar ama yinede TÖB - DER'e soktuk. CHP binasını, Muslular Kitapevini çeşitli solcu kuruluşla-

rı tahrip ettik şimdilik bu kadar. Sabahleyin postahanede bu notu yazdım. —Kardeşin Remzi İbicek.»

6 — Öğretmen Erol Arabacı, okuldan evine yeni dönmüştür evinin zili çalınır, açtığında üç kişinin silahlı saldırısına uğrar kafasında ve vücudunun çeşitli yerlerinden ağır yaralanır. Saldırganlardan birini tanır ve lütfen yakalanır diğer ikisi daha ortalarda yoklar.

7 — Eğitim Enstitüsü öğretmeni Yunus Yıldırım okuldan evine oğlu Osmanla dönerlerken yolda beş kişinin silahlı saldırısına uğrar. Ondört tane kurşun sıkılır baba ve oğul ağır yaralanırlar. Saldırganlardan ikisini tanırlar bunlar lütfen yakalanırlar, diğer üç suç ortağı ortalarda halen yoklar. Kimbilir hangi saldırının içindedirler.

8 — Öğretmen Seydullah İnangün'ün evine iki defa patlayıcı madde atılarak tahrip edildi.

9 — Altuntabak mahallesindeki Kartal Kıraathanesini kurşunladılar.

10 — Alibaba mahallesine gitmekte olan bir grubun üzerine yaylım ateşi açılıyor. Bir işçi olmak üzere 4 yurttaş yaralanıyor.

Bu kışkırtma ve saldırıların kimlerce, niçin yapıldığını iyi bilen Sivaslılar bu oyunlarına gelmediler. Ama kışkırtmalar ve saldırılar durmuyordu. Çünkü emniyet görevlileri ve üst düzeydeki yöneticiler bunları koruyor ve destekliyorlardı.

Her an doğması muhtemel olan olayların önlenmesi için Sivas Millet vekilleri çağrılarak durum anlatıldı ve durumu ilgili sorumlulara iletilmesi ve uyarılması istenildi. Ayrıca il sorumlarına da iletiliyordu. Önlem alınamadı veya alınmak istenilmedi. Nihayet Ramazan ayı geldi, istismarın en çok olabileceği bir aydı. Ramazan ayı içerisinde öylesine yalanlar uyduruluyordu ki «Aleviler - Komünistler camiileri bombalıyacaklar, camii vaizini dövdüler. Oruç tutan yurttaşlara saldırdılar...» gibi aslı ve astarı olmayan yalanlar uydurularak her tarafa yayıyorlardı. Bildiri üzerine bildiri dağıtıyorlardı. Öyle bir noktaya gelindiki halk, bu saldırganların sabotajlarına karşı kendi camiilerini beklemek zorunda kaldılar. Nihayet ramazanın sonuna gelinmiştiki saldırgan faşistler bir bildiri ile halkı adeta savaşa çağırıyorlardı. Bildiride:

«Aziz hemşerilerimiz, eceli gelen köpek cami duvarına pisler ata sözü tecelli etmektedir. En son çağrı olarak camilerimize sıldırmayı, mübarek ramazan ayında yüzümüze sigara üflemeye kadar cüret etmişlerdir. Fakat Ülkücü Türk gençliğinden daima hak ettikleri cevabı almışlardır. Ülkücü gençlik olayları yakından takip etmekte ve her an uyanık bulunmaktadır. Ancak Vatan müdafası sadece gençlere terk edilemez. «Ben de bu Vatanın evladıyım» diye herkes vazifesini yerine getirmeli ve mücadeleye destek olmalıdır...»

OLAYLAR BAŞLIYOR

1 — Alibaba mahallesi: 3.9.1978 günü saat 10.00 sıralarında halk pazar yerinde bayram hazırlığı yapmaktadır. Bu sıralarda mahallenin üst kesiminde bulunan Çukurtarla semtinde patlayıcı madde atılıyor. Ve yoldan geçen yurttaşlara saldırılıyor. Önceden hazırlanan plan gereğince faşist bir grupta aynı anda Alibaba pazaryerindeki halka silahla saldırarak «eyy Müslümanlar ne duruyorsunuz, Aleviler, Komünistler namazdan çıkan Müslümanlara saldırdı, Müslümanlar katledildi» diyerek saldırılarını ve tahriklerini sürdürdüler. Bu sırada yaşlı bir kadın saldırganın açtığı ateş sonucu öldürüldü. Birçok kişi yaralandı. Pazar yerindeki tüm eşyalar, araçlar talan ve tahrip edildi. Kalabalık giderek büyüyor, mahalle aralarına dalarak evleri yakma, yıkma girişimlerini yoğunlaştırıyorlardı.

Olay giderek büyüyor ve tüm bölgeye yayılıyordu. Kadınlar, çocuklar ve yaşlılar panik içerisinde sıkılan kurşunlar altında nereye sığınacaklarını şaşırmış, var güçleri ile bağırarak imdat istiyorlardı. Mahalle bir savaş alanına dönmüştü.

2 — İNÖNÜ ve YİĞİTLER mahallesi: Önceden hazırlanan ve bu mahallelerde görevlendirilen faşistler aynı anda ve aynı sloganlarla bir yandan halkı tahrik ediyorlar, diğer yandan evleri yakma, yıkma ve talan işlerini sürdürüyorlardı. Habersiz bir baskına uğrayan mahalle halkı ne yapacağını şaşırmış bir yandan saldıranlara, karşı korken bir yandan İMDAT istiyorlardı. Yüzlerce ev, işyeri yakılmış yıkılmış ve çok sayıda insan yaralanmıştı.

3 — Diğer mahallelere taksilerle megafonla «eyy Müslümanlar camiyi aleviler bombaladı. 300 dindaşımız katledildi, ne duruyorsunuz. Gün cihat günüdür.» Şeklinde halkı bir ayaklanmaya çağırıyorladı. Kısa anda faşistlerin hazır güçleri denetiminde saldırı ve talan tüm mahalleleri ve şehır içine yayıldı.

4 — Bir kol şehir içerisine yayılarak önceden listelenen evler ve işyerleri gösteriliyor, talancılar tarafındanda yıkılıp yakılıyor idi. İlk tesbitlere göre bine yakın işyeri tahrip ve talana uğramıştı. Bu sırada Belediyenin tanzim satış mağzasıda tamamen talan edilmişti. Istasyona kadar saldırılarına devam eden saldırganlar CHP'ye ait binanın camları, belediye binası ve vali konağı da saldırıya uğramış ve büyük hasar görmüşlerdir. Vali, kendi ve çocuklarının canını kurtarmayı askeri birliklere sığınmakta buldu. Ama halkın malı ve canı faşist saldırganların insafına bırakılmıştı.

5 — Yüceyurt mahallesi: Saldırganların bir kolu bu mahalleye doğru yönelerek önüne gelen her evi ve işyerini yakıp yıkıyor ve talan ediyordu. Kaçmayı başaramayan yaşlı kadın ve çocuklar yerlerde sürükleniyor, saldırıya uğruyorlardı. Bu sırada saldırganlardan bir grup da mahallenin camisine ve Caminin bitişiğindeki cami onarma ve güzelleştirme derneğine saldırarak tahrip ettiler. Cami bahçesinde de halkın üzerine yaylım ateşi açıyorlardı. Bu saldırı olayını yaşayan cami derneği başkanı ve yönetim kurulu üyeleri basına şu açıklamayı yaptılar: «3.9. 1978 pazar günü saat 16.30 sıralarında bir grup faşist saldırganlar mahallemize gelerek birçok ev ve işyerlerini yanısıra yüceyurt mahallesi cami onarma ve güzelleştirme derneğinide tahrip ederek yağmalamışlardır...», diyorlardı.

Keza olay esnasında bakkalda bulunan bir küçük kızın üstü başı yırtılarak tecavüz etmek istemişlerdir. Bir yaşlının müdahalesi ile bu amaçlarına ulaşamazlar.

Olayın birinci günü 1000'e yakın işyerinin tahribi, talanı ve çok sayıda evin yıkılması, 6 ölü, yüzlerce yaralı ile sonuçlanır. Birinci gün olaylarının nasıl tezgahlandığını Sivas'ta çıkmata olan ve sağcıların yayın organı Hakikat gazetesi 7 Eylül 1978 tarihli nüshasında: «Alibaba'daki olayda hızlarını alamıyanlar şehir merkezine inmişler ve sloganlar atarak Müslümanları dini kurtarmaya çağırmışlardır. Bir anda tahrikler nedeniyle çocuk yaştakiler ve ihtiyarlarında katıldığı grup Kepenek ve Atatürk caddeleri kepçeli mevkiindeki bazı işyerleri yakılmaya ve tahrip edilmeye başlanıldı... Burada Alibaba mahallesindeki bir camiye ikindi namazına gidenlerin sol grup ve aleviler tarafından toptan öldürüldükleri ve caminin havaya uçurularak 300 kişinin öldürüldüğü söylentileri üzerine bu semtde kontrol altına alınan olaylar bir anda yeniden başlamıştır».

Bu sağcı gazetenin haberinden de

anlaşılacağı gibi halkın nasıl tahrik edildiği görülmektedir.

OLAYIN İKİNCİ GÜNÜ :

Olayın birinci günü sona ererken faşist güçler, görevlileri ile anons yaparak «her mahallenin kendi kitaplığında toplanarak olayların değerlendirilmesi»ni istiyorlardı. Bu kitaplıklar Ülkücü Gençlik ve Ülkü Ocaklarının mahallelerdeki üsleridir. Akşam buralarda toplanılır ertesi gün lük saldırı plan ve yerleri kendi kitlesine duyrulur, dağılmamaları sağlanılmaya çalışılır.

Bayram sabahı bayram namazında okunmak üzere hazırladıkları bildiriyi müftüye verirler. Müftü «bildiride tahrik ve isyanı amaç güttüğü nedeniyle okumayacağını» belirtir. Müftü saldırıya uğrar. Bayram sabahı (4.9.1978) faşist militanlar cami önlerine giderek namazdan çıkan halkı olaylara katmak için tahrik ve baskı yapıyorlardı.

ÇAYYURT MAHALLESİNE SALDIRI: Hazırlanan faşist grup Çayyurt mahallesine saldırarak oradaki tüm ilericilerin evlerine girmek süretiyle ev eşyalarını dışarı çıkarıyor ve yakıyorlardı. Kadınları, çocukları, yaşlıları dövüyorlardı.

BAYRAM YEMEKLERİNE PİSLENİYOR:

Yörenin törelerine göre bayram günleri konuklarına ikram edilmek üzere çeşitli yemekler hazırlanır. Saldırganlar bayram hazırlığı için yapılan yemeklerin içine pislerler ve «buy run birbirinize ikram ediniz» diyerek bu marifetlerini kalabalığa duyururlar.

HAYVANLARA SALDIRILIYOR:

Bu mahallede saldırdıkları evlerin eşyaları yanısıra hayvanlarada saldırıyorlardı. Halil Butul'un evindeki ineğin kuyruğu kesiliyor ve havada sallandırılarak hitler vari halka gösteriliyordu. Ve aynı adamın atarabası tahrip ediliyor ve atların kıçına kazık çakılarak öldürülüyor.

Aynı mahallede 60 yaşlarındaki Arzu Erciyes linç edilmeye çalışılır. Arzu ana, feryadlar içerisinde yalvarır. Tekmeler coplar sırtına inip kalkar. Annesini kurtarmaya çalışan kızı Fadime bağırıyor ve çağırıyordu. Bu kez kızın üzerine saldırarak tüm elbiselerini yırtıyorlar ve elinin parmaklarını kırıyorlardı. Şimdi eli alçıda.

AMBARGO

Faşistler, bu mahalledeki ilericilere ekmek ve yiyecek verilmemesi için karar alıyorlar ve uyguluyorlardı. Bu mahallede saldırıya uğrayan sol görüşlüler zorunlu ihtiyaçlarını iki kilometre uzaktan zorluk ve perişanlık içerisinde sağlamaktalar.

DEDEBALI VE GÜLYURT MAHALLELERI: Aynı gün saldırganlardan bir grup bu mahallelere giderek saldırılarını sürdürürler, evleri yıkar ve yakarlar. Halkı yaylım ateşine tutarlar, bir kişinin ölümü bir çoğunun yaralanması ile sonuçlanır. İkinci günün olayları yüzlerce kişinin yaralanması, birçok evin yakılması ile sonuçlanır.

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ KAPATILDI:

Saldırıya uğrayan dernekler (TÖB-DER, TÜTED, TÜM-DER, Sivas Dev-Genç, SYÖÖ ve diğer kuruluşlar) güvenlik gerekçesiyle kapatılırlar. Buna karşın saldırıların asıl kaynağı olduğu tüm Sivaslılarca bilinen faşist örgütlerin yan kuruluş ve lokalleri şu veya bu gerekçe ile açık tutulmaktadır. Örneğin Ülkü Ocakları

lokali pastahane olarak açık tutulmaktadır. Burada yeni saldırı hazırlıkları yapılmaktadır.

GÜVENLİK KUVVETLERİNİN TUTUMU:

Güvenlik kuvvetlerinin bir kısmı sivil elbiseleri ile saldırganların içinde idi. Bir kısmıda saldırganlara birşey olmasın diye koruma görevini yapıyorlardı. Her ne hikmetse saldırı anlarında yörenin üst düzeydeki yetkilileri ya izinli veya başka yerlerde oluyorlar. İşte Sivas olaylarında da öyle olmuştur. Bir sorumlu bulunamıyordu. Yurttaşlar öldürülüyor yaralanıyor, saldırıya uğruyor işyerleri ve evleri yıkılıyor, yakılıyor talan ediliyor engelleyici bir önlem alınamıyordu. Olayların başlamasından 5-6 saat sonra güvenlik kuvvetleri enkazları güvence altına almak üzere duruma hakim oluyorlardı. Suçlular ortalarda yok her yerde olduğu gibi evi, işyerleri yıkılan yakılan talan edilen ve saldırıya uğrayan yurttaşlar gözaltına alınıyorlardı Küfürler, tehditler, işkenceler ve tutuklamalar birbirini izledi. Suçlu arama bahanesiyle tüm ilerici ve demokratların evleri didik didik aranılmaya başlanır. Örneğin 10 kardeşler Apt. (3. bloktan oluşur) 30 kadar daire bulunmaktadır. Bu dairelerde sol görüşlü yurttaşlar oturmaktadır. Bu evler didik didik aranılır. Eşyalar dağıtılır, evde ne kadar kitap, gazete, dergi varsa alıp götürülür. Aynı Apt. çevresinde 100'lerce ev bulunmaktadır. Bunların hiçbiri aranılmadığı gibi evlerde sanki bir şeyler bulunmuş süsü verilerek tahrikler yapılmaya çalışıldı. Alibaba mahallesinde ve diğer mahallelerde evi yıkılan, yakılan talan edilenlerin evleri öylesine aranıldıki eşyalar sokaklara atılıyor, parçalanıyor ve kırılıyordu. Sanki savaş alanı ve esir insanlar.

Ayrıca olayları kamuoyuna ve basınada çarpıtarak veriyorlardı. Deniliyorduki: «aleviler ve solcular Alibaba camiinden çıkanlara saldırdıkları için olaylar başladı». Oysa saldırı saat 10.00 sıralarında Çukurtarla semti ve pazar yerinde başlatılmıştır. Bu saat namaz saati değildir ve keza camiye de uzaktır. Yine deniliyorduki: «çatışma çocuk kavgası yüzünden çıktı». Bunlar hangi çocuklarmış? Sonra bir mahallenin çocuk kavgası ne diye tüm ilin mahalle ve sokaklarına yayılsın. Eğer çocuk kavgası yüzünden ve aniden çıkan bir saldırı ise (A) mahallesindeki adamlar (B) mahallesindeki solcuların evini, işyerlerini nereden ve nasıl biliyorlardı ve sadece oraya saldırarak yakıyor, yıkıyor ve talan ediyorlar? Oysa saldırı çok öncelerden planlı olarak hazırlanmış ve listelenmiş bu listeler faşist militanların ellerine verilmiştir.

Bu olay 4 ana amaca yöneliktir:

1 — Alevi - Sünni çelişkisi doğurmak ve tüm emekçileri birbirine karşı getirmek.

2 — Mevcut iktidarı yıpratarak düşürmek.

3 — CHP'yi Türkiye'deki olayların tertipçisi olarak kanıtlamak.

4 — Olaylardan yararlanılarak tüm devrimcileri suçlu gösterip cezalandırmak.

Siyasi iktidarın hoş görüsünden yararlanarak bu amaçlarına kısmen ulaşmışlardır.

Şöyleki:

1 — Alevi - Sünni çelişkisinden belki fazla başarı elde edememişlerdir. Çünkü olayları iyi değerlendiren Alevi - Sünni yurttaşlar bu oyunun farkına varmışlar ve oyuna gelmemişlerdir.

2 — Mevcut iktidarı yıpratmakta ise hayli başarı sağlanılmıştır. Çünkü dünyada büyük yankıları ya-

ratan Kıbrıs çıkartmasını iki saat içerisinde gerçekleştiren, Türk Silahlı Kuvvetleri, 12 Mart'da zihinlerdeki en gizli örgütleri ortaya çıkardığını kıvançla söyleyen Emniyet kuvvetlerinin gözleri önünde meydana gelen bu yağma, yıkma, yakma ve adam öldürmeler saatlerce sürmüştür. Ancak 5-6 saat sonra kontrol altına alınabilmiştir. Hem de saldırganlar korunurken mağdurlar suçlu gösterildi. Nitekim bazı emniyet görevlileri «umudunuz Ecevit gelsin sizi kurtarsın» sözleri hayli etkili olmuş ve yüzlerce kişinin özenle camlattığı Ecevit resimlerini evlerinden indirerek yırtıp sokaklara atması bu başarının somut kanıtıdır.

Keza 12 Mart dönemindeki o faşist baskılar sırasında evler aranırken yüzeyselde olsa bir mahkeme kararı ile birlikte mahallenin muhtarı ve ev sahibi de bulunurdu aramada. Arama sırasında kendilerine gerekli eşya ve yayınları alıp götürüyorlardı. Bir de tutanak tutuluyordu. Oysa bu olayda hiç bir mahkeme kararı alınmaksızın, yanlarına ne muhtar ve ne de ev sahibi bulunmadan evlerin kapıları kırılarak içeri giriliyordu. Ev eşyalarını dağıtıyor, parçalıyor, kırıyor, tüm gazete, kitap, dergi, teyp, radyo gibi eşyaları alıp götürüyorlardı. Evi de açık bırakarak gidiyorlardı. Bunu birkaç örnekle açıklayalım:

İstasyon caddesinde bir apartmanda oturan Yüksek Mimar Mühendis Ayşe Nevin Kırteke, bayramdan önce Ankara'daki yakınlarının yanına gider. Olaydan sonra evinin kapısı kırılır, içeri girilir. Yanlarında hiç kimse bulunmaz. Evdeki eşyalar dağıtılır, yırtılır, bir kısmı götürülür. Bu arada fiyatı oldukça yüksek olan bir altın bilezikte kaybolur. Nelerin götürüldüğüne dair hiçbir tutanak da tutulmaz ve evin kapısı açık bırakılır. Ev sahibi geldiğinde kapının açık olduğunu, kapıya bir yazının asıldığını ve yazıda «bu eve emniyete haber verilmeden kimse içeri girmeyecek» deniyor. Oysa günlerce kırılan kapı açık. Hırsızların bu emre uyup uymadığını bilemiyoruz. Avukat Hacı Akyol ve Murat Genç'in müşterek oturduğu ev de aynı şekilde kapısı kırılarak içeri girilir. Radyo, teyp ve karyolaları kırılır. Bir teyple bir fotoğraf makinası ve Murat Genç'e ait 17.500 TL.'de kayıplara karışır. Ev de mahkeme dosyaları dergi, gazete, kitap, özel mektup ve resimler alıp götürülür. Bir tutanak dahi tutulmaz.

3 OTO DOLUSU CEPHANE VE 4 FİLİSTİNLİ GERİLLACI:

Bilindiği gibi bir olayın suçlusunu emniyet kuvvetleri yakalar bu yakalananların kimler olduklarını, ne suç işlediklerini, üzerlerinde veya işyerlerinde nelerin çıktığını ancak onlar bilirler. Basına ve çeşitli yerlere yine gerekli açıklamayı savcı, vali, emniyet müdürü yaparlar. Şimdi Sivas olayları ile ilgili olarak sağ basına bakalım:

a) 8.9.1978 tarihli Tercüman: «Sivas'ta bir CHP'li avukatla 4 Filistinli gerilla, 3 oto dolusu patlayıcı madde ile yakalandı... Şüphe üzerine çevrilen 3 otomobilde yapılan aramada çok sayıda bomba, tahrip kalıbı ve dinamit bulunmuştur... Murat Genç adlı Avukat ile isimleri açıklanmayan 4 Filistinli gerilla ve 5 öğrenci yakalanmıştır...»

b) 10.9.1978 tarihli Milli Gazete: «Sivas'ta silah ve cephane ile yakalanan avukat ve arkadaşlarının kimlikleri belli oldu.»

c) Yine aynı gazetenin aynı tarihli nüshasında «MSP'li Sivas Milletvekili Temel Karamullaoğlu, cepanelerle yakalanıp tavkifedilen avukat bu hükümetin ara bulucusudur...»

d) MHP Genel başkanı Alparslan Türkeş olaylardan sonra yaptığı basın toplantısında «Sivas olayları-

nın dış mihraklı olduğu, CHP'li avukatla beraber 4 Filistinli gerillacı ile yakalanması, CHP'lilerin ilişkisinin ispatıdır...» diyor.

Demek ki önceden hazırlanılarak sahneye konulan bu oyunun ve hazırlanan sahte belge ve bilgiler önceden bu kişi ve yayın organlarına iletiliyordu ki böyle konuşuluyor ve yazılıyordu.

Olaylar gerçekten anlatıldığı gibimiydi, yoksa kamuoyunu yanıltmak için çarpıtılmış mıydı? Olayın gerçek yanı şoyle idi: Avukat Murat Genç Sivaslıdır. CHP'lidir. Kendi kişisel çıkarlarını en son plana atan, köylülerin, işçilerin, fakirlerin, öğrencilerin davalarına giren dertlerine işlerine eğilen bir kişidir. Bu nedenle Sivas'ın tüm ilçe ve köylerince sevilen, saygı duyulan ve güvenilen bir devrimci. Bu yüzden MİT olduğu tahmin edilen bazı kişilerce dolaylı haberler gönderilerek; «işçilerin, köylülerin, devrimcilerin, öğrencilerin davalarına bakmak sana mı kalmış. Başına gelecekleri sen düşün» şeklinde tehdit ediliyordu. Keza emniyet görevlileri de «ah o avukat Murat Genç bir elimize düşse...» diye küfürler tehditler gönderiyordu. Nihayet Sivas'daki kanlı olaylar olur. Avukat Murat Genç'i olaylarda suçlu göstermek için en büyük fırsat sayılır. Ne varki avukat Murat Genç olaylardan bir gün önce Malatyalı olan ortağı Avukat Hacı Akyol'la birlikte Malatya'ya giderler ve bayramı orada geçirmek isterler. Av. Murat Genç olayı Malatya'da akşam tv.'den öğrenir ve ertesi günü (4.9.1978) Sivas'a hareket eder.

Murat Genç'in yeğeni Sivas'ın Alibaba mahallesinde oturmaktadır. O da bayramı köydeki dedesinin yanında geçirmek üzere köye gider. Saldırı olaylarını radyodan duyar. «Acaba evimiz, babam, anam ve çocuklarım ne oldu» diye Sivas'a gelmek üzere köyden arkadaşları ile yola çıkar, Kangal'da jandarmaca alıkonur. Bu haber Murat Genç'e iletilir. Yolda geri döner. Murat Genç Malatya'dan dönerken arabasına Kazım Kırteke adında bir tanıdığıda biner. Beraberce Kangal'a dönerler. Jandarmadan yeğenini sormak ister, Jandarma «Murat Genç siz misiniz, Vilayetten emir geldi seni de gözaltına alacağız» derler ve alırlar, arabada arama yapılır. Kazım Kırteke'ye ait bir tabanca ile bir miktar mermi bulunur. Böylece Murat Genç, Kazım Kırteke, Hasan Genç ve Cuma Türk gözaltına alınırlar. Aynı şekilde Sivas'taki akrabalarının durumun öğrenmek üzere gelen başka kimseler de yolda çevrilerek gözaltına alınırlar. Olay bu.

Hani üç otodolusu silah, dinamit, tahrip kalıbı, bomba... acaba bunca cephane nerede ve ne oldu? Neden adalete teslim edilmemişlerdir. Ve sadece Kazım Kırteke'nin tabancası ile ve mermileri teslim edilmiştir. Hele o dört Filistinli gerillacı ne oldular? Neredeler? Yoksa öldürüldüler mi? Öldürüldülerse cesetleri nerede? Öldürülmedilerse neden adalete teslim edilmemişlerdir? Gerçekten dört Filistinli gerillacı yok idiyse kamuya böyle sahte yalancı ve uyduruk haberler neden verilmiştir?

Av. Murat Genç ve diğerleri gözleri bağlanarak Sivas'a getirilir. Dev. Maden-Sen şube başkanı Mirza Arabacı, Sivas Tıp Fakültesi memurlarından Abdullah Küçükterzi, İbrahim Kaygusuz gece evlerinden, alınır, gözleri bağlanarak bilinmeyen yerlere götürülür. Gizli örgüt kurma çabalarına girişilir. Falakaya yatırılır, elektrik ceryanına verilirler. Av. Murat Genç'in üç kaburgası kırılır, diğerleri de sedyelik olur.

CUMHURİYET SAVCI YARDIMCISI DA İŞKENCECİLER ARASINDADIR:

İşkence anında sorulan sorulara bakıldığında: Av. Murat Genç'e «sen niye İmranlı olaylarının davasını aldın. Divriği'deki olaylardan Yusuf Koçkaya'nın davasını aldın. İşçilerin davalarını niye takibediyorsun. TÖB-DER ve Solcuların davalarına hep sen bakıyorsun. 1976'da Ecevit'in Sivas'a gelişinde gece çıkan olaylardan Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri ilgilenmedikleri halde sen niye yakalananların davalarına baktın. Milletvekili seçimlerinde neden sol görüşlü adayların kazanması için çalıştın. Ülkeyi Komünistlere mi teslim etmek istiyorsun?» gibi yüzlerce soru ve işkence. Yine «Bak kendin elyazınla şöyle bir yazı yazacaksın: Ben Filistinli gerillacılarla işbirliği halindeyim. Düzene karşı halkı ayaklandırmak için cephane ve silah hazırlıklarını yapıyoruz. İlk partide üç oto dolusu cephane getiriyordum ki yakalandım. Gizli örgütümüz geniş çalışmalar içerisindedir yardımları hep dışarıdan alıyoruz... bunları genişçe yaz ve imzala. Yoksa buradan diri çıkamazsın. Güvendiğin Ecevit'te seni kurtaramaz belki yakında oda yanına gelir ve dertleşirsiniz...» Alaylı, tehditli, küfürlü ve işkenceli bir ifade alma yöntemi. Bu işkenceciler arasında bir ses: «Bak yavrum bu ifadeleri imzala bana da güven» der, bu ses Cumhuriyet Savcı yardımcılarından Ömer Erdoğdu'nun sesidir. Murat Genç sesi tanır ve «Savcı bey olayları sen daha iyi biliyorsun» dediğinde «Ulan ne savcısı» denilerek yeniden falakaya yatırılıp ve o ses yani savcı yardımcısının sesi bir daha duyulmaz olur.

Dev. Maden-Sen şube başkanı Mirza Arabacı'ya sorulanlara bakın: Mirza Arabacı 24 dairenin bulunduğu bir apartmanda oturur. Gece evine baskın yapılır, didik, didik aranır. Tüm kitapları ayırt edilmeksizin alınıp götürülür. Evde birşey bulunmaz. Ancak yirmi dört dairenin müşterek kullandıkları bahçesinde bir tabancanın bulunduğu bir polis memurunca söylenir ve aranır. Mirza Arabacı ve Murat Genç'le ilgi kurularak gizli örgütü oluşturma çabasına girişirler, ve «sen DİSK'in ne olduğunu bilmiyor musunki, oraya üye oldun? DİSK burada örgütlenecek ve ileride komünist darbesi yapacak...» benzeri yüzlerce soru ve örgüt işleri üzerinde durulur. Nihayet günlerce süren işkence ve sorgular sonunda Sivas adliyesinde Savcılık huzuruna çıkarılırlar. Acaba hangi savcı huzuruna çıkarıldılar şeklinde aklınıza gelen soruyu hemen yanıtlıyalım. Evet malesef MİT işkenceleri sırasında sesi Av. Murat Genç tarafında tanınan Cumhuriyet Savcı yardımcısı Ömer Erdoğdu Huzuruna çıkarılırlar.

Suçlu gösterilen bu kişiler daha savcının huzuruna çıkarılmadan görevli Savcı yardımcısı Ömer Erdoğdu basına şöyle bir açıklama yapar: «Sanıklar duruşmada işkence gördüklerini, kendilerinin muayeneye gönderilmelerini istemişlerdir. Sanıkların hastahaneye sevk istekleri kabul edilmemiştir...... Sanıkların belli bir örgüt üyesi olduklarına dair henüz bir kanıt bulunamamıştır. Sanıklar suçlarını polis ve jandarmada itiraf etmişler, ancak duruşmada suçlarını kabul etmemişlerdir......» (Milliyet 10.9. 1978)

Bu açıklamaya göre Savcı diyorki: Hastahaneye sevk isteği Duruşmada red edildi. Oysa mahkeme isteği yerinde görerek doktora sevk etmiş işkence gördüklerine dair rapor almışlardır. Yine «Hepsi tutuklandılar» diyor. Oysa İbrahim Kaygusuz, Nihat Gürbüz duruşmada Mirza Arabacı, Hasan Genç ve Cuma Türk bir üst mahkemede tahliye olmuşlardır.

Görülüyorki; Savcı yardımcısı, bu bilgileri önceden ve daha savcılıkça hazırlık tahkikatı yapmadan hazırlamış ve basına vermiş bulunuyor. Hani önceden basına verilen O gizli örgütler, silahlar, bombalar, tahrip kalıpları, dinamitler ve 4 Filistinli gerillacı komploları, fiyaskoyla sonuçlanınca bu yalancılıklarını örtbas etmek içinde suçlu gösterilenlerden işkence zoruyla belge imzalatılmaya çalışılmış, aynı şekilde basın yanlış bilgilerle aldatılmaya çalışılmıştır.

Birde Sivas Emniyet Müdürlüğü görevini yapan zatın söyleyişlerine bakalım: Şuçlu gösterilen ve işkenceden geçirilenlere öğüt bakımından «Ne olacak beni de 27 Mayıs'ta böyle yaptılar ve yassıada'ya gönderdiler. Bu hep komünistlerin işidir. Size onlara uymayın dediğimizde inanmıyordunuz......» Artık bu kişilerden tarafsızlık beklenir miydi, bilinmez? Ama Sivas olaylarında bal gibi taraflıydılar ve başardılar da? Suçlular suçsuz, suçsuzlar, suçlu görüldü, böyle yansıtıldı.

Hani İlkokullarımızda öğrencilerimize hergün «Türküm, doğruyum» andı söyletilirdi. MHP genel başkanı kendisini Türklerin savunucusu koruyucusu saymaktadır. Bu anda göre doğruluğunu isbatlaması gerekir. Hani «Dış mihraklı 4 Filistinli gerillacı, cephaneler ne oldu?» Bunları isbatlamazsan kendisini başkalarına söylediği «Şerefsizlik, yalancılık, iftiracılık» sözlerini bizde kendisine iade etme hakkını kendimizde bulacağız.

BAŞKA ÜZÜCÜ BİR OLAY DAHA

Sağcı teröristler, bir yandan olaylar yaratırlarken diğer taraftanda olayları ilericilere ve özellikle CHP lilere yüklemeye çalışmaktadır. CHP' liler ise bunların her saldırısında bir adım geriye doğru çekilerek onların suçladıkları kişileri CHP'sinden ihraç etmeye, dernekleri kapatmaya veya aynı suçlamalara katılarak onları doğrulamaya çalışmaktadır. Bunu yapacağına olayların gerçek kökenine inerek nereden kaynaklandığını, kimlerin gücü ve desteği ile yapıldığını ortaya çıkarmalıdırlar, en akılcı yol bu olması gerekir kanımızca.

SONUÇ:

1 — Sivas olayları ne bir mezhep, ne de bir çocuk çatışmasından çıkmıştır, bu doğrudan doğruya tüm emekçilere karşı düzenlenen ve planlı bir şekilde sahneye konulan bir oyundur. Bu oyunun amacı Emekçi Halkı sindirmek baskı altında tutmak ve örgütlenmelerini engellemektir.

2 — Sivas Olayları tamamen faşist güçlerce çıkarılmıştır. Belirtildiği gibi katliam önceden planlanmış ve çevre illerden, ilçelerden faşist militanlar Sivas'a getirilmiştir. Ülkücü Gençlik genel başkanı M. Yazıcıoğlunun olaylardan birgün önce ve olaylar sırasında Sivas'ta bulunması tesadüfi değildir.

3 — Tahrip edilen evler ve İşyerleri tesadüfen değil, önceden listelenmiş ve militanlara verilmiştir.

4 — Güvenlik kuvvetleri gerçek suçlular yerine evi ve işyerleri tahrip edilenlerle birlikte olaylarla ilgisi olmayan dernek ve sendika yöneticilerini gözaltına alarak işkence yoluyla suçlu göstermeye çalışmışlardır.

5 — Sivas Olayları basına, radyo ve televizyona çarpıtılarak verilmiş ve kamuoyu yanıltılmıştır.

6 — Saldırıya uğrayanların ve saldırı hedefinin mezhep ayrımı şeklinde olduğu ve tahrip edilen evlerin işyerlerinin alevilere ait olduğu yalandır. Saldırıya tüm ilericiler, yurtseverler ve demokratlar uğramıştır.

7 — Alevi yurttaşlar Sivas'ı terk etmiş değiller, çünkü bir alevi ve sünni çatışması ortada mevcut değildir. Tüm demokratlar ve ilericiler halen güçbirliği halindedirler ve inançlı olarak dimdik duruyorlar.

TÖB-DER Sivas Şb. — Genel-İş Sivas Şb. — Dev. Maden-Sen Sivas Şb. — TÜTED Sivas Şb. — TMMOB — TÜM-DER — Tek - Ges-İş Sivas Şb. — SYÖD — Sivas DEV-GENÇ — Köy Koop. — Alibaba-Der. — Halk - Der — Yüceyut - Der — Si - Der.

4 EYLÜL 1978

- Sivas'taki olaylarda ölenlerin sayısı 6'ya yükseldi.

5 EYLÜL 1978

- Sivas olaylarında ölü sayısı 9'a, yaralı sayısı 105'e yükseldi.

6 EYLÜL 1978

- Sivas olayları ile ilgili olarak 12 kişi tutuklandı.
- Gaziantep'de Gençlik Kulübüne açılan ateş sonucu iki kişi öldü.
- ABD, İsrail ve Mısır arasındaki Camp David Zirvesi başladı.
- Peru'da 45 bin maden işçisinin grevi sürerken, askeri yönetim sokağa çıkma yasağı ilan etti.

7 EYLÜL 1978

- Elazığ'da iki kişi öldürüldü, bir kişi yaralandı.
- Gevaş'ta aşiret baskını sonucu 17 kişi öldü.
- Gaziantep'te bir kişi öldürüldü, bir kişi yaralandı.
- Yargıtay Başkanı Menteş: «Şiddet eylemlerini önlemenin ilk çaresi ihtisas mahkemeleri kurmak değildir.»

8 EYLÜL 1978

- Elazığ Valisi Güngör Aydın, «Olaylar sırasında yanlı tavır takındığı, asayiş önlemlerini baltaladığı» gerekçesiyle, «MHP'li Belediye Başkanı hakkında soruşturma açılması» için İçişleri ve Yerel Yönetim Bakanlıklarına başvurdu.

9 EYLÜL 1978

- İran'da Saray Nazırı Abbas Emir Hüveyda istifa etti.
- Şili'de Pinochet yönetimi, bakır madeninde çalışan işçiler arasında geniş çapta tutuklamalara başladı.
- Nikaragua'da Başkan Somoza'yı devirmeyi amaçlayan genel grev sürerken, askerler halka ateş açtı; 20'yi aşkın kişi yaralandı.
- Peru'da 20 bin banka memuru ücretlerinin artırılması ve işten çıkarılan 76 sendika liderinin yeniden işe alınması için greve başladı.

10 EYLÜL 1978

- MİT Müsteşar Yardımcısı ve MAH Dairesi Başkan Vekili değiştirildi.
- İstanbul'da MHP Kocamustafa Gençlik Lokalinde üç yıla mahkum bir komando yakalandı.
- İran Meclisi'nde Şah ve hükümet eleştirildi.

11 EYLÜL 1978

- Ankara'da Mamak'da 4 kişinin ölümüne yolaçan olayın sanıklarından Orhan Uzun Ülkü Ocakları Derneğinde yakalandı.
- Elazığ ve İstanbul'da iki kişi öldürüldü.
- ABD Başkanı Carter, İran Şahı'nı desteklediğini açıkladı.

12 EYLÜL 1978

- Akaryakıt ve şekere zam yapıldı.
- Elazığ'da üç, Ceyhan ve Hatay'da iki kişi öldürüldü.
- Nikaragua'da çarpışmalar devam ederken, Sandinist gerillaları Masaya'da geçici hükümet kurduklarını açıkladılar.
- Kanatlı-78 jandarma tatbikatında düşman gerillalarını, yerli göçebeler kılığına girmiş jandarmalar temsil etti.

bir YORUM

GİZLENEMİYEN NİYETLER VE «KANATLI-78 JANDARMA TATBİKATI»

Eylülün ikinci haftasında Doğu'da, Hakkari dolaylarında bir askeri tatbikat yapıldı. Orduların askeri tatbikat yapmaları alışıldık bir olaydır. Hatta askeri tatbikatlar ordunun «içe dönük» çalışmalarının dışında bazı amaçlar da taşımaktadırlar ve bu da olağan sayılır. Ordunun teçhizat ve donatımının gözden geçirilmesi, hareket yeteneğinin geliştirilmesi ve askeri eğitimin derinleştirilmesi, «içe dönük» çalışmalar olabilir. Bunun yanında, müttefik askeri güçlerle eşgüdümlü çalışmanın ve yeni savaş tekniklerinin geliştirilmesi gibi amaçlar da olabilir. Bu çerçevede bile askeri tatbikatlar, salt bir askeri eğitim olayı olarak görülmezler. Helsinki Konferansı'nda askeri tatbikatların bu niteliği gözden geçirilmiş ve belirli tatbikatlara komşu ülkelerden askeri gözlemciler çağrılması ilke olarak kabul edilmiştir. Sadece bu hüküm bile belirli askeri tatbikatların, sıradan birer olay olarak değerlendirilmemesi gerektiğini gösteriyor.

Ancak, sözünü ettiğimiz «Kanatlı-78 Jandarma Tatbikatı» bu say-

dığımız amaçların dışında bazı «özellikler» taşıyor. Ve bu «özellikler», sadece tatbikatın kendi çerçevesinde birer «kötü oyun» olmaktan öte, bir askeri «uslüb»un damgasını taşıyor.

Askeri tatbikatlarda bir «dost» ve bir de «düşman» cenah bulunur. Temsili olarak savaş kuralları uygulanır. Savaşta ortaya çıkması muhtemel tüm biçimler tatbikatta az çok dile getirilir. Böylece, askeri eğitimin GERÇEĞE UYGUN bir uygulamasına varılmak istenir.

«Kanatlı-78 tatbikatı»nda da böyle yapıldı. Ancak bazı noktalar herkesin gözüne çarptı ve amaç sırıttı. «Dost» kuvvetler, her zaman olduğu gibi Türk jandarmaları idi ve resmi kıyafetleriyle savaşıyorlardı. Düşman kuvvetleri ise, geleneksel kürt giysileri içindeki jandarmalardı. Bu kadar da değil, «düşman» güçleri temsil eden jandarmaların şahsında sahnede, savaş güçleri değil, kadını-erkeği, çocuğu-yaşlısı, hastası-sakatıyla bir HALK boy gösteriyordu. Yani Türk jandarma birliklerinin karşısında temsili bir düşman vardı ve bu düşman bir Halktı. Kürt Halkı.

Savaşın kuralları uygulandı ve «yokedildiler». «Dost» güçler zaferi kazandılar!

Bütün askeri tatbikatlar gibi bunda da GERÇEĞE UYGUN davranılıyordu. Ama bu kez gerçek tam bir insanlık suçuydu. İnsan haklarına, ulusların özgürlüğüne ve kaderlerini belirleme hakkına karşı tam bir saldırıydı söz konusu olan. Altında Türkiye'nin de imzası bulunan birçok uluslararası belgenin hükümleri böylece bir kez daha çiğnenmiş oluyordu. Bu vebalin büyüklüğünden çekinmemek olanaksızdı. İçişleri Bakanı yaptığı bir açıklamayla gerçeği tevil yolunu seçti ve düşman kuvvetlerin Kürt giysileri giymiş olmalarının sebebini, düşmanın yerel halkın kılığına bürünmesi olarak tanımladı. Ama gerçek saklanamayacak kadar açıktı, çünkü oyun GERÇEĞE UYGUN oynanmıştı.

Amaç Kürtlere bir kere daha gözdağı vermektir. Tatbikat, jandarmaların savaşma yeteneklerini değil, halkın bir bölümünü gerektiğinde topluca katletme melekelerini geliştirme amacını güdüyordu. Çünkü jandarmaların karşısında çocuklar ve yaşlılar vardı. Çocuklar ve yaşlılar orduda bulunmazlar. Kaldı ki, en gelişmiş gerilla savaşlarında bile gerillalar kendilerini kamufle etmek için yerli halkın kılığına girmezler. Bunun askeri amaçlar bakımından bir yararı olmaz, tam tersine zararı olur. Öyle olsa bile, bu, «dost» kuvvetlere çocukları ve yaşlıları öldürme hakkı vermez. Sivillere saldırmak savaş suçudur.

«Kanatlı-78 tatbikatı» egemen şövenizmi bir kere daha belgelemiştir. Sosyal demokrasinin geleneksel şovenizmi esas alındığında hükümetin Kürt düşmanlığı «olağan» görülebilir. Kürtlerin kitleler halinde katledildiği, bu halkın ulusal demokratik taleplerine en yoğun saldırıların CHP'den geldiği birer tarihsel gerçek olarak biliniyor. Ancak, bütün bunlara rağmen CHP demokratizmin şampiyonu pozunda görün-

mekten de geri durmuyor. İşte son tatbikat, sosyal demokrasinin demokrasi anlayışını açığa vurması bakımından da ayrı bir önem taşıyor. Nitekim bu demokrasi anlayışıdır ki, sosyal demokrasinin Doğu'ya bakışını belirliyor. Faşistlerin ve gericilerin bölgede giriştikleri yığınla provokasyon ve sabotajların temelinde milliyet düşmanlığı yattığı halde, hükümetin olayları hâlâ daha «zaptiye kafası»yla değerlendirmeye devam etmesi, sosyal demokrasinin iflah olmaz şovenizminden kaynaklanmaktadır.

«Kanatlı-78» tatbikatının amacını her şeyden önce Kürtler görmüş ve değerlendirmiştir. Ulusların ve halkların özgürlüklerini savundukları için işçi sınıfı sosyalistlerine «bölücü» diye saldıran egemen şovenizm, gerçek bölücülüğü burjuva anlamıyla kendisi körüklemektedir.

Bugün Türkiye'de demokrat olmanın asgari koşulu, başta **Helsinki Sonuç Belgesi** olmak üzere uluslararası anlaşmaların bağlayıcı hükümlerine uymak ve bunun bir gereği olarak da Kürt halkının ulusal demokratik haklarına sonuna kadar saygı göstermektir. Emekçilerin birliğine, halkların kardeşliğine saldıranların «Kanatlı-78» gibi GERÇEĞE UYGUN tatbikatları, son tahlilde, onların çirkin niyetlerinin açığa çıkmasına, emekçilerin saflarının sıklaşmasına, halkların kardeşliğinin pekişmesine yarayacaktır. «Kanatlı-78» tatbikatı, son aylarda Doğu'da, Kürt halkı üzerinde oynanmak istenen oyunlardan bağımsız olabilir mi? Tüm ilericilerin dikkatleri ,özellikle bu soruya yoğunlaşmalıdır.

«Kanatlı-78», halkımızın güçlenen özlemlerinin kanatlarını yolmaya yönelik bir tatbikattır.

13 EYLÜL 1978

- İstanbul'da Gültepe'de kimliği belirsiz kişilerin açtığı ateş sonunda bir kişi öldü.
- AP Bitlis Senatörü Kâmran İnan, AP Genel Başkanlığına adaylığını koyacağını açıkladı.
- AET Komisyonu, Türkiye çıkışlı pamuk ipliğinin İngiltere'ye girişini resmen dondurdu.
- İran'da yoğun bir tutuklama kampanyası başladı.
- Nikaragua'da iç savaş giderek yayılırken, ülkenin kuzey batısı Sandinist gerillalarının liderliğindeki halkın denetimine geçti.

bir YORUM

SONUNDA KAZANAN NİKARAGUA HALKI OLACAKTIR

23 Ağustos 1978 günü, Orta Amerika bölgesinde bir ülke olan Nikaragua'da, Sandinist Kurtuluş Cephesi'ne bağlı bir grup gerilla parla-

mento binasını basarak, aralarında senatör, bakan ve gazetecilerin bulunduğu 200 kadar kişiyi tutsak aldılar. Gerillalar Somoza yönetiminden, tutuklu bulunan arkadaşlarının kendilerine teslim edilmelerini ve yurt dışına çıkma olanağının sağlanmasını istiyorlardı. Hükümet gerillaların isteklerini 24 Ağustos günü kabul etti ve Sandinist gerillaları, arkadaşlarını da yanlarına alarak ülkeden ayrıldılar.

Ancak olay bu kadarla kalmadı. Tam tersine, gerillaların baskın hareketi, olayların başlangıcını oluşturdu. Sandinista gerillaları'nın eylemine sempati duyan halk kitleleri olayın ardından Somoza diktatörlüğüne karşı tepkilerini sürdürdüler. Kendiliğinden tepkiler olarak başlayan hareket kısa zamanda yaygın bir iç savaşa doğru genişledi. Diktatörlüğe karşı savaşan güçler ülkenin iki büyük kentini ellerine geçirdiler. Halk kitleleri, rejime karşı hoşnutsuzluklarını, ayaklanmacıların yanında yer alarak ve yapılan direniş çağrılarına uyarak gösterdiler. Somoza Diktatörlüğü, bir aya yakın süren iç savaş boyunca zor günler yaşadı. ABD'nin modern silahlarıyla donanmış Somoza ordusu bütün gücüyle demokratik halk güçlerine saldırdı. Nikaragua, bir ay boyunca, kelimenin gerçek anlamında bir iç savaş yaşadı. Binlerce insan katledildi. Emperyalistler ve İsrail başta olmak üzere, bazı NATO ülkeleri Diktatör Somoza'dan yardımlarını esirgemediler. Eylül ayının ikinci yarısından sonra gelen haberlerde, ordunun duruma hakim olduğu ve ayaklanan güçlerin geri çekildikleri belirtiliyordu.

Nikaragua olaylarının içeriği Türkiye'de gereğince açıklık kazanmadı. Somoza'ya karşı savaşanlar kimlerdi, olaylar bir grup gerillanın hüneri miydi? Bu sorulara cevap aranmadı. Bu soruların cevaplarını bulmak için, Sandinista gerillalarının baskınından önce ülkenin içinde bulunduğu duruma ve halk güçlerinin konumuna eğilmek gerekiyor.

Nikaragua'yı 44 yıldan bu yana Somoza ailesi yönetmektedir. ABD emperyalizminin maddi olanakları ile beslenen Somoza ailesi, ülkenin mutlak egemeni ve diktatörü durumundadır. Egemen azınlığın yoğun ekonomik sömürüsü ve politik baskısı altında yaşayan Nikaragua halkının yaşam koşulları ise hiç de iç açıcı değildir. Nikaragua işçi sınıfı partisi olan Sosyalist Parti'nin Merkez Komitesi Sekreteri Luis Sanchez'in 1978 baharında Demokratik Alman Cumhuriyeti'ne yaptığı ziyaret sırasında belirttiğine göre, Somoza ailesinin ABD emperyalistlerinden sağladığı malvarlığının toplamı 1 milyar doları aşmaktadır. Geri bir tarım ülkesi olan Nikaragua'da ekilebilen toprakların %50'si 346 kapitalist ailenin elinde bulunuyor. Ülkede işsizlik tahammül edilmeyecek bir orana varmış ve %33'ü aşmıştır. 1978 başlarında 750 bin civarında bulunan çalışabilen nüfusun 250 binden fazlası işsiz bulunuyordu. Halkın ortalama yaşam düzeyi ülkede 35 yıldan bu yana hiç değişmemişti ve 1978 yılı ortalarında 300 bin insan konutsuz bulunmaktaydı.

ABD emperyalizmine yaslanarak egemenliğini sürdüren Somoza diktatörlüğü döneminde ülkenin politik ve kültürel yaşamında da önemli bir yozlaşma gözlenmektedir. Ülkedeki yabancı okulların yıllık giderleri toplamı 766 milyon doları bulurken, Nikaragua halkının %65'i okuma - yazma olanağından yoksundur. Kısacası, 44 yıllık Somoza Diktatörlüğünün Nikaragua halkına getirdiği, ekonomik, politik ve kültürel alanda tam bir çöküntü olmuş, ülke ABD tekellerinin egemenliğine terkedilmiştir.

Somoza yönetimine karşı mücadelenin başını, işçi sınıfı siyasi hareketini temsil eden Nikaragua Sosyalist Partisi (PSN) çekmektedir. Son yıllarda ülke içindeki politik kamplaşma, sürekli olarak demokratik ve sol güçlerden yana değişmiştir ve bunda emekçi halk hareketinin örgütlenmesindeki gelişmenin önemli bir payı vardır. Demokratik ve sol güçler, doğal olarak farklı siyasal görüşleri olan çeşitli parti ve gruplardan oluşmaktadır. Sosyalist Parti, Diktatörlüğe karşı olan tüm parti ve grupların birliğini savunmaktadır ve bu yolda atılmış oldukça ileri adımlar vardır. 1974 yılında, Sosyalist Parti'nin öncülüğünde Demokratik Kurtuluş Cephesi (UDEL) kuruldu. 1978 yılında UDEL içinde 6 muhalefet partisi ve iki sendika örgütlenmiş bulunuyordu. UDEL'in bir asgari programı vardır ve bu program, Somoza diktatörlüğünün yıkılması ve yerine, ulusal güçleri temsil edecek demokratik bir hükümetin kurulması için legal araçlarla mücadeleyi öngörmektedir. Diktatörlüğe karşı halk muhalefetinin başını 1978 başlarına kadar UDEL çekmektedir.

1978 yılının Mart ayında, UDEL'in de katılmasıyla Somoza diktatörlüğüne karşı olan tüm güçleri birleştirmeyi amaçlayan Frende Amplio (Geniş Cephe) örgütü kuruldu. Farklı siyasal görüşleri bünyesinde barındıran Geniş Cephe'ye daha sonraki aylarda Muhafazakar Parti, Hıristiyan Sosyal Parti ve «12 Hareketi» adlı örgütler katıldılar. Frende Amplio sayesinde, rejimin bütün muhalifleri örgütlü bir birliğe kavuşmuş oluyordu. Ancak komünist önder ve Sosyalist Parti Sekreteri Luis Sanchez' in işaret ettiği gibi «günümüzde demokratik hareket henüz Somoza'yı devirmek için yeterli güce sahip değil»di.

23 Ağustos baskınını düzenleyen Sandinista Gerillaları, muhalefet güçleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. «Sandinistler olmaksızın Somoza'nın düşürülmesi olanağı yoktur» diyen Luis Sanchez gerillaların hatalarına dikkatleri çekerek şöyle devam ediyor: «Bunun için biz Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi önder güçlerinin tutumlarını, tüm diktatör düşmanlarının birliği yönünde değiştirmeleri gerektiğini savunuyoruz. Biz onların, askeri gerilla mücadelesini tek alternatif olarak benimsediklerini tesbit ettik. Sosyalist Parti, askeri mücadele dahil tüm mücadele şekillerini destekliyor. Bizi ancak aktif bir halk hareketi amacımıza ulaştırabilir.»

Nitekim iç savaşta muhalefet güçlerinin önderliğini geniş cephe örgütü olan Frende Amplio yapmıştır. Ancak Somoza diktatörlüğü ABD emperyalizminden, İsrail'den ve NATO'cuların bazılarından aldığı destekle muharebenin bu aşamasını kazanmış gözüküyor. Öbür yandan, halk güçlerinin birliğine, öteden beri olduğu gibi bundan sonra da yoğun saldırıların gelmesi beklenmektedir. Geniş Cephe güçleri arasında nifak tohumları geliştirmek, milliyetçi eğilimleri besleyip antikomünizm propagandası yapmak CİA'nın başvurduğu yöntemlerin başında geliyor. Nikaragua demokratik güçlerinin Somoza engeli yanında, kendi saflarının birliğine yönelen sabotajlarla da mücadele etmesi gerekmektedir.

Ülkenin ekonomik ve politik gelişmesinin önünde engel teşkil eden Somoza Diktatörlüğü halk güçlerinin karşısında uzun süre dayanamayacaktır.

14 EYLÜL 1978

- Elazığ'da, MHP'lilerin baskısı ile bir kısım esnaf ve tüccar direnişe geçerek işyerlerini açmadı.
- Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu üyeleri Ekim Devrimi'nin 60. yılı dolayısıyla SBKP'ye gönderdikleri mesajda «Komünizmi Övdükleri» gerekçesiyle 142. maddeden yargılandılar.

bir BELGE

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu Üyeleri Yargılandı

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu Üyeleri hakkında, komünizmi övmek iddiasıyla açılan davanın ilk duruşması 13 Eylül 1978 tarihinde İstanbul'da yapılmıştır. TSİP yöneticilerinin savunmasını üstlenen ve aralarında Niyazi Ağırnaslı, Gülçin Çaylıgil, Alp Selek, Müşir Kaya Canpolat, Necla Fertan, Turgut Kazan'ın bulunduğu kalabalık bir avukat grubu ilk duruşmaya katılmışlardır. Avukatların, mahkemenin bu davaya bakamayacağı yolundaki itirazını mahkeme reddetmiş, bilirkişi Sulhi Dönmezer'e yapılan itirazın belgelenmesi için duruşma 8 Aralık 1978 tarihine bırakılmıştır. Konu ile ilgili TSİP'nin basına verdiği yazılı demeci bir belge olarak sayfalarımıza alıyoruz:

«Partimiz Genel Yönetim Kurulu Üyeleri hakkında komünizmi övdükleri iddiasıyla Türk Ceza Yasasının 142. maddesine dayanılarak açılan davanın ilk duruşması 13 Eylül 1978 Çarşamba günü İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinde yapıldı. Öğleden sonra başlıyan duruşmayı dinleyiciler ve basın izledi. Genel Başkanımız Ahmet Kaçmaz, Merkez Yürütme Kurulu üyelerimizden Aydoğan Gezer, Ali Kar, Bülent Tuna, Ethem Kiper, Genel Yönetim Kurulu Üyelerimizden Cemal Özden, Abbas Özay, Mehmet Yazırlı ve M. Ali Tan mahkemede hazır bulundular. Sol hareket içinde tanınmış, kalabalık bir avukatlar grubu TSİP yöneticilerinin savunulmasını üstlenmişlerdi. Bunların önemli bir bölümü duruşmada hazır bulundular. Duruşmaya katılan avukatlar şunlardır:

Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Başkanı Niyazi Ağırnaslı, Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Gülçin Çaylıgil, Barolar Birliği Yüksek Disiplin Kurulu Üyesi Alp Selek, İstanbul Barosu Başkan Vekili Müşir Kaya Canpolat, İstanbul Barosundan Necla Fertan, Turgut Kazan, Tülin Dizgin, Rıza Eremsoy, İ. Hakkı Altan, Ankara Barosundan Yücel Yeşilgöz ve Adana Barosu'ndan Akay Sayılır.

İstanbul Barosu Başkanı Sayın Orhan Apaydın, Sayın Halit Çelenk, Sayın Kemal Burkay bu tarihte İstanbul'da bulunmaları imkansız olduğundan ilk duruşmaya katılamadılar.

Ülkemizde demokrasinin savunulmasında önemli katkıları olmuş, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde fiilen görev üstlenerek, kamuoyunun saygınlığını kazanmış kuruluşlarla ve kişilerle -ki bunların önemli bir bölümünün verdikleri mücadelenin sosyalizmle de tamamlandığını biliyoruz- özellikle davanın savunulmasında yardımcı olmaları için görüşülmüştür. Bu arkadaşların hepsi, özellikle demokrasiye zarar verici böylesi bir olumsuzluğun üzerine gidilmesi için, bize yardımcı olmayı içtenlikle benimsediler.

Bu noktanın büyük önemi ve anlamı var. Demek ki farklı inanışları olan, farklı çizgilere mensup kişiler bir davanın savunulmasında bir araya gelebiliyorlar. Çünkü ortada demokrasiyi tehdit eden, örgütlü sosyalist mücadeleyi baskı altına almayı hedefleyen bir tehlike var. Ve bu tehlike herkesi kapsıyor. Sadece o gün için boy hedefi alınan Partimiz'e değil tüm örgütlere, dolayısıyla demokrasinin bütününe yönelik bir tehlike! Böyle olunca tehlikeye maruz kalanların güçlerini birleştirmeleri, yardımlaşma ellerini uzatmaları, dayanışma içine girmeleri zorunlu hale geliyor. Doğal ki bu zorunluluk tamamen herkesin kendi iradesi

içinde gerçekleşiyor. Dileğimiz TSİP davasının savunulmasında gerçekleşen işbirliği ve dayanışmanın, siyasetin diğer alanlarına da yayılmasıdır. Bir partinin serbestçe faaliyet yürütmesinin adalet mekanizması vasıtasıyla engellenmeye çalışılması demokrasi açısından bir tehlikedir de, her geçen gün saldırganlığı tırmandıran faşist zorbalık tehlike değil midir? Hatta tehlikelerin en büyüğü değilmidir? Faşizme karşı güçlerimizi topluca seferber etmek için neyi, ne gibi bir somut «musibet»i bekliyoruz?

Savunmanın düzeninin sağlanması için bir gün öncesinden bir toplantı yapıldı. Toplantıda davada nasıl bir «politika»nın izleneceği saptandı. Meselenin bir TSİP meselesi değil bir demokrasi meselesi olduğu, bu nedenle de bu olayın demokrasiye ve hukuka getireceği zaafların ön plana alınarak demokrasi mücadelesini ileriye götürecek bir hattın izlenmesi gerektiği doğrultusundaki Parti görüşü, savunmada görev üstlenen avukat arkadaşlarca da benimsendi. Böylece savunmanın bu doğrultuda şekillendirilmesi kararı alındı. Dava konusu mesajda 142'lik bir durum olmadığında ve TSİP yöneticilerinin beraatlerinin kesin olduğunda avukat arkadaşların tümü görüş birliği içinde idiler. Ancak bu mesele «bir davada beraat etmek» noktasına indirgenemeyecek kadar önemliydi. Beraat değersiz bir şey değildi ama «nasıl olsa bunun sonu beraat!» gerekçesi ile de olsa, dava geçiştirilmemeliydi. Böyle yapıldığı takdirde ceza mahkemelerinin parti yöneticilerini yargılamaları için yol açılmış olurdu.

Ekim Devriminin 60. yılı nedeniyle Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesine gönderilen mesaj Partimizin Genel Yönetim Kurulu imzasını taşıyordu. Bu niteliği ile, bu mesaj «bir parti faaliyeti» hem de Parti'nin en üst yönetiminin bir faaliyeti idi. Bu mesajı gönderen kurulun tümü hakkında ve mesaj nedeniyle dava açmak, Anayasa'nın öngördüğü «Partiler... serbestçe faaliyette bulunurlar» (Madde 56) hükmüyle çelişiyordu.

Yıldönümlerinde mesaj göndermek gibi en doğal «parti faaliyeti»ni yapan kurul, bu faaliyetinden ötürü yargılanırsa, bu «faaliyet»in yerine getirilememe tehlikesi ortaya çıkar. Bu «parti faaliyeti»ni yapan, herhangi bir organ değil, zorunlu olarak Parti'nin yönetim kademesidir ve en yetkili üst kuruludur. Üstelik 142. madde söz konusudur ve dava, söz gelimi mahkumiyetle sonuçlandığında, en üst kurulun ortadan kalkması gerekecektir. O halde onun yaptığı ve onun yapması gereken «serbestçe faaliyet» de engellenmiş olacaktır. Açıktır ki bu durum Anayasa'nın söz konusu hükmü ile tam bir çelişki meydana getirmektedir.

Ayrıca Anayasa'nın 57. maddesi, bir partiyi faaliyetten alıkoyacak merciyi de açıkça belirtmektedir. Bu, Anayasa Mahkemesi' dir.

Sonuç olarak, savunmanın izleyeceği hattın tesbiti amacıyla yapılan toplantıda, ceza mahkemelerinin, bu gibi davalara bakmalarının Anayasayla bağdaşmayacağı sonucuna varıldı. Ve duruşmanın başında bir sözcünün bu doğrultuda saptanan görüşü belirtmesi kararı alındı.

Duruşmada kimlik tesbiti yapıldıktan sonra, savunma avukatlarından Turgut Kazan söz isteyerek; «Müvekkillerimiz Siyasi Partiler Yasası'na göre kurulmuş bir partinin en yetkili organı'nın üyesidirler ve yaptıkları görev ve işlemlerden dolayı haklarında dava açılmıştır. Ancak, siyasi partilerin, yetkili organları ve hatta diğer organ ve üyeleri aracılığıyla yürüttükleri faaliyetler Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'nca teminat altına alınmıştır. Anayasa'nın teminatı altında bulunan ve yasalarla serbestçe faaliyet göstermeleri güvence altına alınan siyasi partiler ancak Anayasa Mahkemesi tarafından yargılanabilirler. Mahkemenizin öncelikle bu konuda bir karar vermesini istiyoruz» demiştir.

Çağdaş Hukukçular Derneği Başkanı Avukat Niyazi Ağırnaslı da söz alarak, bu düşüncelere katıldığını, bu davanın sonucunda, bir siyasi partinin kapatılması gibi bir neticenin ortaya çıkabileceğini, bu nedenle, bu konuda ancak Anayasa Mahkemesinin yetikli olduğunu söylemiştir.

Oturuma kısa bir süre ara verildikten sonra, Mahkeme, savunma avukatlarının istemlerini kabul etmemiş ve duruşmaya devam kararı vermiştir. Kararın böyle çıkması üzerine Mahkeme Heyeti sorguların yapılmasına başlamıştır. İlk olarak G. Başkan'ımız Kaçmaz'ın sorgusu yapılmıştır. Başkan, sorgusunda savcılık kovuşturması safhasındaki sorgusunda söylediklerini aynen kabul ettiğini belirterek, kutlama mesajlarının böyle olmalarının doğal olduğunu söylemiş, Ekim Devrimi'nin 10. yıldönümünde o zamanki Cumhuriyet yönetiminin sözcüsü olan Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nde yayınlanan mesajın bunun bir kanıtı olduğunu ifade etmiştir. Diğer Parti yöneticileri de sorgulara benzeri cevaplar vermişler ve hazır bulunanların sorguları bitmiştir.

Sorguların tamamlanmasından sonra bilirkişi raporu okunmuştur. Gerek Parti yöneticilerimiz, gerekse avukatlar Sulhi Dönmezer'in hazırladığı bilirkişi raporunu kabul etmediklerini, bu konuda gerekçeli itirazlarını yazılı olarak sunacaklarını belirtmişlerdir. Duruşmada hazır bulunan G. Y. Kurulu üyelerinin vareste

tutulmalarına karar verildikten sonra duruşma 8 Aralık 1978, saat 9.30'a bırakılmıştır.

Duruşmadan sonra Genel Başkan Ahmet Kaçmaz, şu açıklamayı yapmıştır:

«Bilindiği gibi ülkemizde demokrasinin gelişimini engelleyen, demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayan hatta ortadan kaldıran anti-demokratik yasa hükümlerinin başında, hiç kuşkusuz 141 ve 142. maddeler gelmektedir. İtalyan faşizminin 'devleti koruma kanunu' adıyla İtalyan ceza yasasına getirdiği bu hükümler 1936 yılında, Türk ceza yasasına aktarılmış ve özellikle 12 Mart döneminde birçok, ilerici, devrimci yazarların, düşünürlerin zindanlara atılmasına, onlarca yılı bulan mahkumiyetlere yol açmıştır. Bu anti-demokratik yasa hükümlerinin partilere, özellikle sosyalist partilere uygulanması demokrasi açısından bağışlanmayacak bir olumsuzluktur. Ancak daha da olumsuz olan, bu yasa hükümlerinin siyasi örgütler üzerine Anayasayla bağdaşmayan yollara başvurarak yapılmak istenen baskılardır. Mahkeme bu doğrultudaki görüşümüzü makbul bulmamış ve kendisinin bu davaya bakabileceği doğrultusunda karar vermiştir. Bu karara uyduk ve sorgularımız yapıldı. Ancak biz hâlâ daha bu meselenin kapandığı kanısında değiliz.

Şunu belirteyim ki davanın sonucundan ürktüğümüz yok. Beraat edeceğimizden eminiz. Hatta o kadar eminiz ki kendilerine de belirttiğim gibi bize yardımcı olan avukat arkadaşlardan herhangi birisi bu konuda yeter de artar bile. Yani amacımız sadece beraat olsaydı, meseleyi böylesine yaygınlaştırma, bu ölçüde kamuoyuna maletme, bu genişlikte bir yardımlaşma ve dayanışma sağlama yoluna gitmeyebilirdik. Bu nedenle meselenin demokrasi ve hukuk açısından yolaçması muhtemel olumsuzlukları üzerinde durmakta kararlıyız. Çünkü bence mesele son derece açık. Bir mesaj gönderdiği, yani olağan bir parti faaliyeti yaptığı için bir parti yönetiminin kaderini tayin edecek bu tür bir uygulama kabul edilemez, edilmemelidir.»

Partimize yönelik bu anti-demokratik uygulama, üzülerek belirtelim ki, demokrasi saflarında yer alanlar tarafından ciddiye alınmadı. TİP dışında hiç bir kuruluş yardımımıza gelmediği gibi, en ufak bir tepki dahi gösterilmedi. Bu ilgisizliği anlayabilmek gerçekten zor. Çünkü mesele, bir TSİP meselesi değil, bir demokrasi, üstelik de sıradan olmayan bir demokrasi meselesidir.

Söz konusu ilgisizlik basında daha çarpıcı bir şekilde ortaya çıktı. Ne Cumhuriyet'in, ne de Milliyet'in, tek satırla olsun duruş-

madan bahsetmeyişleri herkesin dikkatini çekti. Ülkemizde demokrasinin savunuculuğunu yapan bu gazeteler için Partimiz'in maruz kaldığı bu olay, acaba demokrasiyi ilgilendirmiyor muydu? Demokrasinin savunulması bir kenara, bu olayın objektif gazetecilik açısından haber değeride mi yoktu?

Bu iki nokta,ülkemizde yürütülen demokrasi mücadelesi açısından gerçekten düşündürücüdür. Ne ki bu olumsuzluklar bizi bezginliğe düşürmeyecektir. Biz üzerimize düşeni daha bir kararlı ve ısrarlı şekilde yerine getirdiğimizde, tüm demokrasi yanlılarının da katkılarını esirgemiyeceklerinden eminiz.

Zaten TİP'in gösterdiği ilgi ve yakınlık, yöneticilerimizin savunulmasını içtenlikle üstlenen değerli avukat arkadaşlarımızın yardımları, Partimiz'in yalnız olmadığının kanıtıdır. Meseleyle ilgilenen ve katkıda bulunanların tümüne teşekkür etmek, Partimiz'in boynunun borcudur. Partimiz yöneticileri hakkında komünizmi övmek iddiasıyla 142. maddeden açılan davanın ilk duruşması tamamlandı. Bir dahaki duruşmaya kadar üç aya yakın bir süre var. Bu süre davanın demokrasi mücadelesi içindeki önemiyle uygun bir şekilde değerlendirilebilirse, ortadaki olumsuzluğun demokrasinin bütününe olan zararı geniş kamuoyunun bilincine kazandırılabilirse ve tüm demokrasi yanlılarının bu olumsuzluğa karşı etkin tepkileri çekilebilirse, demokrasi mücadelesinde önemli bir kazanım sağlanacağı açıktır.»

15 EYLÜL 1978

- Elazığ'da bir avukat ile bir belediye işçisi, Adana'da bir öğrenci öldürüldü.
- Federal Almanya ile Türkiye hükümetleri arasında 650 milyon marklık borç erteleme anlaşması imzalandı.
- Portekiz'de Nobra da Costa başkanlığındaki hükümet parlamentoda düşürüldü.
- Nikaragua'da Diktatör Somoza ülkede sıkıyönetim ilan etti ve yedek askerleri silah altına çağırdı.

16 EYLÜL 1978

- Elazığ'da bir kişi daha öldürüldü. Elazığ Valisi Güngör Aydın görevden alınarak Antalya Valiliğine atandı.
- CHP Küçük Kurutayında konuşan Başbakan Bülent Ecevit, «Ortalığın birdenbire güllük gülistanlık olması beklenemez» dedi.
(Ecevit'in Küçük Kurultay konuşmasıyla ilgili geniş yorum iç sayfalarımızdadır).
- TYS, Zekeriya Sertel'in sendikanın Nazım Hikmet Kurulu üyeliğine son verdi. TYS Genel Başkanı Aziz Nesin istifa etti.

bir YORUM

Zekeriya Sertel'in Son Yılları...

Milliyet gazetesi Zekeriya Sertel'in Nazım Hikmet'e ilişkin anılarını yayınlıyor bir zamandır. Nazım Hikmet'le «arkadaşlığı» olanlar zaman zaman böyle anılar yayınlarlar. Bu anıların bazılarının edebi ve politik değerleri de vardır ve zaten sanırız kaleme alınmalarından amaç da budur. Nazım gibi insanlığın malı olmuş bir mücadeleci şairi *bütün yönleriyle* tanımak okurlarının hakkıdır ve bunu okurlara sağlamak ise anı sahiplerinin görevidir. Bu açıdan bakıldığında Sertel'in anı yayınlaması ve Milliyet gazetesinin bu anılara sayfalarını açması olağan sayılabilir.

Ancak, anıların amacı, yukarıda değindiğimiz gibi, sanatçının çok yönlü tanınmasına hizmet etmek olmalıdır. Yazarın dünyası derinliğine kavrandığında okurların, onun eserlerindeki muhtevaya ulaşmaları, formlardan gerçek öze ulaşmaları mümkün olabilir. Çünkü sanat, her zaman nesnel içeriğinin yanında bireysel boyutlar taşımıştır ve bu anlamda sanat ürünleri, öznelin ve nesnelin diyalektik bütünlüğünü ifade ederler. Nazım Hikmet gibi, uluslararası kültürün değerli bir parçası haline gelmiş sanatçının zengin muhtevalı eserlerinin ele alınmasında Nazım'ın *kişisel* etkinliği, bakış açısını genişletecek azımsanmıyacak bir olgudur.

Ne ki, anı yayınlamaktan amaç her zaman bu olmayabilir. Kimi «anılar» öznelin öne çıkarılmasıyla sanatçıyı sanatından soyutlayıp ele almayı ve yıpratmayı amaçlayabilir. Bu gibi durumlarda, insani kompleksler, zaaflar, kişisel değer ölçüleri, genel geçer toplumsal değer ölçülerinin karşısına çıkarılır ve bu çatışmadan bazı politik sonuçların elde edilmesi umulur. Böylesi «anılar»a ise sayfalarını açanlar kapitalizmin kokuşmuşluğunda hiç de az değildir. Her nasılsa gerçekleşmiş bazı beraberliklerin burjuvaziye satıldığı çoktur. Ya da burjuvazinin böylesi «anılar»dan kendi payına yararlandığı hiç de az değildir.

Zekeriya Sertel'in Milliyet gazetesindeki yazı dizisi ikinci türden amaçlar taşımaktadır. Bu nedenle «anı»lara sanat dünyamızın duyarlı kesimlerinden tepkiler yükseldi. Türkiye Gazeteciler Sendikası Zekeriya Sertel'i Nazım Hikmet Komitesi'nden çıkarma kararı aldı. Aziz Nesin bu kararın alınmasına bir tepki olarak

sendika başkanlığından istifa etti. Sonradan istifasını geri aldı ve yönetimle *uyum* içinde olduğu açıklandı. «Uyum»un hangi zeminde sağlandığı ise bu yazının yazıldığı sırada belli değildi.

Sanat çevrelerinin konuyu kendi aralarında ve kendi sorunları olarak ele alıp tartışmaları doğaldır. Ancak bu çerçevede varılacak sonuç, bir yanıyla eksik kalmaya mahkümdur; çünkü Nazım'ı bütün dünya sanatçı kişiliğinin yanında politik kişiliğiyle de tanımaktadır. Zaten Nazım'ın büyüklüğünün ve sanatının değerinin kaynağını, onun devrimciliği teşkil eder.

Nazım Hikmet'in komünist olduğunu, ömrü boyunca sanatını işçi sınıfının siyasi mücadelesine adadığını bilmiyen yoktur. Üstelik o, sosyalist toplumun yaşam koşullarını soludu, bu koşulların ilişkileri içinde şekillendi, gelişti.

Sertel yazısında Nazım'ın öznel etkinliğini değil bireysel ve *insani* ilişkilerini ele alıyor. İnsani olan her şeyin aynı zamanda dolaysız olarak toplumsal olduğunu iddia etmek ise hiç bir zaman mümkün olmamıştır. Sertel, Nazım'ın insani yanlarını ele alırken onu birey olarak küçük düşürebilecek olayları öne çıkarmaktan ise kendini alamıyor. Bunu bilerek yaptığı ise anlaşılıyor. Seçkin bir komünistin kişiliği üzerine bazı «şüpheler» yaratabilmek ise, komünizm düşmanlarının arayıp da bulamıyacağı bir sonuçtur. Sertel eline verilmiş *olanaklarla* antikomünizm yapıyor.

Sertel'in kimlere hizmet ettiğini daha net olarak anlayabilmek için bu kişinin başka anılarına da bakmak yararlı olur. Uzun yıllar yurtdışında yaşamış olan Zekeriya Sertel sonunda Türkiye'ye gelebilmiş ve ayağının tozuyla anılar yayınlamaya başlamıştır. O zamanlar maoculuğun etkinliğinde olan Vatan gazetesi'nde yayınladığı anılarla Sovyet düşmanlığı yapmış ve böylece bir yandan kendisinin «Türk Vatandaşlığını» güvence altına alırken öbür yandan bunun karşılığını, maoculuğa taze kan vermekle ödemeye çalışmıştır. Böylece kendisinin yaman bir antisovyet olduğunu kanıtlamış oluyordu Sertel.

Milliyet Gazetesi'nde yayınlanan anıları dikkatle izlediğimiz zaman rahatlıkla hangi olayların ve ne amaçla öne çıkarıldığını görebiliyoruz. «Yalan söyleyen bir komünist», «yıkanmıyan pis bir komünist» imajı yaratılmak isteniyor kitlelerde. Böylece, komünistlerin de *sıradan insanlar* oldukları gerçeğine sığınılarak komünist düşmanlığı haklı gösterilmek isteniyor ve yalanlara meşruluk kazandırılmaya çalışılıyor.

Zekeriya Sertel aklınca antikomünizmini ince bir tülle sarmaya çalışıyor ama başaramıyor. Bulgar'ların Türklerin dilleri üze-

rinde baskı kurduklarını, Bulgar komünistleriyle Nazım arasında bu yüzden sert tartışmaların geçtiğini, Nazım'ın bu çıkışlarının, onun Türk dilinin güzelliğine olan bağlılığından kaynaklandığını anlatıyor Sertel. Ve Türkleri güzel dillerinden uzaklaştırmak istiyen Bulgarlar, onların dilini Azerbeycan diline çevirmeye çalışmaktadırlar, bunun için öğretmenleri Sovyetler Birliği'ne eğitime göndermektedirler, anılardan öğreniyoruz.

Bu yalan ve tahrifatın neresinden tutmak lazım anlaşılamıyor. Dildeki güzellikle «lehçe» veya «jargon» özdeşleştirilerek cahilliğe düşülmüş. İkincisi, Azerbeycan türkçesinin güzel olmadığı ima edilerek saygısızlığa ve ahlaksızlığa düşülmüş. Üçüncüsü, sosyalizmin dilleri baskı altına alan değil, tersine geliştirip güzelleştiren olanakları sağlayan bir sistem olduğu *unutularak* yalan söylenmiş. Dördüncüsü, dildeki değişmeleri bütünüyle olumsuzlayan bir anlayışla gericilik yapılmış. Beşincisi, Nazım sosyalist yöneticilerle ters düşen, onlarla tartışan ve sosyalist toplum ilişkileriyle uyumsuz bir «zoraki göçmen» olarak gösterilerek Nazım Hikmet'in kendisine hakaret edilmiş vs.

Anılar'da çizilen Nazım tablosu, vatan hasretiyle yanıp tutuşan bir insan olarak görünüyor. Çünkü Sertel'in kendisi öyle yaşadı ve bugün «vatanında» rahattır. Nazım'ın derin yurtseverliğini, ülkesindeki mücadeleden uzak kalmış olmaktan duyduğu acıları, onun huzursuz bir insan olduğu imajını yaratmak için kullanan Zekeriya Sertel, böylece kendisinin nasıl bir «yurtsever» olduğunu göstermiş oluyor. Sosyalistlerin yurtseverliği ile, «vatan» ın nimetleri üzerinde tepinenlerin vatanseverliği arasındaki derin nitelik farkını göremediği için Sertel, Nazım'ın duygularıyla kendi «ikbal»ini birbirine karıştırmış.

Zekeriya Sertel'in antikomünizm yapmasına, sayfalarını açarak olanak sağlayan Milliyet Gazetesi'nin tutumuna da dikkati çekmek gerekir. Ölüleri mumyalayarak diriltmek mümkün değilken Milliyet, Sertel'i traj hesaplarının dışında bazı amaçlar için kullanmayı umuyor. Ülkedeki demokratlaşma eğilimlerine belli ölçülerde ayak uydurmayı başaran Milliyet Gazetesi, kendi özel hesaplarının başarısı için Sertel gibilerini piyasadan bulabilir ve kullanabilir ama, sosyalistlerin kendi geleneklerini bu iş için malzeme olarak sunmayacaklarını da hesaba katmalıdır.

17 EYLÜL 1978

- Adana'da iki kişinin açtığı sonucu ikisi öğrenci 4 kişi yaralandı.
- Elazığ Valiliğine Mülkiye Müşavir Müfettişi Ahmet Özer getirildi.

● CHP Küçük Kurultay bildirisinde hükümetin desteklendiği açıklandı.

● İran'ın doğusunda meydana gelen şiddetli depremde 9 bin kişi öldü.

—————— 18 EYLÜL 1978 ——————

● CGP Genel Başkanı Feyzioğlu, partisinin Ecevit Hükümetinden çekilme kararı verdiğini açıkladı ve Başbakan Yardımcılığı ve Devlet Bakanlığı görevinden istifa etti.
CGP'li Devlet Bakanı Salih Yıldız, partisinden istifa ederek hükümette kalacağını açıkladı.

● Mısır Devlet Başkanı Sedat, İsrail Başbakanı Begin ve ABD Başkanı Carter arasında toplanan Camp David Zirvesi sonunda, Sedat ve Begin arasında, «Mısır-İsrail Barış Antlaşması Çerçevesi» ve «Ortadoğu Barış Çerçevesi» imzalandı.

bir YORUM

Camp David: Filistin Davasına İhanetin Belgesi

ABD Devlet Başkanı Carter'in girişimiyle ve katılmasıyla Camp David'de bir araya gelen İsrail başbakanı Menahem Begin ve Mısır devlet başkanı Enver Sedat, «Ortadoğu Barış Çerçevesi» adlı bir anlaşma imzaladılar. Böylece, Enver Sedat'ın İsrail gezisiyle başlayan satış pazarlığı bir anlaşmayla sonuçlanıyor, siyonizm, emperyalizmin çizdiği çerçeve içinde Mısır yönetimini dize getiriyordu. Sedat, **kendi** iradesiyle adım adım yuvarlandığı ihanet bataklığında ulaştığı son aşamayı belgelemiş oluyordu.

Ortadoğu sorunu anıldığında akla Filistin sorunu gelir. Filistin halkının iradesi dışında ve Filistinlilerin devlet kurma hakkını görmezlikten gelerek Ortadoğuda .değil kalıcı, geçici bir sonuca bile ulaşmanın olanağı yoktur. Bunu ABD emperyalizmi de, Enver Sedat'da, İsrail yöneticileri de bilmektedirler. Ancak, emperyalizmin özlediği amaç, Filistin halkının çıkarlarını atlayarak Arap halklarının karşısına mümkün olduğunca geniş bir blok çıkarmak ve bir zamanlar Arap dünyasının önderliğini yapan Mısır'ı bu blok içinde yer almaya zorlamaktı. Enver Sedat ise, ABD emperyalizminin bu hesabının Mısır vatandaşı kimliğini taşıyan ucuz bir piyonundan başka bir şey değildi. Girişim Enver Sedat'ın sahneye sürülmesiyle başlatıldı ve ihanet belgesi onun imzasıyla arşive konuldu.

ABD emperyalizmi, bölgedeki planını, daha başından beri «barış»

şalıyla örtmeyi deniyordu. Çünkü, emperyalizmin saldırganlığına mevcut uluslararası atmosfer Ortadoğu'da başarı şansı tanımıyordu. Emperyalizmin «barış»ının üniformasız generali ise ancak Enver Sedat olabilirdi. Zira Sedat, halkına ihanetini, Mısır burjuvazisinin emperyalizmle bağlarını daha da pekiştirmek suretiyle derinleştirmekten yanaydı. Bu amaçla ve «pasaportsuz» olarak İsrail parlamentosunda ABD emperyalizminin «barış planı»nı okumaya memur edildi. Sedat İsril'e «İbrahim Peygamber'in barışını getirdiğini» söylüyordu ama, aslında getirdiği Carter'in kuşatma planıydı.

Irkçı Begin yönetimi kendi ayağıyla gelen Sedat'a sonuna kadar nazlanma şansına sahipti ve bu şansını Camp David'e kadar kullandı. Umduğunu elde ettikten sonra ise TV kameraları Begin'in ender gülen yüzünü geçebildiler. Kazanan gülüyordu!

Kazanan Emperyalizm ve siyonizmdi ama kaybeden Filistin halkı değil, Sedat'ın kendisiydi. Ve Sedat, Kudüs'de başlayıp Camp David'de son bulan mizansen içinde, başlangıç noktasından da geriye düşerek, emperyalizme elini kaptıranın kolunu kurtaramayacağının acı bir örneğini teşkil etti.

Sedat'ın, öteki Arap ülkelerine danışmadan «barış» girişimini tek başına başlatması, antiemperyalist Arap cephesine karşı girişilmiş ilk sabotajdı. Sedat'ın İsrail'e sunduğu ilk barış planının bile Arap halkları ve özellikle Filistin halkı tarafından kabul edilebilir bir yanı bulunmuyordu. Bu plan daha ilk şekliyle bir ihanet belgesiydi ve ihanet belgesi olarak geliştirildi.

İlk planda Filistin halkının kendi kaderini belirleme hakkından söz ediliyordu. Yine bu planda Mısır'ın, İsrail'le tek başına bir anlaşmaya varmayacağı belirtiliyordu. İsrail'in işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesine ilişkin daha **cüretkâr** istekler ilk planda vardı ve bu noktalarda İsrail'le Mısır arasında bazı «pürüzler» ortaya çıktı. Ama bu pürüzler ABD planının uygulamasında aşılmayacak cinsten değildiler. Nitekim aşıldılar da.

Sedat, Camp David'de imzaladığı «anlaşma» ile, İsrail Parlamentosuna sunduğu «Hz. İbrahim Barışı» planından çok daha gerilere düşüyor ve siyonizme teslim oluyordu. Carter bu sonucu sağlamak için oldukça yoğun çaba harcadı ve başardı.

Anlaşma'da Filistin halkının kaderinden hiç söz edilmedi. Bu, ilk barış planına göre geri atılmış adımların başında geliyordu. Filistin halkının sorunlarını dışlayan bir barış planının Ortadoğuda ayağı yer basmayacağı gibi, bu sorun Arap halklarının hayati çıkarlarını içermektedir ve bu yüzden Sedat'ın emperyalizmle uzlaşması Arap halklarının çıkarlarına ters düşmektedir.

Öbür yandan Sedat, ilk barış planı ile öteki Arap uluslarına, İsraille tek başına bir anlaşmaya oturmayacağına dair güvence veriyordu. Camp David'de vardığı anlaşma tek yanlı bir anlaşmaydı ve Enver Sedat bu konuda da geri bir adım atmıştı.

Öte yandan Sedat, Mısır'ın taleplerinde de ilk plana göre Camp David'de oldukça geri adımlar atmıştı. Mısır'ın ve tüm Arap uluslarının çıkarlarının güvencesini, BM'in İsrail'in işgal altında tuttuğu topraklara ilişkin muhtelif kararları oluşturuyordu. Bu kararların öngördüğü hükümler gözardı edilerek İsrail karşısında başarı kazanmanın mümkün olamayacağı uzun yıllardır anlaşılmış bulunmaktadır. Mısır'ın İsrail'le tek başına oturduğu toprak pazarlığında da kaybeden Mısır olmuştur. İsrail Sina'dan belli koşullarla çekilmeyi kabul etmiş ve fakat işgal altında tuttuğu öteki toprak üzerinde anlaşmaya varılamamıştır. Bu arada İsrail için önemli bir kazanım da, işgal altındaki topraklarda kurulmuş ve kurulmakta olan **yerleşim merkezleridir.** Yerleşim merkezlerinin kaldırılması bir yana, anlaşmaya göre İsrail iki ay süre ile yerleşim merkezi kurmayacaktır. İki aydan sonra yerleşim merkezlerinin yeniden kurulmasına geçileceğine ilişkin Begin bir açıklama yapmıştır. Sedat bu anlaşmayla aynı zamanda kendi halkının çıkarlarını da emperyalistlere ve siyonistlere peşkeş çekmenin vebali altına girmiş bulunuyor.

Arap dünyasından ve barışsever güçlerden anlaşmaya geniş tepkiler yükselmiştir. Başından beri Sedat'ın girişimine karşı çıkan bu güçler, anlaşmanın Enver Sedat'dan başkasını bağlamayacağını açıklamışlardır. Anlaşmaya karşı İsrail'de de yaygın tepkiler yükselmiştir. Camp David öncesinde, İsrail'in ödün vermesini savunan yüzbinlerin katıldığı mitingler, İsrail halkının barışsever niteliğini göstermiştir. Bu nedenle Camp David'de varılan anlaşma, taraf olan egemen sınıfların dışında hiç kimseyi bağlamayacaktır ve Arap halklarının mücadelesini arkadan hançerlemiş olmanın ötesinde herhangi bir değişikliğe yol açmayacaktır.

Arap Red Cephesi, Şam'da yaptığı bir toplantıda bu konuları ele almış ve anlaşmaya karşı bütün gücüyle savaşma kararı almıştır. Öbür yandan ilerici Arap rejimlerinin pek çoğu Mısır'la siyasal ilişkilerini kesme kararı almışlar, öteki Arap ülkeleri de bu eğilimde olduklarını dile getirmişlerdir.

Arap uluslarının tepkisi karşısında Camp David hainleri, varılan anlaşmanın Ortadoğu'da uygulama şansının bulunmadığını anlamışlardır. Sedat anlaşmayı bir zafer gibi göstermeye çalışmış ve bu amaçla ABD dönüşü bazı uğraklar seçmiştir. Ancak umduğunu bulamamış ve en güvendiği dostlarından bile tasvip görmemiştir. Suud rejimi bile Sedat'a yeşil ışık yakmaktan kaçındığına göre Enver Sedat'ın yalnızlığını anlamak mümkündür.

Carter, anlaşmaya taraftarlar bulmak için Ortadoğu'ya barış elçileri göndermektedir. Bu «elçilerin» bazı Arap yöneticilerini ikna etme şansları bulunsa bile, başta Filistin halkı olmak üzere tüm Arap halkları ve bu arada İsrail halkı, Camp David mızıkacılarını kendi niyetleriyle başbaşa bırakacak deney ve kararlılığa sahip bulunuyorlar.

19 EYLÜL 1978

- Millet Meclisi 228 üyenin katılmasıyla olağanüstü toplandı; içtüzük değişikliği kabul edildi.
- Başbakan Ecevit, «Hükümetin sağlamlığı ve giderek artan bir başarıyla görevine devam edeceği konusunda hiçbir kuşkusu bulunmadığını» söyledi.
- Merkez Bankası Başkanı Cafer Tayyar Sadıklar Bakanlar Kurulu kararnamesi ile görevden alındı.
- İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, MHP Genel Başkanı Türkeş ve Milletvekili Agah Oktay Güner hakkında «Adli zabıtanın görev yapmasını engellemek ve suçlulara yataklık etmek»ten kovuşturma açmak için araştırma yapmaya başladı.
- Suriye, Libya, Cezayir, FKÖ ve Güney Yemen'in oluşturdukları «Red Cephesi», Camp David anlaşmasını şiddetle kınayarak, Enver Sedat'ı ihanetle suçladı.

20 EYLÜL 1978

- Ticaret Bakanlığı tarafından, Türkiye'ye getirilecek yabancı sermaye ile dış kredilere Türk Lirasının dış değerindeki düşüşlerden yararlanma olanağı tanındı.
- Türk Lirasının değeri Mark'a göre 14 kuruş, İsviçre Frangı'na göre 75 kuruş düşürüldü.
- AET, Türkiye'nin narenciye ürünleri konusunda indirimli tarife uygulanması yolundaki istemini reddetti.
- ATAŞ Rafinerisindeki grev kararının Bakanlar Kurulu tarafından ertelenmesi üzerine, rafineri yüzde 40 kapasiteyle üretime başladı.
- İstanbul'da, Atatürk Eğitim Enstitüsü öğrencisi Mustafa Yaşar'ın cenaze töreninde, dışardan açılan ateşle bir kişi öldürüldü.
- Çalışma Bakanlığı, MC iktidarı döneminde usulsüz atandıkları belirlenen 90 iş müfettişinin işine son verdi.
- Suudi Arabistan ve Ürdün, Camp David anlaşmasına karşı çıktılar.
- TASS Ajansı: «Diktatör Somoza Amerikan silahlarıyla Nikaragua halkının kanını akıtırken, ABD, sözde barışçı girişimlerle dünya kamuoyunu uyutmaya çalışıyor.»

21 EYLÜL 1978

- İstanbul'da 2, Edirne ve İzmir'de de 2 kişi öldürüldü.
- Hükümete savurganlığı önlemek amacıyla 20'den fazla yasada değişiklik yapma olanağı sağlayan «Yetki Tasarısı» Millet Meclisi'nde kabul edildi.
- Suriye Devlet Başkanı Esat: «Mısır'la İsrail, Suriye'ye karşı ortaklaşa bir saldırı düzenleyebilir.»
- İsrail Başbakanı Begin: «Geçici sürenin sonunda da kuvvetlerimizi Şeria'dan çekmeyeceğiz» dedi.

İFLÂH OLMAZ MAKYAVELİZM HASTALIĞI

ALİ DOĞU

"4. Genel Kurulunuz, Türkiye'nin çok kritik günler yaşadığı bir zamanda toplanıyor. Emperyalist baskıların yoğunlaştığı, faşist terörün tırmandığı, tam boy açık faşizm için elverişli koşulların oluşturulmak istendiği, ve faşist saldırıları önlemek adına demokratik hak ve özgürlüklere yönelik yasal şiddet uygulamalarına girişildiği günlerdeyiz.

Faşizm, örgütlü birleşik kitlesel güçle önlenebilir, geriletilebilir. Tüm ilerici, demokratik hareket ve kuruluşların örgütlü birleşik güç haline dönüştürülmesi, başarılması gereken en ivedi görevdir. Örgütlü birleşik kitlesel güç içinde, demokratik kitle örgütlerinin çok önemli yeri ve işlevi vardır. Bu örgütler, örgütsel kimliklerini koruyarak, kendi kitlelerini harekete geçirip yönlendirecek kaldıraçlar olmak durumundadırlar.

Kitle örgütlerinin hem kendi özgün işlevlerini gereğince yerine getirebilmeleri, hem bu işlevlerden hareketle kitleleri emperyalizme ve faşizme karşı etkin bir biçimde mücadeleye geçirebilmeleri için uyumlu biçimde bütünleşmiş, güçlü örgüt yapılarına sahip olmaları şarttır.

Kitle örgütleri içinde dar grup hesaplarıyla örgüt bütünlüğünü zayıflatıcı, dağıtıcı hareketler, örgüt kitlesinin eş türden niteliğini sulandırıcı girişimler son derece tehlikeli, örgütü tasfiye edici eylemlerdir. Emperyalizme ve faşizme karşı etkin mücadele edebilmek için tüm ilerici, demokratik hareket ve kuruluşların örgütlü birleşik güç haline dönüşebilmesi ihmal edilmez bir zorunluluk olarak

gündeme geldiği bir zamanda, örgütlerin tasfiyesi sonucunu verecek olan davranışlardan titizlikle kaçınılmalıdır.

Türkiye öğretmenlerinin en büyük, en güçlü, demokratik mesleki kuruluşu olan ve geçmişten olumlu mücadelenin mirasını devralmış bulunan TÖB-DER'in 4. Genel Kurulu'na bütün bu tehlikelerin ve tuzakların bilincinde olarak çalışmalarını yürüteceğine ve sonuçlandıracağına duyduğum güvenle yürekten başarılar diler, saygılar sunarım."

Yukardaki sözler TÖB-DER 4. Olağan Genel Kurulunda okunan bir mesajda söylenmiştir. Mesaj kimin adına okunmuştur diye önce merak ediyor insan. Mesajda kâğıt üzerinde doğru, tutarlı şeyler söylenmiş. Özellikle altı çizilip vurgulanması gereken yerler var: «Kitle örgütlerinin... kitleleri emperyalizme ve faşizme karşı etkin bir biçimde mücadeleye geçirebilmeleri için *uyumlu biçimde bütünleşmiş, güçlü* örgüt yapılarına sahip olmaları şarttır.» Ya da «Kitle örgütleri içinde *dar grup hesaplarıyla* örgüt bütünlüğünü *zayıflatıcı, dağıtıcı* hareketler, örgüt kitlesinin eştürden niteliğini *sulandırıcı* girişimler son derece tehlikeli, *örgütü tasfiye edici* eylemlerdir.» Ya da faşizme ve emperyalizme karşı birliğin gündemde olduğu «bir zamanda örgütlerin tasfiyesi sonucunu verecek davranışlardan *titizlikle kaçınılmalıdır.*» Ve nihayet «... TÖB-DER'in 4. Genel Kuruluna bütün bu *tehlikelerin* ve *tuzakların* bilincinde olarak çalışmalarını yürüteceğine ve sonuçlandıracağına duyduğum güvenle yürekten başarılar diler, saygılar sunarım» gibi...

Evet, görüldüğü gibi mesajın sahibi geçen TÖB-DER Genel Kurulunda ne yapılması ve ne *yapılmaması* gerektiğini ciddî gerekçeleriyle birlikte gayet güzel dile getirmiş. Getirmiş ama, bu mesajı Genel Kurula gönderen kişinin taraftarlarının yalnız Genel Kurulda değil, Genel Kurul öncesinde de yaptıkları ve yapmadıkları mesajda söylenenlerle tam bir tezat teşkil ediyor. Çünkü mesajın sahibi Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı *Behice Boran*'dır (Yürüyüş, Sayı 177). Taraftarları da TÖB-DER Genel Kuruluna «Demokrasi İçin Birlik» adı altında katılan TİP yanlısı delegeler. Demokrasi İçin Birlik Grubu Genel Kurul öncesinde *herkesin bildiği davranışlar* içerisinde Genel Kurula hazırlanırken TİP Genel Başkanı o davranışlarla tam bir tezat teşkil eden yukardaki mesajı kaleme almaktan perva duymamış, o mesaj Genel Kurulda okunduktan sonra da «taraftarlar» (Demokrasi İçin Birlik gurubu) yine herkesin malûmu olan ve mesajda söylenenlerle tam

bir tezat teşkil eden davranışları aynı pervasızlıkla sürdürmüşlerdir.

Ne yapmışlardır? Behice Boran'ın gösterdiği hedeflere ulaştıracak yolların hiç birine itibar etmemişlerdir. Örgütün bütünlüğünü, öğretmen hareketinin genel çıkarını ve faşizme karşı mücadele birliğinin gereklerini hiçe sayarak kendi dar gurupçu hesaplarını, gurup kinlerini herşeyin üstünde tutmuşlardır. Bu tutumlarında baştanberi ısrarla direnerek, Behice Boran'ın yapılmamasını sağlık verdiği şeylerin tümünü yapmaktan *kaçınmamışlardır.*

Ve Behice Boran da, Demokrasi İçin Birlik gurubunun böyle davranacağını, bunun hazırlığı içinde olduğunu bile bile Genel Kurula o mesajı gönderip orda o lâfları etmekten, yavuz hırsız ev sahibini bastırır misali, perva duymamıştır! Bu davranış, tümüyle, TİP'te siyaset belirleyip uygulayanların iflâh olmaz makyavelizm heveslerini hayata geçirmede bir hayli yol almış olduklarını, yeni yol arkadaşlarından bu konuda çok şey öğrendiklerini göstermektedir.

Demokrasi İçin Birlikçi'ler ve onlar adına yazıp çizenlerin pervasızlığı bununla da kalmamaktadır. TÖB-DER Genel Kurulu bittikten sonra Yürüyüş Dergisinde yayınlanan bir değerlendirme yazısında son Genel Kurul öncesi dönemle ilgili olarak bakınız ne deniyor:

> *"Birlik ve Dayanışma" grubu, yalnızca Gazioğlu ekibinin yönetime gelişini sağlamakla kalmadı. Bugüne kadar süregelen gelişmelere bakıldığında ve bugünkü sonuçların nedenleri için geride kalan olaylar yeniden irdelendiğinde açıkça şu görülüyor: «Birlik ve Dayanışma», bir yandan Gazioğlu ekibinin yönetime gelmesini sağlayıp, TÖB-DER'i derin bir bunalımın içerisine sokarken, diğer yandan bu provokatif nitelikli yardımla atılacak adımları daha sonraki provokasyonlara araç kılacak ve giderek burjuvazi tarafından arzulanan TÖB-DER'i parçalama, onu likide etme amacına ulaştıracak tehlikeli bir hedefi önüne perspektif olarak aldı. O da, ayrı bir örgüt oluşturma hesap ve planları idi. Böylece, maddi bakımdan koşulları olmayan, TÖB-DER'i parçalamaktan öte bir işlevi sağlayamayacak bu hesabı giderek netleştirip görülebilir duruma getirecek işler yaptılar. Sonunda artık herkesçe bilinen bu yanlış ve tehlikeli ve bugünkü verili koşullarda gerçekle-*

şecek olursa açıkça ihanet olacak ayrı örgütlenme planlarını açıkça öneri haline getirip gündeme aldılar."

(Yürüyüş, Sayı 177)

Yürüyüş Dergisinde bunların yazılıp yayınlanması da başlıbaşına bir pervasızlık örneğidir. İşleri karıştırmakta suçlularla elbirliği yaptıktan sonra sureti haktan görünmeye kalkmanın ve herkesi göz göre göre aldatabileceğini sanmanın insana pes dedirten bundan âlâ örneği nerede bulunabilir? Öyle bir pervasızlık ki, bunları yazabilenler şecaat arzederken şirketlerini söylediklerinin bile farkında değiller. Ya da farkında olsalar da böylesi bir tutarsızlık onlara vız geliyor. Pervasızlıklarını pişkinlikle perçinliyorlar.

Genel Kurul öncesinde Demokrasi İçin Birlik gurubunun *Birlik Dayanışma ve Halkçı Eğitimciler guruplarıyla ittifak yaptığı* ve Genel Kurulda bu gurupların birlikte davranıp ortak listeyle seçime katılacakları herkes tarafından biliniyordu. Derken Genel Kurulda Behice Boran'ın mesajı okundu. Mesajda ne deniyordu? «Kitle örgütlerinin... uyumlu biçimde bütünleşmiş, güçlü örgüt yapılarına sahip olmaları şarttır,» deniyordu. Demek ki Demokrasi İçin Birlik'çiler *bu şartın yerine getirilmesini* sağlamak için Birlik Dayanışma'cılar ve Halkçı Eğitimciler'le ittifaka girmişlerdi.

Herkesin, söylenenlerden ve yapılanlardan bu anlamı çıkaracağı ortada değil midir? Ama hayır! Meğer hiç de öyle değilmiş! Öyle olmadığını Demokrasi İçin Birlik gurubu adına yazı yazan Yürüyüş Dergisinden öğreniyoruz. Birlik Dayanışma'cılar, *daha 3. Olağan Kongre ertesindenberi,* «burjuvazi tarafında arzulanan TÖB-DER'i parçalama, onu likide etme amacına ulaştıracak tehlikeli bir hedefi önlerine perspektif olarak» almışlar. Bu da «ayrı bir örgüt oluşturma hesap ve plânları» imiş. Birlik Dayanışma'cılar «gerçekleşecek olursa *açıkça ihanet olacak* ayrı örgütlenme plânlarını açıkça öneri hâline getirip gündeme» almışlar.

Birlik Dayanışma'cıların baştanberi amaçları neymiş gördük. Kısaca, örgütü tasfiye etmek. Bunu Yürüyüş Dergisi yazıyor. Halkçı Eğitimciler kimler? Onlar da, yine Yürüyüş'ün deyişiyle, «TÖB-DER'i parçalama, onu likide etme amacı»nı güden burjuvazinin partisi CHP'ye yakınlıklarıyla bilinen delegeler. Kitle örgütlerinin «tasfiyesi (likide edilmesi) sonucunu verecek davranışlardan titizlikle kaçınılmalıdır,» diyen kim? Demokrasi için Birlik'çilerin lider belledikleri Behice Boran değil mi? «Burjuvazinin arzusu» doğ-

rultusunda «açıkça ihanet plânları»nı gündeme getiren, «ayrı örgüt oluşturma hesapları» içinde olan örgüt yıkıcıları, bölücüleriyle kutsal ittifak kuranlar ve bu ittifakı Birlik Dayanışmanın makyavelizminin sökmeyeceği anlaşılıncaya kadar CHP Genel Merkezinin tarassut ve himayesi altında ısrarla, iştiyakla sürdürenler, Birlik Dayanışmanın kongre ve mahkeme oyunlarına yardakçılık, hattâ kimi zaman akıl hocalığı edenler, böylelikle burjuvazinin arzusunun gerçekleşmesine aktif katkıda bulunanlar ve bekleyip bekleyip de atı alan Üsküdara geçtikten sonra «mız çıkarma» kurnazlığına sarılanlar kimler peki? TİP yanlısı Demokrasi İçin Birlik gurubu! Behice Boran'ın mesajını Genel Kurulda avuçları patlayanadek alkışlayanlar!

«Bu ne karışık turşu, o ne perhiz, arkadaş?» demezler mi insana? Herşey bir yana, Türkiye'nin yegâne eğitim emekçileri örgütünü «uyumlu biçimde bütünleşmiş, güçlü örgüt yapısına sahip» kılma yolunda ittifak yapmak için bula bula iki yıldanberi örgütü bölüp parçalamak, burjuvazinin kuyruğuna takmak için provokasyon düzenlediğini söylediklerinizi mi buldunuz demezler mi? Derler ama belli ki bu arkadaşların hiç mi hiç umuru değil kimin ne diyeceği. Genel Başkanlarının mesajında «Tüm ilerici, demokratik hareket ve kuruluşların örgütlü birleşik güç hâline dönüştürülmesi en ivedi görevdir» denildiği halde, yine de umurları değil. O kadar değil ki, «Türkiye'nin çok kritik günler yaşadığı bir dönemde» demokrasi güçlerinin birliğini sağlama ivedi görevini, TÖB-DER gibi en büyük ve güçlü bir kitle örgütünü bölüp parçalayarak burjuvazinin kuyruğuna takmayı tezgâhlayanlarla, bu «hedefi önlerine perspektif olarak alanlar»la, «gerçekleşecek olursa açıkça ihanet olacak ayrı örgütlenme plânlarını gündeme alanlar»la birlik olabilmekte, burjuvazinin arzusu *fiilen* gerçekleşinceye kadar birlikte hareket edebilmektedirler. Sonra da işi pişkinliğe vurup, sözkonusu «ihanet»in *gerçekleşmesini önlemek için* bunu yaptıklarını iddia edebilmektedirler!

Bütün bunları yapabilmektedirler, çünkü onlar ele talkın verip kendileri salkımı yutmakta (salkım da salkım olsa bari!) pek ustadırlar. «Kitle örgütleri içinde dar gurup hesaplarıyla örgüt bütünlüğünü zayıflatıcı, dağıtıcı hareketler, son derece tehlikeli, örgütü tasfiye edici eylemler» son olayda bir kere daha tescil edildiği gibi onların şânındandır! Pervasızlıkları da dar gurupçuluğa sımsıkı sarılmalarından, bekalarını orda görmelerindendir. Son TÖB-DER Genel Kurulu öncesinde ve Genel Kurul sırasındaki davranışları ve sonradan yazdıkları bunun en son örneği olmuştur.

Üstelik bu arkadaşların «ahde vefa»ları da yoktur. Olmadığı son davranışlarıyla ortaya çıkmıştır. Genel Kurul öncesinde ve Genel Kurul sırasında TÖB-DER'i «uyumlu biçimde bütünleşmiş, güçlü örgüt yapısı»na kavuşturmak amacıyla (!) en olmayacak çevrelerle ittifak kurduktan sonra, ellerindeki küçük güçle kalkıştıkları büyük oyunun sökmediğini görünce, bu defa yeni yol arkadaşlarını sipsivri ortada bırakmaktan perva duymamışlardır. Genel Kurul öncesinde, taa 3. Kongreden bu yana örgütü likide edici davranışlar içinde olduğunu söyledikleri Birlik Dayanışma' nın kuyruğuna takıldıkları, onun kuyruğunda her türlü olumsuzluğu irtikâp ettikleri halde, Genel Kurul sonrasında Birlik Dayanışmayı «bölücü, yıkıcı, tasfiyeci davranışlarıyla başbaşa» bırakıp ona en ağır suçlamalarla (onun bu suçlamaları haketmesi ayrı konu) yüklenmeye başlamışlardır. Böylece dört gün içinde, kuyrukçunun kuyrukçusu olmaktan, örgütün bütünlüğünün ve bağımsızlığının öncü (!) şampiyonluğuna terfi ederek ne yaman «taktisyenler» olduklarını dosta düşmana ispat etmişlerdir!

Kaldı ki bu davranışları aslında sadece *göstermeliktir!* TİP yanlısı Demokrasi İçin Birlik'çiler sahte Birlik Dayanışma kongresine katılmamakla birlikte meşrû kongrenin iptalini sağlama yolunda CHP'lilerle birlikte davranmaktan hâlâ geri durmamaktadırlar. Hem meşrû yönetimin, hem de Birlik Dayanışmacı «yönetim»in gayri meşrû olduğunu ileri sürerek CHP genel merkezinin tam arzuladığı yolda hareket etmektedirler. Yürüyüş gibi TİP siyaseti sözcüleri de bu davranışın savunuculuğunu üstlenerek, işçi sınıfının bağımsız çizgisi adına ağız dolusu lâf edip *gerçekte* burjuvaziye yaranmaya çalışmaktadırlar.

Öte yandan, kullandıkları «taktik»lerden bir diğeri düpedüz yalan söylemek, yalan yazmak, yalan yaymaktır. Türkiye demokratik öğretmen hareketini iki yıl boyunca içte ve dışta büyük bir başarı ve yetkinlikle temsil eden örgüt yöneticilerini en olmadık iftiralarla karalamaya çalışmaktır. Herkesin gözü önünde cereyan eden olayları kör kör parmağım gözüne değiştirip, olmamışı olmuş gibi göstermekten hiç perva duymamaktadırlar. Bu eski illetlerinin en son arazından biri Genel Kurulda Birlik Dayanışma, Demokrasi İçin Birlik ve sosyal demokrat Halkçı Eğitimciler kutsal ittifakı karşısında, bu burjuva saldırısı karşısında Demokratik Merkeziyetçilerin oluşturduğu ittifaka Maocuların da katıldığı yalanıdır. Böyle birşey olmadığını, Maocularla hiç bir ittifaka girilmediğini, oluşturulan anti-tekelci ittifaka Maocuların hiç bir biçimde destek olmadıklarını dünya âlem biliyor. (Bak. KİTLE, Sayı: 226) Maocu-

lar bunu kendileri açık açık ilân ediyorlar. Oysa bundan önceki Genel Kurulda Maocuların *Demokrasi İçin Birlik listesine oy verdikleri* yine Maocuların kendileri tarafından açıklanmıştı!

Bu kuyruklu yalana, ne gibi emeller ve hedefler güttüklerini kendilerinin söyleyip yazdıkları Birlik Dayanışma'nın kuyruğunda yer alıp geçen TÖB-DER yönetiminin «para yediği» yolunda uluorta iftiralar ve karalamaları piyasaya sürmek de eklenince (Bak. Yürüyüş, sayı 177) Demokrasi İçin Birlik'çilerin ve Yürüyüş'çülerin pervasızlık kapasitelerinin boyutları daha iyi anlaşılır.

Özetleyecek olursak:

- TİP yönetimi tutulması en doğru olan yolu, yani TÖB-DER'de siyasal açıdan birbirine en yakın unsurların, sosyalistlerin mümkün olan en geniş ittifakını sağlama yolunda hiçbir çaba göstermemiştir.
- TİP, Türkiye'de sosyalist ve demokratik hareketi CHP'nin kuyruğuna takmak misyonunu yüklenmiş ve bu politikasıyla DİSK'te TİP'e de daha önce ağır darbeler indirmiş olan «ilerlemecilerle» kader birliği etmeyi uygun görmüştür. Böylece kuyrukçunun kuyrukçusu olmuştur.
- TİP, «İlerlemecilerin» demokrasi güçlerini bölerek Cumhuriyet Halk Partisinin kuyruğuna takma, gerekirse örgütü parçalama politikasına gerek TÖB-DER kongresi öncesinde, gerekse kongre sırasında sürekli âlet olmuştur. Bu bakımdan, burjuvazinin TÖB-DER'i etkisizleştirme plânının uygulamaya konulmasının ve Genel Kurul sonrası olumsuz gelişmelerin baş sorumluluğunu Birlik Dayanışma ile birlikte paylaşmaktadır.
- TİP, «İlerleme» batağında kulaç atmanın kendisini nerelere götürdüğünün neden sonra farkına varabilmiş, fakat bu sefer de dürüstçe özeleştiri yapacağı yerde, hamasî demeçlerle örgüt bütünlüğünün koruyucusu rolüne sıvanarak zeytinyağı gibi yüze çıkmaya kalkışmıştır.

Sonuç olarak TİP, bilimsel ilkelere dönmemekte, işçi sınıfı sosyalist hareketinin bölünmüşlüğünü inkâr etmekte ve dolayısıyla birlik yolunda çaba harcamamakta, buna bağlı olarak da demokrasi güçlerini bütünleştirme yolunda mücadele etmemekte ısrar ederse, ne sosyalist harekete, ne de demokrasi mücadelesine bir yarar sağlayamayacak, son TÖB-DER Genel Kurulunda da bir kere daha görüldüğü gibi egemen sınıfların değirmenine su taşıma misyonuna «ilerlemeciler»le birlikte kendini adamak zorunda kalacaktır.

FAŞİZM, SINIFSAL TEMELİ VE İDEOLOJİK KAVRAMLAR

GASPAR JORGE GARCİA GALLO
(Granma, 23 Temmuz 1978)

- Faşizmin çeşitli biçimlerini belirlemeye yarayan terimlerin kökenleri
- Daha açık ve daha arlanmaz bir diktatörlük olarak faşizm
- Kapitalizm niçin faşizme başvuruyor
- Faşist ideoloji ve onun iki yüzü
- Faşist ideolojinin öncüleri
- İlk faşist devletin doğuşu
- Nazizmin doğuşu
- İspanya'da Falanj'ın doğuşu
- Faşizmin Avrupa'da yayılışı
- Faşizmin başarısızlığa uğraması
- Faşizmin yeniden doğuşu ve nedenleri
- ABD'nde ve Avrupa'da faşizm
- Latin Amerika'da faşizm
- Çağdaş faşizmin özel koşulları ve tehlikeleri

Kapitalizmi ve sol revizyonizmi göklere çıkaran teorileri açıkladığımız zaman da işaret etmiş olduğumuz gibi, emperyalizm, kitleleri baskı ve sömürüye karşı verdikleri haklı mücadeleden saptırmak için bölücü teoriler geliştirmekten hiç geri kalmaz.

Halklar, emperyalizmin zorbalığına başkaldırdıkları zaman ve egemenliğini klasik ve sözde «temsili demokrasi» denilen yanıltıcı biçimiyle artık koruyamadığında, işkence ve cinayete de başvurur.

Faşizm, emperyalizmin işte bu zamanlarda uygulamaya koyduğu sistemlerden biridir.

Bu barbar ve cani baskı sistemini insanlık, çeşitli isimler altında tanır. Nitekim, İtalya'da Faşizmden, Almanya'da Nazizm'den, ve İspanya'da Falanjizm'den söz edilir. Bugün ise, ortaya çıktığı ülkelere göre büründüğü özgül ayrılıklardan bağımsız olarak, genellikle faşizmden söz ediliyor.

Faşizm ilk biçimiyle ilk olarak İtalya'da ortaya çıktı. Adı, *Fascio di Combattimento* (mücadele birliği) diye kullanılan bir sembolden esinlenerek konuldu; bu birliği dönek sosyalist Benito Mussolini kurmuştu ve amblemi bir silâh çatkısı (fascas) idi. İşte Faşizm ve faşist terimleri buradan geliyor.

Daha sonra Almanya'ya geçti faşizm ve orada Alman Nasyonal-Sosyalist İşçi Partisi'nin adını, yani NAZİ adını aldı. Bu partiyi eski onbaşı Adolf Hitler kurmuş ve Münih'te (Bavyera) *Dretler* adlı birimin kurduğu Alman İşçi Partisini de kontrol etmeye kadar vardırmıştı işi. Nitekim onun en yüksek yöneticisi oldu ve yukarıda sözünü ettiğimiz NAZİ yeni adını bu partiye 1920 yılında verdi.

Daha sonra sıra İspanya'ya geldi. Burada 1931 deki antimonarşist devrimden sonra, faşist tipte iki örgüt oluşmuştu. Bu örgütlerden birini, 13. Alphonse yönetiminde zorbalığı bizzat uygulamış olan ve bir askerin oğlu olan Jose Antonio Primo de Rivera yönetiyordu. Bu örgütün adı İspanyol Falanjı idi. Diğer örgüt, yani «Milli Sendikalist Savunucular» Cuntası, birincisiyle 1934 yılında birleşti ve «İspanyol JONS'lar Falanjı» adını aldı. üyelerine de falanjistler denilmeye başlandı. İşte 1920-30 yıllarının Avrupalı başlıca faşist örgütlerine verilen isimlerin kökenleri bunlardı.

Faşizm bir sınıf diktatörlüğüdür; ancak, klâsik ve yanıltıcı parlamenter sistemi altında ve sözde, birbirinden bağımsız olduğu iddia edilen üçlü erk -yasama, yürütme, yargı- biçimindeki kapitalizmin uyguladığı diktatörlüğün tersine, faşizm, açık bir diktatörlüktür. Terör, cinayet tohumları eker, tüm yasaların kanına girer ve insanın en bayağı güdülerini harekete geçirmeye kadar düşer.

Faşizm, büyük sanayi şirketlerinin, tekellerin ve müttefiklerinin ve de feodal büyük mülk sahiplerinin çıkarlarına hizmet eder.

Faşizm, kapitalistlerin üstü örtülü diktatörlüklerini artık uygulayamaz oldukları yerlerde ortaya çıkar. 20. yüzyılın başından itibaren, emekçi kitleler, kapitalist sömürüye karşı koymaya başladılar ve görkemli Sosyalist Ekim Devrimi, dünya devrimci sürecini hızlandırmada büyük rol oynadı. Emekçiler kendi güçleri-

nin bilincine vardılar: İktidardaki burjuvaziyi devirebilirlerdi. Avrupa'daki kapitalist ülkelerin pek çoğundaki hükümetler yıkıldılar ve bazı krallıklar da ortadan kalktı. Parlementer rejim, mutlak bir garanti oluşturmak durumundan çıktı. Tekeller ve onların idare meclisleri (yani burjuva hükümetler), sınıf diktatörlüklerini güçlendirmeye olanak sağlayan yeni araçların peşine düştüler. Nitekim Ekim Devrimi'ni izleyen yıllarda, burjuva hükümetlerinin en keskin bunalım geçirdikleri Bulgaristan, Macaristan, İtalya, Almanya, İspanya, Yunanistan v.b. gibi ülkelerde hükümet darbeleri oldu. Koşullar, faşizmin ortaya çıkması için elverişliydi.

Bilindiği gibi, her ideoloji, belirli bir sınıfın çıkarlarına cevap verir ve, ayrışma halindeki kapitalizmin doğurduğu bir olgu olan faşizm de ancak, onu doğuran sosyal sınıfın içinde bulunduğu çevre kadar kokuşmuş ve çürümüş bir ideolojiye dayanabilir.

Henüz egemenliğini büyük güçlüklerle karşılaşmaksızın uygulamayı başardığı zamanki burjuva ideolojisinin tersine faşist ideoloji, demagoji ve yalana başvurmayı da elden bırakmaksızın en taşkın biçimlerinde görünen teorilerin değerden yoksun bir yığınıdır.

Faşist «doktrin» ve «teori» leri kısaca gözden geçirelim.

Kitleler Devlet'e, yönetici gruba -bu bir parti yada bir askerî cunta olabilir- ve lidere ya da Führer'e boyun eğerler. Kitlelerin kesinlikle hiçbir rolü yoktur ve kural, şefin arzularına kör bir şekilde bağımlılıktır.

Faşist Devlet «sınıflar üstü» dür. Sınıflar savaşı kuşku uyandırır ve hattâ zararlıdır. «İnsan üstü» olan şefin yönetimi altında Devlet, halkın iyiliğini sağlamakla yükümlüdür. Şirketlerin içinde işçiler, şefleri olan patronu izlemek ve ona itaat etmekle yükümlüdürler. «Köyü» lerin içinde işçiler, şefleri olan patronu izlemek ve ona itaat etmekle yükümlüdürler. «Kötü» bir kapitalistin varolması hâlinde, onu gereken yere göndermek «Devlet» in işidir.

Halkın haklarının gerçekten yokluğunu maskelemek için faşistler, kapitalistleri, toprak sahiplerini, köylüleri ve işçileri, şefin yönetimi altında bir araya toplama gibi sayılan «esnaf Devleti» dedikleri şeyi kurarlar.

Irk üstünlüğü teorisini her ne kadar faşistlerin icadetmediği doğru ise de, nazilerin bu kavramı, aryen olmayan tüm ırkların aşağı ırk olduğunu ilân ederek, en uzak sonuçlarına kadar uyguladıkları da o denli doğrudur. Bir faşist teorisyen, kuzeyli ırktan olmayan bir insanın, insanla hayvan arasında bir yerde olduğunu, maymuna insandan daha yakın bulunduğunu ve sözcüğün tam

anlamıyla insan olmadığını iddia edecek kadar ileri gitmiştir. Bu ırkçı teori yalnızca ülke sınırları içinde uygulanmakla kalmadı; diğer halkların üzerinde egemenlik kurması için de geçerli sayıldı.

Bu «teori» nin bir parçası olan jeopolitik, coğrafi konumun, nüfus artışının ve ırk üstünlüğünün, «yaşama alanı» gereksinmesini tatmin için diğer halkların zararına, yayılmayı emrettiğini doğrulamaktan ibarettir.

Faşist ideoloji, savaşı yüceltir ve onu, insanın tabii durumu hâline getirir. Savaşa tapınma, faşist «kahramanlığa» tapmayı doğurur; yani insan, bir fetih savaşında ölmeye hazır olmalıdır.

Faşist ideoloji milliyetçiliği, en kokuşmuş biçimiyle öğretir; şovenizm, ırkçı uyuşmazlık diğer halklardan nefret ve fetih yüceltmesi.

Faşizm, sıksık «toplumsal hareket» ya da «sosyalizm» maskesi arkasında gizlenir. Genellikle kendini «anti-kapitalist» diye ilân eder, ve dizginsiz bir demogojiye başvurur.

Faşizmin bir diğer niteliği de «entellektüelliğe karşı» olmasıdır. Bir İspanyol falanjist generali özellikle şöyle demiştir: «kültür sözcüğünü işittiğim zaman, tabancama davranıyorum».

Faşistler, zekâ ve akıl yerine, halkın alıklaştırılmasını geçirirler, bu amaç için her türlü modern propaganda ve dile düşürme aracını kullanırlar ve böylece en kaba yalanları yayarlar.

Kalın çizgileri ile faşist ideoloji işte budur.

Asya, Afrika ve örneğin Lâtin Amerika'daki yeni faşist devletlerde (neo-faşist) bazı değişkenlikler görülebilir. Kuşkusuz aryen ırkının üstünlüğü sorunu revizyona uğramış olsa gerektir, zira Mobutu ve Pinochet aryen değildirler!

Faşist ideolojinin belli sayıda tarihsel öncülleri olduğu açıktır. Friedrich Nietzche'nin felsefi irrasyonalizmi ve üstün insana ve üstün ırka adadığı derin saygı; Joseph Arthur de Gobine ve Houston Stewart Chamberlain'in ırkçı teorileri; toplumsal darvinizm; Allemend Karl Haushufer'in jeopolitiği ve ön plâna ihtirasları ve en aşağı güdüleri çıkarmak için bilime ve ahlâka karşı çıkan diğer sözde düşünürlerin zırvalamaları.

İlk faşist Devlet İtalya'da ortaya çıktı. Ülkenin nüfusu kalabalıktı ve Almanya gibi 19. Yüzyılın sömürge paylaşımında geç kalmıştı. Birinci dünya savaşı'nın sonunda, galipler arasında olmasına rağmen korkunç bir ekonomik krizle karşılaşmak zorunda kaldı.

Bu savaş sırasında İtalya, donanmasının yarısını ve 635.000 insanını yitirdi. Savaş ülkeye ayrıca, yarım milyon sakat ve esir düşmüş bir buçuk milyon askere de mâl oldu. İşçi sınıfı ve köylüler başkaldırdılar; milyonlarca insan gösterilere ve grevlere katıldı. Savaştan kazançlı çıkamamış olan İtalyan burjuvazisi, proleter ve köylü hareketinin yükselişinden ciddi olarak kuşkulandı. O ülkede düzeni ne pahasına olursa olsun yeniden kurmak, devrimci hareketi kırmak ve emperyalist yayılmaya elverişli koşulları yaratmak zorundaydı.

İtalyan burjuvazisi, partilerinden kovulan ve 1919 Mart'ında Milano'da biraraya gelip birkaç gün sonra da dönek sosyalist Benito Mussolini yönetiminde «Mücadele Birliği» (Fascio di Cambittimento) ni kuran sağ sosyalist grubun desteğini aldı. O yılın başında, eski savaşçılar da benzer bir grup örgütlemişlerdi: İtalya *Arditi*'ler (Vurucu Birlikler) Birliği».

Aynı yılın sonbaharında, aşırı bir sağcı olan şair Gabriele D'annunzio, 10.000-15.000 arditi'den oluşan bir askeri birlik oluşturdu ve Yugoslav limanı Fiume'yi işgal etti. İşte bu fırsattan yararlanan faşist gruplar D'Annunzio'ya katıldılar.

1920 martında, Milano'da toplanan İtalyan kapitalistleri, faşistlere dayanmaya karar verdiler ve onları tüm ekonomik kaynaklarıyla desteklemeye başladılar. Bizzat hükümet onlara silah ve teçhizat verdi.

Faşist çeteler kırsal kesimlerde girişimlere ve terörist eylemlere başladılar, oralardaki devrimcileri katlettiler; daha sonra kentlerde daha geniş kapsamlı eylemlere başladılar. 1920 yılında 4.000 den fazla insanı katlettiler. Komünist parti işte o zaman oluşturulmaya başlıyordu ve güçlü durumda olan 6.000 den fazla insan, faşizme karşı mücadele sırasında öldüler.

Faşistler, kitleleri terörle bastıramayınca, sanayiciler ve büyük mülk sahipleri, Hükümet darbesine karar verdiler. Sözde «Roma'ya yürüyüş»ü düzenlediler ve kapitalistlerin baskısıyla III. Victor Emmanuel, iktidarı Mussolini'ye vermeyi kabul etti, o da kendi hükümetini kurdu.

Tüm İtalya tarihinin en kanlı terör dalgasının başlatıldığı tarih, 1922 Ekimi oldu. Tutuklamalar, işkence ve katliamlar bozuk para hâline geldi. Başlangıçta kullanılan sözde işçice tüm demogojiler unutulup gitti. Tüm toplumsal yasalar kaldırıldı ve Mussolini ve diğer faşistlerin pis oyunlarını teşhir eden sosyalist lider Matteotti katledildi.

Terör rejimine karşı halk ayaklanması, muhalefetin savsaklaması ve kararsızlığı nedeniyle başarısızlığa uğradı. Mussolini, 1926 da kurduğu mutlak diktatörlüğünü ölümüne kadar elinde tuttu. Tüm partileri yasakladı (kendisininki hariç); faşizme karşı olanların hepsini hapishanelere ve toplama kamplarına attırdı; sendikal demokrasiyi yıktı ve hareketi tekelleştirdi. 1930 yılında, papayla bir konkordato imzaladı ve ülke içinde iktidarını sağlamlaştırdığından, İtalyan topraklarını genişletmek için, Fransa (Nice, Savoie, Korsika), Arnavutluk, Tripoli ve Etyopya gibi diğer ülkelerin zararına fetihlere başladı... ufuktaki bir dünya savaşı umuduyla birlikte.

Faşizmin Almanya'da doğuşu, aşağı yukarı İtalya'dakiyle aynı zamana raslar; ama çok daha farklı koşullarda. Nitekim bu farklılıklar, faşizmin orada iktidara geçmesini bir hayli geciktirmiştir.

Büyük alman sermayesi de aynı yöntemlere başvurdu, aynı güçlere dayandı ve İtalyan «meslekdaş»ınınkiyle aynı biçimde iktidarı aldı.

İtalya'da olup bitenlerin tersine alman işçi sınıfı, Birinci Dünya savaşından hemen sonra başkaldırdı ve Kaiser II. Guilliaum'u devirmeyi başardı. Tekeller 1920 yılında bir hükümet darbesi hazırladılar ama başarısızlığa uğradılar. Yitirilen darbeden sonra sağ sosyal demokrasiye dayandılar, ama onlara tam güvenleri olmadığı için faşist grupları ve özellikle 1919 da Münih'te kurulmuş ve daha sonra gizli servislerin yardımcı onbaşısı Adolf Hitler adlı birinin kontroluna giren Alman İşçi Partisini yedekte tuttular. Bu parti, daha sonra Alman Nasyonal-Sosyalist İşçi Partisi (NAZİ) oldu.

Hitler, özel silahlı müfrezeler (SA'lar ve SS'ler) oluşturmaya başladı ve bunlar, gerek Bavyera hükümetinin gerekse sanayiciler ve büyük toprak sahiplerinin yardımlarıyla çok kısa zamanda tekellerin vurucu gücü haline geldiler.

1923 krizi sırasında kapitalistler Bavyera'da bir hükümet darbesi tezgâhladılar, ama yanke emperyalizminin onlara lütfettiği işbirliği sayesinde durumları düzelince, bu projelerinden vazgeçtiler. Bununla birlikte, kararlarından Hitler'i haberdar etmedikleri için, o bir darbeye kalkıştı. Hükümetten ve kendi birliklerinden umduğu destekten yoksun kalınca tutuklandı ve bir süre hapiste kaldı.

Almanya'da ekonomik durum 1923 ve 1929 yılları arasında iyileşmiş olmasına rağmen tekeller, faşistleri yedek güç olarak mü-

talâa etmeye devam ettiler ve kriz tekrar başladığı zaman da yeniden onlara başvurdular.

Hitler ve taraftarları, yıkıma uğramış küçük burjuvazinin tüccarların ve köylülüğün bir bölümünün desteğini kazanmak için en sınır tanımaz demogojiye başvurdular. Kitleler arasında bir destek sağlamaya başardıklarından da kuşku duyulmasın. Sanayicilerin yardımıyla Nazi partisi hızla büyüdü ve saldırı birliklerinin sayıları çoğaldı. Bunlara paralel olarak komünist hareket de güç kazanıyordu; 1932 yılı seçimlerinde 6 Milyon Alman komünistlere oy verdi.

Alman kapitalistleri, diğer partilerden Hitler'e katılmalarını istediler ve Başkan Von Hindenburg'a, onu Başbakan tayin ettirmeyi başardılar. Hitler, parlementoyu hemen dağıttı. Kendi rejimini yasal bir taban üzerine oturtmak istiyordu ama, o zamanlar Ernst Thaelmant'ın yönettiği komünist partisinin gücünden kuşkulu olduğu için, bir dizi provakasyona başvurdu ki bunlardan en heyecan uyandırıcı olanı, 27 Şubat 1933 deki Reichtag yangınıydı, ve bu yangın resmen komünistlere yüklendi.

Bu kurnazlık Hitler'e 10.000 den fazla parti militanını tutuklatma ve sıkıyönetim getirme olanağını verdi.

Herşeye rağmen komünist parti, seçimlerde yaklaşık 5 Milyon oy aldı; o zaman Hitler partiyi yasakladı, mutlak iktidarını kurdu ve Almanya tarihinde eşine aslâ, raslanmamış en kanlı, cinayetler furyasını başlattı, bunlar, tüm dünyaca fazlasıyla bilindiği için biz, üzerinde uzun boylu durmayacağız.

Faşizmin, Birinci Dünya savaşı sonuyla ikinci dünya savaşı arasındaki dönemde ortaya çıkması ve serpilmesi, İtalya ve Almanya'yla sınırlı kalmadı. Kapitalist sisteme özgü bu toplumsal olgu, yeşermesine elverişli koşulların bulunduğu yerlerde, sistemin gereksinme ve olanaklarına göre gelişti. Faşizmin iktidara geçmediği ülkelerde, yine de faşist gruplar, hareketler ve tekellerin yedeğinde tutulan partiler mevcuttu.

İspanya'daki durumu daha ayrıntılı incelemeye geçmeden önce, faşizm boyunduruğuna girmiş belli başlı ülkeleri kısaca hatırlatalım.

İlkönce Portekiz. Bu yoksul ülke sert bir ekonomik kriz döneminden geçiyordu ve general Fragoso Carmona yönetimindeki askeri bir diktatörlük 1920 yılında iktidarı ele geçirdi. Ve yavaş yavaş faşist bir rejime dönüştü. 1932 yılında Oliveira Salazar iktidara geçti ve «Esnaf Devleti»ni kurdu. Portekiz faşizmi 1975 yılına yani yakın geçmişimize kadar yaşadı.

Litvanya'da faşist diktatörlük, iktidara Antanas Smetona'yı geçiren bir darbeden sonra 1926 yılında kuruldu. Estonya'da da faşist diktatör Pars oldu.

Yunanistan'da General Metaxas, parlementoyu ortadan kaldırdı ve 1936 dan itibaren açıkca faşist olan bir diktatörlük kurdu.

Bulgaristan, Polonya, Macaristan ve Sovyetler Birliği'ne komşu diğer ülkelerde de, faşist diktatörlükler ortaya çıktı. Bu diktatörlüklerin en önemlileri arasında Polonya'da Pilsudski'yi, Macaristan'da Nicola Horthy'yi sıralıyabiliriz.

Japon militaristleri, İtalya ve Almanya'yla ittifak kurdular ve faşist biçimde önlemler almaya başladılar. Faşist eğilimli askeri diktatörlükler, bizim ülkemiz Küba da dahil, çeşitli dönemlerde, örneğin 1934-37 ve 1953-59 (Batista) yılları arasında Latin-Amerika'da da kuruldu.

Emperyalizm tarafından kışkırtılan ve beslenen bu diktatörlüklerin tümü, uygun an yakalandığında tarihin ilk sosyalist devletini yıkmaya kalkışmak için Sovyetler Birliği'ne saldırmaya hazırlanıyorlardı.

Parlementer sistemin ayakta kaldığı kapitalist devletlerde, faşist çevreler, gruplar ve partiler, askerlerin ve sağ sosyal-demokratların, İngiltere'deki Oswald Mosley, Fransa'daki albay François de la Roque ve satılmış Doriot gibi dönek ve hainlerin katılmasıyla oluşuyorlardı. ABD'nde 1938 yılında tekellerce finanse edilen faşist yada faşizme yatkın 800 den fazla grup vardı. Ünlü havacı Charles Lindberg de bunlara dahildi.

Bu gruplar ve partiler heryerde, İsveç'te, Hollanda'da, Danimarka'da, Norveç'te, Çekoslovakya'da hızla çoğalıyorlardı. Birbirleriyle ve özellikle Nazi partisiyle bağlarını sıkı tutuyorlardı. Alman faşizmi, bu kıtalarda casusluk ve sabotaja kendini adayacak faşist gruplar oluşturmak için Afrika'da ve Latin-Amerika'da, alman kökenli yuvaların varlığından da yararlanıyordu.

Avusturya'da faşistler, Bakan Engelbert Dollfuss'u 1934 yılında katlettiler; Brezilya'da Plinio Salgado'nun «Bütünleyiciler» inin iktidarı almasına ramak kaldı; Bolivya'da 1941 de hükümet darbesi yapmayı ve ülkeyi faşist bloka katmayı denediler; Arjantin'de saldırı gruplarına 20.000 ajan toplamayı başardılar. Bu hareketler yapılırken şu projeye uyulmak zorundaydı: İkinci dünya savaşının hazırlanması. Bu savaşın sonunda Alman ve İtalyan faşistleri, engin imparatorlukları kontrol altına alacaklarını umuyorlardı.

Faşizmin tüm dünya için oluşturduğu tehlikeyi ilk olarak apaçık ortaya koyanlar komünistler oldu. Halkları, kapitalizmin en gerici çevrelerinin başvurduğu bu yeni demogaji ve cinayet biçimine karşı birleşmeye çağırdılar. Pek çok ülkede faşizme karşı Halk Cepheleri kuruldu ve savaş verildi. Sovyetler Birliği, Komünist enternasyonal ve onu oluşturan partiler, bu terör, esaret ve ölüm rejimine karşı mücadelede öncüydüler.

İspanya'da General Primo de Rivera da iktidara geçti ve askeri bir diktatörlük kurdu. Bu diktatörlük, monarşiden, ordudan ve katolik kilisesinin en gerici kesimlerinden destek alıyordu. 1931 yılında halk, antimonarşik bir devrimi sonuna dek götürdü ve Cumhuriyeti kurdu. Faşist örgütlenmeler hemen canlandılar, bunlar arasında eski diktatörün oğlu olan Jose Antonio Primo de Rivera'nın kurduğu 'İspanyol Falanjı' ve «Milli Sendikalist Savunma Cuntası (JONS)» sayılabilir. Bu iki örgüt 1934 yılında birleştiler ve «JONS'lar İspanyol Falanji» adını aldılar; üyelerine de falanjistler denilmeye başlandı.

İspanya'da büyük toprak sahipleri, bazı finans çevreleri, generaller ve kilise ruhanilerinin oluşturdukları bir diğer örgütlenme daha vardı; bu, Goicorchea ve Calvo Sotelo tarafından yönetilen «İspanya Yenilenme Partisi»ydi.

Tüm bu gerici güçler 1932 yılında yeni bir birlik oluşturdular ve «İspanyol özerk haklar konfederasyonu» adını aldılar. 1933 seçimlerinde çoğunluğu sağladılar. Sol -seçimlerde bölünmüş olarak ortaya çıkma hatasını yapmıştı- 1935 yılında anti-faşist halk cephesini kurdu. Tüm İspanyol demokratik güçlerinin birliği ülkenin siyasi durumunu değiştirdi ve Halk Cephesi 1936 seçimlerinde zafer kazandı.

Bununla birlikte, Halk Partisi temsilcileriyle birlikte oluşan hükümet, devrimin ilkeleriyle tutarsızlığa düştü: Burjuva ve büyük mülk sahiplerinin yürürlükteki egemenlik sistemini değiştirmedi. Daha da vahim olanı, ordunun başında faşist ve kralcı generalleri bıraktı ki bunlar, general José Sanjurjo yönetiminde alman ve italyan faşistlerinin desteğini sağlamışlardı. İşte bu yüzden 18 Haziran 1936'da, askeri birlikler, silahlı faşist müfrezelerin desteği ile yasal hükümete karşı ayaklandılar.

General Sanjurjo bir uçak kazasında öldüğünden, onun yerine hareketin başına general Francisco Franco geçti.

Sivil muhafızlara ve orduya rağmen (orduda sadece birkaç izole birlik Cumhuriyete sadık kalmıştı) İspanyol halkı, uzun süre direnmeyi başardı. İşçiler, köylüler ve aydınlar barbarlığa karşı

başkaldırdılar ve Franco tarafından İspanya'ya sokulan Fas'lı birliklerin desteğinden yararlanan faşistleri püskürttüler. Dünyanın dört bir yanından, İspanyol halkına yardım için gönüllüler geldiler. Yüzlerce Kübalı savaşçı İspanya'ya gitti; bunlardan bazıları, örneğin Pablo dela Torriente Brau, bu kardeş halkı savunurken öldü. Gönüllülerin sayısı 35.000'e yükseldi.

Hitler ve Mussolini, Franco'nun yardımına koştular; oysa sözde «demokratik» güçler, «müdahale etmeme» ve «tarafsızlık» politikası için karar almışlardı; ve bunun adına (!), halkçı İspanya'nın daha önce parasını ödediği silahları vermeyi reddiler ve Alman ve İtalyan faşistlerinin İspanya'ya ellerini kollarını sallayarak girmesine izin verdiler. Faşistler, Guernica ve Almen'a gibi kentleri tamamen yerle bir ettiler ve kahraman İspanyol halkına karşı kulanılsın diye önemli miktarda tankla, top ve savaş uçakları verdiler. Faşist savaş gemileri, savaşanlara ve İspanyol halkına yiyecek getirmekte olan onlarca gemiyi, özellikle Sovyet gemilerini batırdılar.

İspanyol halkı, uluslararası faşizme ve onun kuklası Francisco Franco'ya karşı cesur ve kahramanca savaşı üç yıl boyunca sürdürdü. İtalya ve Almanya'nın askeri müdahalesi, «müdahale etmeme» politikası ve nihayet sözde Ulusal Savunma Cuntası denen cuntanın bazı şeflerinin ihaneti, Madrit'in alınması ve cumhuriyetin düşmesi ile son buldu.

İspanyol halkı, bir milyondan fazla insanını yitirdi. Diğer bir milyon vatandaş, hayatlarını kurtarabilmek için ülkeyi terketmek zorunda kaldı. Yüzbinlerce vatansever hapse atıldı; binlercesi falanjist sürüleri tarafından katledildi. İşçiler, köylüler, sendikacılar, siyasi yöneticiler, değerli aydınlar, yazarlar, şairler, araştırmacılar, sanatçılar savaş alanlarında şehit düştüler.

Antonio Machado gibi diğerleri, Fransa'da toplama kamplarında yada sürgünde öldüler.

Hatta, ikinci dünya savaşı sırasında faşizmin uğradığı bozgundan sonra da İspanyol halkı, faşist terör rejimi altında yaşamaya devam etti ve bu, emperyalizmin desteği sayesinde pratik olarak günümüze -yani Franco'nun ölümüne- dek sürüp gitti.

Faşizm, kapitalist sistemin yarattığı bir şey olduğuna göre, onu kışkırtmış olan başlıca emperyalist güçlerin İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitler ve Mussolini'ye karşı savaşmak zorunda niye kaldıklarını ve dolayısile, yenilgilerine niçin katkıda bulunduklarını sormak son derece doğal değilmidir?

İlk sırada, kapitalist sistemin bağrında iç çelişkilerin var olduğunu hatırlatmak gerekir. Bu, yapacağımız açıklamanın hareket noktasını oluşturmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Fransa, aynen Almanya, İtalya ve İspanya gibi kapitalist devletlerdir. Bu böyle olduğuna göre, hepsi, sınıfları sömürmek için kendi sistemlerini ayakta tutmakta aynı çıkarlara sahiptir. Dolayısiyle kitlelerin ilerlemesini frenlemek amacıyla ortaklaşa çalışırlar. Bu, dünyayı paylaşmak söz konusu olduğu zaman, birbirlerini yemekten engellemez onları.

ABD'nin, İngiltere'nin ve Fransa'nın emperyalist hükümetleri, İtalya'da ve Almanya'da faşizmin ve aynı şekilde Japonya' da militarizmin gelişmesini kolaylaştırmışlar ve cesaretlendirmişlerdir. Çünkü onları uygun an geldiğinde Sovyetler Birliği'ne saldırtabileceklerini hesaplamışlardır.

Ne varki, Hitler ve Mussolini kendilerini güçlü hissettikleri zaman, kendi «yaşama alanı» gereksinmelerini genişletmek anının geldiğini sanmışlardır. Emperyalistler arası çıkar ayrılıkları günyüzüne çıkmaya başlamıştır. Diğer güçler, faşist rejimleri Avrupa'da sömürünün burçları olarak kullanmak istemişlerdir. Hitler ve Mussolini'nin onlar için tehlike teşkil eden iktidar susuzluğunu da onları SSCB'ne doğru yayılmaya çevirmek suretiyle uzaklaştıracaklarını düşünerek desteklenmenin, kendileri için daha uygun olacağına inanmakta israr etmişlerdir. Bu şekilde, SSCB'ni yoketmeyi, ve son hesapta da, muhaliflerini zayıflatmayı başaracaklardı. Almanya'nın Avrupa'da, İtalya'nın Arnavutluk'ta, Afrika'da ve Japonya'nın Çin'de yayılmasını açıklayan unsurlar işte bunlardır.

Sovyetler Birliği, devrimciler ve tüm dünyanın ilerici güçleri, batılı güçlerin ödün ve bitpazarı siyasetini reddettiler, ama boşuna. 1939 yılı sonunda Alman faşistleri Polonyaya saldırdılar. Polonya'nın müttefiki olan İngiltere ve Fransa, Almanya'ya resmen savaş ilân ettiler, yani daha doğrusu bir «tuhaf savaş»... Zira müttefik ordular sâkin sâkin kendi sınırları içinde kalıyorlardı, oysa Polonya işgal edilmiş, kan ve ateşe boğuluyordu. Alman ordusu durumdan yararlandı, önce Danimarka ve Norveç'e ve daha sonra da Hollanda, Belçika ve Fransa'ya saldırdı.

İtalya, Yunanistan tarafında ve Ege Adalarına doğru genişledi. Aynı sırada Hitler Macaristan'ı, Romanya ve Bulgaristan'ı, kendi savaş makinasının yeni parçaları yapmakla meşguldu ve daha sonr Yugoslavya'nın büyük bir bölümünü işgal etti.

«Doğu'ya yürüyüş» ün bir numaralı hedefi açıkça Sovyetler Birliği'ydi tabii. Yürüyüşte ilk saldırı Finlandiya'dan başladı, o zaman Finlandiya hükümeti bir faşist kuklanın elindeydi. 22 Haziran 1941 de, Almanya ile SSCB arasında imzalanmış saldırmazlık paktına rağmen faşist güçler, resmen savaş bile ilan etmeden Sosyalist devlete saldırdılar.

Burada, ikinci dünya savaşının en belirgin olaylarına kısaca değinecek, ama ayrıntıya girmeyeceğiz: ABD'nin savaşa girişi; Japon saldırganlarına karşı Çin halkının savaşı; daha sonra batılı güçlerle Sovyetler Birliği arasında yapılan ittifak; ikinci cephenin açılışı; Sovyet ordusunun kahraman direnişi ve Berlin'e girinceye dek ilerleyişi; kuzey Amerikan, İngiliz ve Fransız ordularının büyük zorlukla karşılaşmaksızın batıdan ilerleyebilmelerine rağmen, Reichstag'a proletaryanın kızıl bayrağının Sovyet askerleri tarafından çekilişi nedeniyledir.

Berlin'in alınışı sırasında Hitler intihar etti. İtalyan halkı zaten başkaldırmıştı ve Benito Mussolini asıldı. Japonya ise kısa bir süre sonra teslim oldu.

Faşizm Avrupa'da 8 Mayıs 1945 de ve Japonya'da da aynı yılın 2 Eylül'ünde ezildi.

Faşizm Avrupa'ya onmilyonlarca kurbana mâl oldu; Sovyetler Birliği 20 Milyondan fazla insanını yitirdi. Bununla beraber, büyük yankılar uyandıran bozgununa rağmen faşizm, kesin olarak tasfiye olmadı. Taraftarları, bir süre siyaset sahnesinden sıvışmak zorunda kaldılar; zira halklar, toplama kamplarını, gaz odalarını, kent ve köylerin tamamıyle yerle bir oluşunu kolay kolay unutamıyorlardı. Şeflerinden bazıları -en azgınları- o zaman mahkum oldular ama batılı güçler, yedekte olarak sakladıkları daha «emin» diğer bazı faşistlere dayanmaya devam ettiler.

ABD, «soğuk svaş» politikasına girdiği zaman, bu faşist kalıntılar onların en iyi müttefikleri haline geldiler. Ku-Klux Klan gibi, «Devlet»in haklarını koruma ulusal partisi» ve «kuzey Amerikan Nazi Partisi» gibi açıkça faşist olan örgütler yeni bir atılım yaptılar.

Federal Alman Cumhuriyetinde, eski faşistler burjuva partilerine sızdılar ve aralarından bazıları hâlen hükümette, hattâ orduda önemli yerler işgal ediyorlar. Federal Alman Cumhuriyetinde yarı-askeri faşist 1250 örgüt ve aynı yolu tutmuş 65 gazete mevcut. İdealize edilmiş bir Hitler'e adanmış biyografiler ve filmler, Avrupada moda halinde. İşte bunun adı «öcalma»dır.

İtalya'da faşizm yeniden başını kaldırıyor. 1953 yılından beri, Mussolini döneminde meşhur olmuş faşistlerce idare edilen ve adı «İtalyan Toplumsal Hareketi» olan bir parti var. Üyeleri, Fascio'-nun taktiklerinin aynılarını kullanıyorlar: evlere saldırı, terörizm ve katliam. Ayrıca bu İtalya'daki tek faşist örgüt de değil. Örneğin «Mussolini Lejyonu» nu da belirtelim. Bunların hepsi büyük sanayicilerin büyük toprak sahiplerinin ve kilise gerici çevrelerinin desteğinden yararlanıyorlar.

Avusturya'da, birkaç yıl önce «örümcek» adlı gizli bir faşist örgüt, aynı şekilde Windisch adlı birinin yönettiği bir diğer örgüt ortaya çıkarıldı. Avusturyalı faşistler, hâlen «Avusturya Özgürlük Partisi» içinde toplanıyorlar.

Yunanistan'da, faşist albaylar cuntası 1974'e kadar dayandı.

İngiltere'de faşizm, satılmış Mosley'in yönettiği «İngiliz Birleştirici Hareketi» altında yeniden doğuyor; İsveç'te «Yeni İsveçliler», «İmparatorluk Partisi» ve 1960 yılında kurulan «Nasyonal-Sosyalist İsveç Birliği» gibi faşist bir çok örgüt mevcut.

Fransa'da, çok sayıda faşist örgütlenme var; özellikle, Charles Luca'nın yönettiği «Fransız Halk Hareketi» «13 Mayıs Halk Hareketi», «Fransa Milli Güçleri Komitesi» ve «Batının Savunması» gibi örgütlerin hepsi, general Salan ve Massu'nun, yani müseccel faşist ve sömürgeci generallerin çizgisine sadık.

Hâlen faşizmin en olası çizgilerini gösteren yer ise Güney Afrika hükümeti, Irk ayrımı, ırkçı, eşitsizlik üzerine Hitlerci tezlerin en kaba ifadesi durumunda.

1960 yılındanberi faşizm dünyanın bütün ülkelerinde genişliyor ve taraftarları, amaçlarını gizlemiyorlar. Tam tersine açık açık yayıyorlar.

Latin-Amerikan faşizminin bazı özellikleri var ama bu, esasta hiçbir şeyi değiştirmiyor. Meksika'dan Patagonya'ya kadar tüm Amerikan halkları, emperyalist boyunduruktan ve milli oligarşinin baskısından kurtulmak için enerji dolu mücadele veriyorlar. Sözde demokratik hükümetler (parlementer rejimle mücehhez) ve askeri diktatörlükler birbirini izliyor. Bazı diktatörlükler onlarca yıl sürdü, bugün sallanmakta olan Somoza hanedanı gibi.

1975 haziranında toplanan Latin Amerika ve Karaibler Komünist Partileri Konferansında dağıtılan belgede, özellikle okunmaya değer şunlar yeralıyor:

«İşçi sınıfının ve halkın demokratik haklarının yokedilmesi, işçi hareketine karşı ordunun kullanılması ve kaba zorbalığın kurulması, emperyalizmin ve Lâtin Amerikan oligarşilerinin, kıta

üzerindeki egemenliklerini ayakta tutmak için verdikleri mücadelede izledikleri taktiği beslemektedir.»

Bu paragraf, halklarımızın kurtuluş hareketlerine düşman olanların kimler olduğunu, hedeflerinin ve taktiklerinin neler olduğunu açıkça belirtiyor.

Kapitalist sistemin yaşamakta olduğu heryerde olduğu gibi Lâtin-Amerika'da sömürücüler her ülkenin özgül koşullarına kendilerini uyduruyorlar. Önce devrimci hareketin gücünü değerlendiriyorlar ve sonuçta ona göre davranıyorlar.

Kullanılan taktik ne olursa olsun hedefleri daima aynıdır. Halkları, ayaklanmakta olan ülkeleri açıkça işgal etmekte tereddüt etmezler. Bu politikanın ilk yenilgisine Küba'da uğradıklarını, Küba halkına boyun eğdiremediklerini ve aslâ eğdiremeyeceklerini hatırlatalım.

Bu yazı çerçevesi içinde, Kuzey Amerikan emperyalizminin ve milli oligarşilerin, kıtamız halkları üzerindeki egemenliklerini sağlamlaştırmak amacıyla kullandıkları tüm yöntemleri sıralama olanağımız yok. Yalnızca üç kardeş halkı örnek vermek ile yetineceğiz: Brezilya, Şili ve faşizmin diğer yerlerden çok daha görünür hâlde olduğu Uruguay.

Brezilya'da, pekçok zorba ve demokratik rejim peşpeşe iktidara geldiler; tâ ki hükümet, petrolün millileştirilmesi gibi ulusal çıkarlara dönük önlemleri kabul ettiği güne kadar. 1964 yılında Joao Goular askeri bir darbeyle devrildi. Kurulan diktatörlük gittikçe faşistleşen yöntemler getirdi: terör, yasa dışı tutuklamalar, muhalefettekilerin «ortadan kaybolması», ölüm mangaları tarafından yapılan katliamlar v.b. iktidarın mutlak denetimi, general olan bir Başkanın ve askeri bir cuntanın ellerine geçti. Hâlen Brezilya'da kukla bir parlemento var ve buradan, diktatörün arzularına karşı çıkabilen her «milletvekili» derhal atılıyor.

Tüm bu yöntemler ve özellikle sendikal hareketin, tüm demokratik ve anti emperyalist güçlerin şiddetle bastırılması, Brezilya'daki rejimin aşırı gerici niteliğini yansıtıyor; işte bu çok güçlü politik silâh vasıtasıyladır ki, ABD emperyalizmine gittikçe daha sıkı hâle gelen bir ekonomik bağımlılık zorla ülkeye kabul ettirilebiliyor.

Şili'nin durumu yeterince biliniyor. Emperyalizmin, CİA'nın ve sağ partiler içinde toplanmış oligarşi temsilcilerinin çevirdikleri dolaplara rağmen Halk Birliği, Sosyalist Dr. Salvador Allende'yi iktidara getirerek zafer kazandı.

Bu hükümet, Anayasa'ya ve yürürlükteki yasalara tamamıyle sâdık kalarak, köylülere, işçilere ve genel olarak halka yararlı bir dizi önlem aldı; bu önlemler pek de köklü olmamasına rağmen emperyalizmin, büyük toprak sahiplerinin ve Şili'li kapitalistlerin çıkarlarına dokundu. Emperyalizm ve yamakları önce, denge bozma yöntemine başvurdular, sonra da onlarla ortaklaşa entrika çevirmeyi reddeden ordu komutanını katlettiler. Ve nihayet, Pinochet yönetimindeki askerlerin desteğiyle 11 Eylül 1973 de Monnado Sarayına saldırdılar; Başkan Allende'yi ve çalışma arkadaşlarının pek çoğunu katlettiler, iktidarı ele geçirdiler. Ve günümüze dek süren gerçek bir kan deryasına soktular ülkeyi.

Askeri bir okulda öğretmen iken Pinechet bir kitap yazmış ve bu kitapta nazizmi göklere çıkarmıştı. Bugün, onu pratiğe geçiriyor. Cinayetlerinin tanıkları sayılmayacak kadar çoktur; yine de, Allende ile birlikte ölmüş olan binlerce Şili'li, binlerce «kayıp», cezaevlerinde çürüyen binlerce yurtsever, bu cinayetlere karşı çıkan ve mücadeleye başlayan Şili halkını ve tüm devrimci ve demokratları arzularından vazgeçiremedi. Aynen Küba gibi Şili de zafere ulaşacaktır. Şili halkı faşizmi kıracaktır.

Aynen Şili gibi Uruguay da, Latin Amerika'nın en güçlü demokratik gelenekleri olan ülkelerinden biri olarak mütelâa edilirdi. Bununla beraber, Uruguay halkı, ülkeyi saran ekonomik bunalımdan kurtulmak için savaşa giriştiğinde emperyalizm, bir kez daha CİA'ya ve milli oligarşiye başvurarak, demokratik geleneği silip süpürdü ve faşizmi zorla dayattı.

Şili'de olduğu gibi Uruguay'da da, Nazi tipinde mangalar kentleri savaş biçiminde parselliyorlar; kadınları ve çocukları tutuklamada hiç tereddüt göstermiyorlar. Uruguay'da Brezilya'da ve Şili'de, en titizce incelenmiş işkence yöntemleri uygulanıyor. Aileler, toplu olarak sonu gelmez yürüyüşler yapıyorlar; yakınlarının, eşlerinin yada çocuklarının başına gelenleri öğrenebilmek için.

Binlerce Brezilyalı, Şilili, Uruguaylı vę diğer Lâtin Amerikalılar, sürgüne gönderilmeye mecbur tutuldular; sürgünde bazan izlendiler ve öldürüldüler. General Prats ve karısının durumu bu oldu. Pinochet'nin DİNA'sının (bugün yeni bir adı var ama kendisinde hiçbir değişiklik yok) kolları çok uzun!.

Faşizmin ortalığı kasıp kavurduğu ülkelerde insan avı acımasızdır. Faşizm dünyanın bir çok yerinde yaşamaya devam ediyor; hiçbir kıta ondan kurtulmuş değil; zira faşist yöntemler, tekellerin kendilerini korku içinde hissettikleri ve hizmetlerine en ilkel barbarlığı sunmaya hazır hainler buldukları tüm kapitalist ülke-

lerde az yada çok açık, az yada çok doğrudan doğruya saldırıya geçiyorlar.

Bazı kapitalist ülkelerde faşizm gizlidir. Faşist gruplar, kendilerini destekleyen ve cesaretlendiren tekellerin yardımına koşmak için fırsat çıkmasını beklerler. Batı Almanya'da Nazizmin yeniden doğuşu işte böyledir; orada, yeniden öcalmaktan ve yayılmacılıktan sözediliyor şimdi.

Bütün bunlara rağmen faşizm bugün, «sosyalist» yada «sendikalist» maskesi arkasında artık gözükemez; «halk ortaklaşalığı» yada «halkın çıkarlarının savunucusu milliyetçilik» terimleri arkasına da artık aslâ gizlenemez ve bugün artık cani olduğunu aslâ saklayamaz. Üstelik, uluslararası durum, savaş öncesi yıllarında olduğu kadar elverişli değildir faşizm için. Yine de, emperyalizm ölüme henüz boyun eğmediğinden, parlementer yöntemlerin sınırları üstüne çıkarak bir sıçrama yapmaya karar verirse, diktatörlüğün hangi şiddet biçimine başvuracağı şimdiden bilinemez. Hiç kuşkusuz yöntemleri faşist niteliklerde olacaktır: emekçi halkın arlanmazcasına sömürüsü; kültürün, hakların ve yasaların aşağılanması; şiddet ve katliam; savaş ve hattâ atom savaşı kışkırtıcılığı.

Dolayısıyla, tüm toplumsal ilerleme ve barış taraftarları, emperyalizme ve onun doğurduğu faşizme karşı tek bir vücut olarak yükselmelidir ki, onları başarısızlığa uğratabilsin.

Halklar kurtuluşları yolunda ilerledikleri ölçüde, faşizmin zafer olasılıklarının küçülmekte olduğu bir gerçektir. Ancak, emperyalizm varoldukça, faşizm tehlikesinin dünyada ağırlığını sürdüreceğinin bilincinde olmak zorunludur. Hiçbir devrimci, hiçbir demokrat, faşizme karşı uyanıklığını gevşetmemelidir, ve özellikle GENÇLER!.

«HUKUK DEVLETİ» KORSANLIK YAPAMAZ, KORSAN HAPİSHANELERE GÖZ YUMAMAZ

Irak Kürdistan'ındaki *Kürdistan Yurtsever Birliği* (KYP) nin birkısım politbüro ve Merkez Komitesi üyeleriyle 400 kadar partizanının Türkiye sınırları içinde bazı gerici Kürt çevrelerince esir tutulması olayını Başbakan Ecevit'e bildiren ve bu kanun dışı duruma son verilerek tümü Irak uyruklu olan 400 kişinin serbest bırakılmasını isteyen mektubun suretleri ülkemizdeki birkısım sosyalist ve ilerici yayın organlarına da gönderilmişti.

Bu mektup, KİTLE'nin 11 Eylül 1978 tarihli 226. sayısında yayınlanmıştı.

HÜRRİYET'İN KIŞKIRTMASI.

Geçtiğimiz hafta içinde Hürriyet Gazetesi bu mektubu ve onunla ilgili haberi -kendince çarpıtarak- manşette verdi. Hürriyet Gazetesi bu mektubun sanki Türkiye'deki bir «Gizli Kürt örgütü» tarafından yazıldığı ve bir muhtıra niteliği taşıdığı izlenimini uyandırarak provokasyona ve Kürt aleyhtarı bir kışkırtmaya başvurdu.

Aynı gazete, mektuba konu teşkil eden olayların cereyan ettiği günlerde sansasyonel bir tarzda ve olayı gene Kürt aleyhtarı bir tahrik amacıyla çarpıtarak vermişti. (Ek bilgi için bak: KİTLE 229, 2.10.1978).

Kürdistan Yurtsever Birliği'nin Başbakan Bülent Ecevit'e, yazdığı, birer kopyalarını ise Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurt Weldheim'a, Amnesty International (Uluslararası Af Örgütü), Başkanı Mr. Hammerberg'e, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'na, çeşitli Batı Avrupa Sosyal Demokrat Partileri'ne ülkemizdeki çeşitli sosyalist ya da ilerici yayın organlarına gönderdiği bu mektupta sözü edilen olayların içyüzü Türkiye kamu oyundan gerici güçler tarafından özenle gizli tutulmak istenmiştir.

Çünkü meydana gelen olaylar, bir yandan egemen tekelcı burjuvazinin ve onun çeşitli gerici kollarının ve onunla ortak davranışa giren CİA işbirlikçisi Kürt gericiliğinin bir komplosunu teşkil etmektedir; öte yandan insan haklarının, uluslararası hukuk kurallarının, T.C. yasalarının açıkça ve pervasızca ihlal edilmesidir.

Bu insanlık ve hukuk suçlarından sanık olan egemen şovenizm, Kürt gericiliği ile işbirliği yaparak birçok KYP üyesinin öldürülmesinden sorumlu olduğu gibi, bugün 400 kadar KYP üyesinin Kürt gericiliğinin özel hapishanelerinde ve işkence evlerinde -akibetleri meçhul olarak- tutuluyor olmasının da sorumlusudur.

Türkiye kamu oyundan gizlenen, fakat çeşitli devrimci, ilerici yayın organlarında özetlenen olay, ülkemizde sosyalist veya ilerici kadrolar tarafından ve Doğu Anadolu'daki ilerici kamu oyu ve belli bir kesim halk tarafından bilinmektedir. Ama geniş kamu oyu bu konuda ya hiç bilgilendirilmemiş, ya da Hürriyet gazetesinin, Metin Toker ve Cüneyt Arcayürek gibi tanınmış «görevli»lerin kaleminden binbir tahrifat ve güdümlü yayınla yanlış bilgilendirilmiştir.

TÜRK ŞOVENİZMİ VE KÜRT MİLLİYETÇİLİĞİ CİA'NIN GÜDÜMÜNDE EL ELE.

KİTLE'ye İsveç'den İngilizce metin halinde gönderilen sözkonusu mektupta da kısaca belirtildiği gibi olayın aslı şudur:

Kürdistan Yurtsever Birliği Üyeleri Irak Kürdistan'ının bir bölümünden diğer bölümüne doğru Türkiye sınırı boyunca giderlerken yanlışlıkla Türkiye sınırları içine girmişlerdir. Bu durumda Türk resmi makamları, başta MİT olmak üzere, Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Liderliği ve onların yandaşı birtakım gerici Kürt aşiret beyleri ile işbirliği yapmış ve KDP Geçici Komitesi'nin emrindeki birtakım Kürt çetelerinin KYP partizanlarına saldırarak onlardan bir kısmını öldürmesi planını uygulamıştı.

Haziran ayında burjuva basınında «Barzani Kuvvetleri ile Talabani Kuvvetleri çarpıştı» tarzında verilen olay özetle buydu.

Böylelikle «hürriyetçi-özgürlükçü demokrasi» ya da «hukuk devleti» terimlerini bir sakız gibi çiğnemekten hiç de geri durmayan tekelci burjuvazi ve onun çeşitli partileri, o «hukuk devleti»nin, KYP üyelerini tuzağa düşürüp öldürtmek konusunda hazırlanan ve uygulanan bu sinsi ve caniyane planı kamu oyundan gizlemesini becerebildi.

Olayı salt insan halkları, demokratik hukuk kuralları, ve uluslararası hukuk ilkeleri açısından değerlendirdiğimiz zaman dahi, sadece sosyalistlerin değil tüm ilericilerin, tüm demokratların, hatta liberal burjuvaların bile kabul etmesi gereken hususlar büyük önem taşımaktadır.

YASALAR VE İNSAN HAKLARI ÇİĞNENMİŞTİR.

Olayın insan haklarına ve yasalara karşı işlenen bir suç niteliğinde olduğunu hatırlatmak için şu notların altını çizmeliyiz:

- Kürdistan Yurtsever Birliği'ne mensup üyelerin, Irak Kürdistan'ın batı kesimine giderken Türkiye sınırları içine girmiş olmaları *siyasal* bir olaydır. Bir başka deyimle, Irak yurttaşı olan bu kişiler siyasi kişilerdir. Türk hükümeti bu KYP üyelerinin Türk sınırlarını geçtiğini tesbit edince, yapacağı şey onlara *siyasi mülteci* gibi davranmak olmalıydı.
- Demokratik hukuk devletinde ise siyasal mülteciler, devlet tarafından gözetim altına alınırlar. Şayet bu siyasi kişiler o devlete iltica etmek ve yerleşmek istiyorlarsa, talepleri inceleninceye ve bir karara varılıncaya kadar devlet tarafından özel ikametgahlarda konuk edilirler.
- Eğer devlet onların iltica taleplerini kabul etmezse, bu kişileri, gitmek istedikleri bir başka ülkeye gönderir.
- Şayet sınırı ihlal eden kişiler iltica talebinde bulunmuyorlarsa, burjuva demokrat bir devletin görevi onlar hakkında gerekli yasal işlemleri yaptıktan sonra, sözkonusu kişileri iltica taleplerini kabul edecek bir başka devlete göndermektir.
- T.C. kanunlarına göre şayet sınırı pasaportsuz geçen yabancı ülke yurttaşı siyasal amaçlar taşımıyorsa, ve kaçakçılık vb. gibi herhangibir suçu yoksa, o kişi veya kişiler 15 gün gözaltında bulundurulduktan sonra, Türkiye dışına çıkarılır. Bu durumdaki pasaportsuz yabancı ülke yurttaşlarının gideceği ülke geldiği ülke de olabilir, bir başka ülke de olabilir. (Eğer bir başka ülke pasaportsuz olarak adı geçen kişileri almayı kabul ederse, Türk resmi makamlarının buna bir itirazı olmaz. Türk resmi makamlarının buradaki yasal görevi, pasaportsuz olarak gelen bu kişileri sınır dışı etmektir. Bu kişilerin hangi ülkeye gidecekleri, onları kabul edecek ülkeye bağlıdır.
- Şayet pasaportsuz olarak Türkiye sınırları içine girmiş bir komşu ülke yurttaşı siyasi nitelik taşıyorsa, gene mevcut ya-

salara göre resmi makamlar o kişileri en fazla 6 ay gözaltında tuttuktan sonra onları siyasi mülteci kabul edecek bir devlete göndermekle yükümlüdürler.

Bu kurallar çerçevesinde, Türk resmi makamlarının yasal sorumluluğu, Türk sınırlarını pasaportsuz ve vizesiz olarak geçtiklerini tesbit ettiği kişilere mevcut yasaları ve uluslararası hukuk ilkelerini uygulamak olmalıydı. Bu durumda sözü edilen KYP üyeleri, Türk sınırları içinde hiçbir suç işlemediklerine göre, resmi makamlar onları gözetim altına almak ve istedikleri bir başka ülkeye göndermekle yükümlüdürler.

Gene olayı doğru bir biçimde aktaran yayın organlarının da belirttikleri gibi, böyle bir durumda KYP üyeleri Suriye'ye gitmek istemekteydiler.

Oysa, Türk resmi makamları zorunlu olduğu yükümlülükleri yerine getirmemiş, yasaları uygulamamıştır. Bunun tersine, istihbarat görevlileri, diğer birtakım resmi makamlarla ortaklaşa olarak CİA ve SAVAK işbirlikçisi Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Komitesi ile ve Türkiye'deki birtakım gerici Kürt aşiretleri ile ortak bir plan hazırlamışlardır. Böylece Kürt gericiliği emrindeki birtakım silahlı grupları gene birtakım resmi görevliler ile işbirliği halinde hazırlanan komplo gereği KYP üyelerini tuzağa düşürerek, onlara saldırmışlardır. KYP'nin Ecevit'e gönderdiği mektupta da belirtildiği gibi Türk komandolarının saldırgan KDP güçlerine yardım ettiğini gösteren açık kanıtlar bulunmaktadır.

Demek ki, olayın, ilgili resmi görevliler açısından suç teşkil eden birinci yanı budur. Böylece, Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Liderliği ile işbirliği halinde Türkiye topraklarında Irak yurttaşı durumundaki KYP üyelerine yapılan saldırıya Ankara ortak olmuştur.

KORSAN HAPİSHANELERE GÖZ YUMULMAKTADIR.

Olayın bundan sonraki gelişimi, aynı makamların suçlarını derinleştirdiklerini kanıtlamaktadır.

Çünkü, bu çatışma sonucunda 400 kadar KYP üyesi ve Irak yurttaşı, Türkiye sınırları içinde, birtakım özel hapishanelerde esir durumundadırlar ve ölümle karşı karşıya bulunmaktadırlar.

Yani ortada CHP'nin ünlü «özgürlükçü demokrasisi», ya da «demokratik hukuk devleti» sloganıyla hiç de bağdaşmayan bir durum vardır.

Bu «hukuk devleti»nin sınırları içinde birtakım sivil grupların

özel hapishaneleri bulunmakta ve bu hapishanelerde birtakım insanlar esir tutulmaktadırlar. Üstelik de bu özel hapishanelerin sahibi merkezi yurt dışında olan Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Komitesi'dir. Ve bu geçici komite, İran'da CİA ve Savak ile birlikte uluslararası gericiliğin emrinde çalışmaktadır .Gene bu geçici komite, Türkiye'de birtakım gerici Kürt aşiretleri ile işbirliği halindedir. Bu Komite'nin Türkiye'deki hapishanelerinde 400 kişiyi esir olarak bulundurması devletin resmi istihbarat örgütü tarafından bilinmektedir ve bu örgüt doğrudan doğruya Başbakan'a bağlıdır.

Olay sadece Türkiye'yi ilgilendiren bir sorun değildir. Çünkü sözkonusu KDP Geçici Liderliği, merkezi İran'da bulunan bir kuruluştur. Onun Türkiye'deki bazı gerici Kürt aşiret beyleri nezdinde hapishaneleri vardır ve bu hapishanelerdeki 400 kişi gene Irak'taki Kürdistan Yurtsever Birliği'nin yöneticileri ve üyeleridirler, ayrıca Irak uyruğundadırlar.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde, bunca uluslararası hukuk ilkesine rağmen, bunca insan hakları güvencesine rağmen bu olaylar bir «hukuk devletinde» olabilmektedir.

Ve Ankara bugün hiçbir resmi sıfatı bulunmayan birtakım aşiret ağaları ile, onların ardındaki Kürdistan Demokrat Partisi Geçici Komitesi ile, yabancı casusluk örgütleri CİA ve Savak ile direkt veya dolaylı yoldan ortak tutum içinde, bu kanunsuzluğa katılmakta, mevcut insanlık ve hukuk dışı duruma göz yummaktadır.

1978 Haziran ayından bu yana meydana gelen olaylar, ilgili resmi makamları T.C. yasaları önünde borçlu durumuna düşürmüştür. Resmi görevlilerin izledikleri yol aynı zamanda Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları Evrensel Bildirgesi'ne, Avrupa İnsan Haklarını Koruma Sözleşmesi'ne (Roma Sözleşmesi'ne), Avrupa Konseyi ilkelerine ve nihayet Avrupa Güvenlik ve İşbirliği (Helsinki) Konferansı Sonuç Belgesi ilkelerine aykırıdır.

GERÇEKLERİ İNKÂR VEYA ÖRTBAS ETMEK SORUMLULARI KURTARAMAZ.

Ankara hükümeti olaydan habersizmiş gibi davranamaz. En azından durum resmi bir mektupla Başbakan'a iletilmiştir, ilgili uluslararası kuruluşlara iletilmiştir, Batı Avrupa kamu oyuna iletilmiştir, Türkiye'de pekçok devrimci ve ilerici çevre tarafından ve Doğu'daki birkısım halk tarafından bilinmektedir. Hürriyet Gazetesi'nin bu mektubu yayınlaması ile *mektubun metni* geniş ka-

mu oyu tarafından öğrenilmiştir. Bütün bunlara rağmen, Başbakan Ecevit gazetecilerin ilgili bir sorusuna verdiği cevapta kendisine böyle bir yazının gönderilmediğini söylemiştir.

Böyle bir tutum bir «hukuk devleti»nin başbakanına yakışmaz. Ankara, bu durumu örtbas etmeğe çalışmakla sorumluluktan sıyrılacağını sanmamalıdır. Çünkü siyasal bir içerik ve uluslararası bir boyut taşıyan olay, hem Türkiye'de geniş demokratik çevreler tarafından öğrenilmiştir, hem başlıca ilgili uluslararası kurumlar, Batılı sosyal demokrat partiler tarafından bilinmektedir.

Bu durumda, yetkili makamlar meselenin üzerine eğilmek ve öncelikle ve özel hapishanelerdeki yabancı yurttaşların serbest bırakılmasını, onların hayatlarının güvence altına alınmasını sağlamak zorundadırlar. Bu ilk zorunluluk yerine getirildikten sonra, yasalar gereğince, sözkonusu siyasi nitelikli kişilerin istedikleri bir ülkeye gitmelerinin sağlanması için, o devletle resmi temaslar kurulmalı ve onların istedikleri ülkeye siyasi mülteci olarak gitmeleri sağlanmalıdır.

Ayrıca, Mayıs sonlarından bu yana gelişen olaylarda yasaları çiğneyen ilgili istihbarat görevlileri ile diğer kolluk kuvvetleri yetkilileri hakkında adli ve idari takibat başlamalıdır.

Bunlar yapılmadığı takdirde pek sözü edilen «hukuk devleti»nin korsanlık yaptığı ve korsan hapishanelere gözyumduğu kanısı Avrupa ve dünya kamu oyunda belleklere ve Türkiye hakkındaki değerlendirmelere yerleşecektir.

İran'da Devrimci Halk Hareketleri ve TUDEH

KRONOLOJİK TARİHÇE (1880 - 1968)

Yeni bir yolağzına gelmiş bulunan İran'da demokrasi ve ulusal bağımsızlık uğraşı güçleniyor. Emperyalist tekellerin gücü ile ayakta durmaya çabalayan diktatör Şah'ın bundan böyle güçlenen ilerici, sosyalist hareketi boğazlama gücünün kalmadığı anlaşılıyor. Geri adımlar birbirini izleyecek. Demokrasi için verilen mücadele İran'da yeni olanaklar elde etmiştir ve bu sürecektir.

İran'daki demokrasi ve ulusal bağımsızlık için geniş cephe ülkenin siyasal çehresini değiştirmeye şimdiden hazır durumda...

Öte yandan 1 Ekim'in İranlılar için ve tüm dünya ilericileri için bir başka anlamı var. İran TUDEH Partisi 1 Ekim 1941' de kuruldu.

TUDEH'in İran devrimci mücadelesi içindeki rolü azımsanmayacak düzeyde.. İran'ın geçmişinde, emekçi halk hareketlerinin her yükseliş döneminde TUDEH'in damgası bulunmaktadır, tıpkı bugün de olduğu gibi...

Kuruluşunun yıldönümünü coşkuyla kutladığımız TUDEH' in İran hareketi içindeki yerini daha yakından tanıyabilmek amacıyla İran işçi hareketini de kapsayan kronolojik kısa bir tarihçe sunuyoruz.

İ L K E

I. BÖLÜM

İRAN'DA SOSYAL DEMOKRASİ DEVRİMİ DÖNEMİNDEN İRAN K. PARTİSİ'NE KADAR

8 Mart 1880: Yarı resmi «İRAN» gazetesinde sosyalizmin tanınması hakkında ilk makalenin yayınlanması. (İstanbul'da Farsça basılan Ahder gazetesinin açıklaması).

1904: İran'da Sosyal Demokrasi İşçi Birliği'nin teşkili ve Baku'da Hümmet adıyla aynı derneğin kurulması.

1907: Tahran Postahanesi ve İran'

ın başka şehirlerinde fazla mesai isteği ve ısrarın önlenmesi için 1600 işçinin grevi.

1907 Yazında: Tahran matbaa işçilerinin; bir mürettibin devrin basın başkanı tarafından dövülmesini protesto amacıyla, basın başkanının görevden ayrılmasına kadar sürdürdükleri boykot.

1907 Yazında: Tahran matbaa işçileri iş saatinin kısaltılması için grev yapmışlar ve 14 saatlik iş günü 9 saate indirilmiştir.

1907 Eylül: Meşhet'te Mücahit örgütünün programının onaylanması ve bunun üzerine demokratik özgürlüklerin yürürlüğe girmesi, ŞAH ve toprak ağalarının topraklarının köylülere topraksızlara dağıtılması, 8 saat işgünü ve meslek eğitimi vb.

1907: Tebriz posta memurlarının aylıklarının ödenmesinin gecikmesi üzerine grev.

1907 - 1908: Tahran Basın işçilerinin, Tranvay işçilerinin, posta işçilerinin, Kerman Halı işçilerinin SENDİKALARININ KURULMASI.

1908 Mart: LENKERUT Deniz işçilerinin ücret artışı için grevi.

1908 - 16 Ekim: Tebriz'de ilk sosyal demokrat grubun teşkili.

1908 Ekim: Sosyal demokratların öncülüğünde Tebriz Deri işçilerinin grevi. Bu işçilerin istekleri: Ücret artışı, işçi alınma ve çıkarılmasının temsilcilerin kontrolünde olması, fazla mesaide çift ücret verilmesi, hastalıklarda yarım ücret. 3 gün süren grev, fazla mesai ve atılmama garantisi ile sona erer.

1908 Aralık. Anzali balıkçılarının işletmecilerin suistimallerine karşı grevi. Bu grevi polis bastırdı, Mart ayında tekrar başladı.

1910 Yazında: Tahran posta memurları ve matbaa işçilerinin grevi. Polis müdahale etti. Temsilciler parlementoda oturma grevi yaptılar ve istekler yerine getirildi. tutuklananlar serbest bırakıldı.

1910 Yazında: İlk işçi gazetesi İŞÇİ BİRLİGI yayınlanmaya başladı. Beş (5) sayı devam etti.

1910 Yazında: Demokrat Parti'nin yayın organı olan, ilerici «Yeni Iran» gazetesinin yayınlanması. Bu gazetede Sosyal Demokratlar etkiliydi. Gazetede, Marks'ı ve Marksizmi tanıtıcı makaleler yayınlanıyordu.

1916: Baku petrol kuyularında, ESSADULLAH GAFFARZADE yönetiminde ilk ADALET grubunun teşkili.

1917 Mayıs: Adalet Partisinin kurulması.

1918: Tahran matbaa işçileri 14 gün süren grevleri sonucunda ilk toplu sözleşmenin imzalanmasını ve bu sözleşmeyle 8 saatlik işgünü ve işçi refahını işverene kabul ettirdiler.

1918: Fırıncılar, öğretmenler, posta memurları, kunduracılar, terziler toplu halde 11 sendika kurdular.

1918 Sonu: Tahran İşçi Sendikaları şurası.

1920 - 22 - 24 Ocak: Adalet Partisinin 1. Kongresi Anzali şehrinde yapıldı ve Partinin adı Komünist Partisi olarak değiştirildi.

1920 Eylül: Baku Doğu Halkları Kurultayı.

1920 Ekim: Komünist Partisi Merkez Komitesinin Plenumu teşkil edildi, Haydar Amvoğlu Başkan seçildi.

1921: Sendikal hareketinin yürütülmesi için Merkez hücre kurulması ve bu İRAN sendikalarının Uluslararası Sendikalar Birliği (PROFİNTERN)ne kabulü.

1921 Aralık: İlk Hakikat gazetesinin yayınlanması. Yöneticisi Parti Merkez Komitesi üyesi Mehmedi Dekkan'dı ve resmen Tahran işçiler Birliğinin yayın organı olarak görülmesine rağmen aslında İran Komünist Partisi merkez organıydı.

1922 Mayıs: İlk 1 Mayıs gösterisi.

1922: İş gazetesinin yayınlanması. (Hakikat gazetesinin yasaklanmasından sonra KP merkez yayını olarak görev yaptı. Peykan gazetesi de

Partiye bağlıydı.)

1922: Güney Petrol şirkelerinde ilk grev.

1922 Ocak: Tahran öğretmenlerinin, mevcut hakların geri alınması üzerine başlattıkları ve 21 gün sürdürdükleri grev kısa zamanda siyasi nitelik kazandı ve bunun sonucunda hükümet düştü.

1922: Haftalık HALK gazetesinin yayınlanması. Komünist Alfabesi yayınlandı.

1922: İran Komünist Partisi'nin teorik organı olan ÇIRIKKA «Kıvılcım» dergisinin yayınlanması.

1924 Eylül: Tahran Dokuma işçilerinin grevi.

1924: Güney Petrol İşçileri Sendikasının kuruluşu.

1925: İran KP'den Mirza Yahya Vaizi Keyvani (Gazvinli), Meclise Goçar hanedanının saltanattan uzaklaştırılmasını teklif ettiği için öldürüldü.

1927 Nisan: Bütün memurların ücret artışı için boykotu.

1927 Kasım: Güney Petrol İşçileri Sendikasının konferansı.

1929 Nisan: Güney Petrol işçilerinin, tutuklanan sendikacıların serbest bırakılması için, İran KP'nin yönetiminde 3 gün süren grevi. 20.000 işçinin katıldığı bu grevde askerlerle işçiler çatıştı ve 200 işçi tutuklandı, 300 işçi atıldı.

1929: 1200 kişilik Manzenderan demiryolu işçileri grevi.

1929 Nisan: Güney Petrol işçileri konferansı. Işçilerin ücret artışı, sendikanın tanınması, 1 Mayıs'ın kabulü, çocuk işçilere 7 saatlik işgünü, işçilerin atılması ve işe alınmasında temsilcilerin söz hakkı.

1931: Peykar gazetesinin (KP yayın organı) Sterci Sorhi teorik organı yurt dışında yayına başladı.

1931: İran KP tarafından yürütülen ve 1500 işçinin katıldığı Kuzey Demiryolu işçileri grevi.

1931: 500 işçinin katıldığı ve İran KP'nin yönettiği Isfahan Vatan Fabrikası grevi. Yüzde 20 fazla mesai ve 9 saatlik işgünü kabul ettirildi.

1931 Mayıs: Anti-komünist bir kanun olan «kara kanun»un kabulü. Bu kanuna göre komünizm amacıyla grup kuran veya bir gruba girenler 3-10 yıl arasında hapis cezasına mahkum ediliyordu.

1934: Dünya dergisinin yayını.

1934: İran KP teşkilat yenilenmesi ve Dünya Dergisinin parti yayını olması.

1935: İran KP'nin gizli örgütü tarafından yönetilen Tahran Üniversitesi Fen fakültesi boykotu. Boykotun amacı öğretimin düzeltilmesiydi.

1937 Nisan: İran KP üyesi 53 kişi tutuklandı.

1938: Kuzey demiryolu işçilerinin gizli sendika kurmaları.

1938: Tutuklu bulunan 53 kişinin mahkemesi.

1939 Nisan: Rıza Şah zındanında Doktor TAGİ ARANİ'nin öldürülmesi.

1941 Ağustos: Müttefiklerin İran'a girişi, Rıza Şah'ın 20 yıllık diktatörlüğünün sonu.

1941: Siyasi tutukluların bir kısmının serbest bırakılması.

II. BÖLÜM

İRAN TUDEH PARTİSİNİN TARİHİ (1941 - 1968)

29 Eylül 1941: Partinin kurucu toplantısı ve geçici merkez komitesinin Süleyman Muhsin Iskender (meşrutiyetçi) başkanlığında kurulması.

1 Ekim 1941: İran TUDEH Partisi'nin kurulması. (İran'ın milli bayramlarından «Mehregan» bayramına tekabül eder.)

14 Ekim 1941: 12. dönemde parlementodan bütün siyasi tutukluların serbet bırakılması kararının çıkması.

2 Ocak 1942: Anti-faşist bir yayın

olan MERDUM'un ilk sayısının çıkışı.

4 Ocak 1942: 4 Ocak 1940'da Rıza Şah hapishanesinde öldürülen, İran emekçi sınıfının öncücüsü Dr. ERANİ'nin ölümünün ikinci yıldönümü nedeniyle Parti'nin ilk büyük mitingi.

Şubat 1942: Parti Merkez Komitesinin yayını olan **Siyaset** gazetesinin yayını. (İlk sayısında Parti'nin proğramı yayınlandı.)

Şubat 1942: İran İşçi Sendikalar Birliği şura toplantısı.

7 Ekim 1942: Tahran eyalet konferansının yapılması. Bu toplantıda 33'ü başka illerden gelen 120 temsilci vardı. Toplantıda alınan birçok kararın yanı sıra kadınların siyasi hakkının tanınması maddesi programa kondu. Eyalet komitesi ve teftiş komisyonu seçildi. 1. Kongreye kadar bu organlar görev yaptı.

1 Ocak 1943: Tiraj bakımından ülkenin ikinci gazetesi olan REHBER gazetesi, Merkez Komitesi organı olan Siyaset'in yerini aldı.

Mart 1943: Tahran Azerbeycan çevresinde ilk köylü birliklerinin oluşturulması. TUDEH Partisi çalışmaları sonucu kurulan bu örgütlenme kısa zamanda büyük bir mücadeleci köylü kitlesi meydana getirdi.

Haziran 1943: İran Demokratik Kadınlar teşkilatının kurulması. Kısa zamanda birçok yerde kadınların örgütlenmesini sağladı ve ekonomik, siyasi, toplumsal haklar için mücadelede kadınların birliğini sağladı. Bütün bu başarıları tüm ilerici ve demokratik örgütlerin desteği ve özellikle TUDEH'in desteğiyle sağlanmıştır.

Ekim 1943: Seyid Ziyaeddin Tabatabi'nin siyasi komplosunun açıklanması için İran TUDEH Partisi'nin 40.000 üyesinin gösterisi.

Ekim 1943: Said Dirifüs anlaşmasının onaylanması ve bu anlaşmayla İran Jandarmasının, yeni teşkilatlanma gerekçesiyle, ABD subaylarının emrine verilmesi.

Kasım 1943: Stalin - Ruzvelt - Churchill'in katıldığı Tahran Konferansının yapılması.

Aralık 1943: Meşrutiyet hareketinin önde gelen özgürlükçülerinden ve İran TUDEH Partisi'nin kurucusu Süleyman Muhsin İskender'in ölümü.

Mart 1944: TUDEH Partisi'nin parlementoda faaliyete başlaması. Üyeler ve seçildikleri bölgeler şöyledir:

1 — Dr. Kadimareş	Lahice
2 — İrac İskenderi	Mozenderen
3 — Abdüssamet Kumbabş	Gazvin
4 — Andeşir Avenesyan	Urmiye
5 — Dr. Feridun Keşavas	Pehlevi
6 — Perviz Gonaladi	Selzevar
7 — Taki Fedhar	İsfahan
8 — Şahap Firdevs	Firdevs

1 Mayıs 1944: İran emekçi işçilerinin Şura Merkezi 4 Sendika örgütün katılmasıyla kuruldu. Bu şuranın yayın organı olarak Zafer gazetesi yayınladı. Örgüt 1 yıl içinde 50.000 üye yaptı ve kısa bir süre içinde de İran işçi sınıfının yüzde 90'ını bünyesinde topladı.

3 Ağustos 1944: TUDEH Partisi'nin 1. Kongresinin yapılışı. Kongreye 164 kişi katıldı ve 14 Ağustos'ta sona eren Kongrede Partinin program ve tüzüğü onaylandı.

1944 Yazı: Partinin çağrısı üzerine, Partinin öncülüğünde birçok ilerici gazeteci ve yazarın, başka grupların katılmasıyla «özgürlük cephesi» kuruldu. 44 gazete ve diğerleri bu cepheye katıldı. Bu cephenin hedefi her türlü sömürü siyasetine karşı ve anayasal düzen içinde bir milli hükümetin (halk hükümetinin) kurulmasıydı.

Eylül 1944: TUDEH'e bağlı «Köylüler Birliği» kuruldu. Bu birliğin amacı, feodalizme karşı mücadele ve toprakların köylüye karşılıksız dağıtılmasının teminiydi ve birçok şubesi vardı.

20 Aralık 1944: Vatan Partisinin silahlı saldırgan gruplar Şahi'de işçilere saldırdılar ve birçok işçi yara-

landı, öldü.

4 Şubat 1945: Ziyaeddin Tabatalahiye bağlı unsurların TUDEH Partisi KULÜP'lerini yakmaları.

27 Mart 1945: Isfahan'da işbirlikçilerin TUDEH Partisi binalarına saldırması.

2 Nisan 1945: TUDEH Partisi öncülüğünde emekçilerin parlementoya doğru yürüyüşünü askerler, komutanın emrine karşı gelerek önlemediler, aksine yardımcı oldular.

1 Mayıs 1945: Uluslararası işçi bayramı dolayısıyla TUDEH Partisi ve Merkez Birliği tarafından ilk geçit töreni düzenledi. Bu törene Tahran'da 80.000, diğer vilayetlerde 250.000 kişi katıldı.

8 Mayıs 1945: II. Dünya Savaşı sonu. Faşizme karşı zafer.

12 Mayıs 1945: Faşizme karşı zafer kazanılması nedeniyle TUDEH Partisi ve Merkez Birliği tarafından düzenlenen 40.000 kişilik miting.

31 Mayıs 1945: Kirmaşah petrol işçilerinin gizli işçi birliği öncülüğünde grevi. İşçilerin istekleri; 8 saatlik işgünü, 1 günlük hafta tatili, yıllık izin hakkı, ücret artışı, birliklerinin resmen kabulü, ücretlerin ve iş şartlarının yabancı işçilerle aynı olması idi. Grev İngiliz şeflerin baskısıyla kırıldı ve 950 işçiden 400'ü işten atıldı.

2 Haziran 1945: Abadan rafineri işçilerinin grevi başarıyla sona erdi. İşçi ücretleri 24 riyalden 30 riyale, 30 riyalden 35 riyale, 36 riyalden 38 riyale yükseldi ve bu haklardan 5000 kişi yararlandı.

Haziran 1945: Kavem us Sultana tarafından Demokrat Partinin kurulması. Bu parti askeri birliklerle TUDEH'e karşı işbirliği yaptı.

18 Ağustos 1945: Tahran'da II. eyalet Kongresi toplandı, 192 temsilci katıldı ve Kongre 21 Ağustos'ta sona erdi.

19 Ağustos 1945: 16 Ağustos'ta Meşhet'te başlayan subayların isyanı Tahran ve Horasan subaylarının da katılmasıyla genişledi. İsyan eden subaylar Marvitepe alayının silahlarını alarak Türkmen Sahrasına hareket ettiler. Kurgan civarında Tahranlı subaylar bunlara katıldı. Birlikte Kumbet Kalus'a hareket ettiler. Polis ve Jandarmaya subayları öldürme emri verildi, subaylar kurşun yağmuruna tutuldular. Binbaşı İskendari, Teğmen Şahlazi, Teğmen Needi, Teğmen Minai, Yüzbaşı Necefi, Behlül ve Asker Kerevsi şehit oldu.

23 Ağustos 1945: TUDEH'li subayların tutuklanarak Kirman'a sürgüne gönderilmesi.

3 Eylül 1945: Azerbeycan Demokrat Fırkasının teşkili.

1 Ekim 1945: Tahran'da TUDEH Partisinin 5. kuruluş yıldönümü gösterilerine 100.000 kişi katıldı.

2 Ekim 1945: Dünya Sendikalar Birliğinin teşkili.

25 Ekim 1945: Kürdistan Demokrat Partisinin 1. Kongresi.

10 Kasım 1945: Dünya Demokratik Gençlik Federasyonunun kurulması.

17 Kasım 1945: Uluslararası öğrenci günü.

Kasım 1945: Azerbeycan'da Demokrat Parti, Kürdistan Demokrat Partisi, Sosyalist Parti birleşip «özgürlükçü partiler» ismini aldılar.

31 Kasım 1945: Uluslararası demokratik kadınlar federasyonunun kurulması. İran Demokratik kadınlar teşkilatı ve İran kadınlar örgütü 1953 darbesinden önce Iran kadınları arasında geniş faaliyet gösterdiler. Her ikisi de Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu üyesidirler.

12 Aralık 1945: Azerbeycan'da Halk Hükümetinin kuruluşu.

2 Ocak 1946: Kürdistan Halk Hükümetinin kuruluşu.

10 Mart 1946: TUDEH Partisi ve Merkez Birlik Şurasının ortak kararıyla 14. dönem Parlementonun değişmesi aleyhine bildirge yayınlandı.

17 Mart 1946: Kirman'da hapis-

teki subayların açlık grevi.

21 Nisan 1946: Cevam Hükümeti hakemleri kararnamelerince Azerbeycan Demokratik hareketinin isteklerinin yasal olduğu onaylandı.

1 Mayıs 1946: 700.000 işçi İran'da işçi bayramına katıldı. İşçi kitleleri ilk kez o gün açıkça bayrama iştirak ettiler. (İşçi örgütü gizliydi)

10 Mayıs 1946: Acari Petrol işçilerinin grevi. (10.000 kişi) Grevin amacı ücretlerin artması, sağlık şartlarının düzenlenmesi, işçiler için su ve tuz temini. 14 gün sonra başarıyla sonuçlandı ve 17 Mayıs'ta İş Kanunu, Sigorta Kanunu onaylandı.

15 Temmuz 1946: Hazistan petrol bölgesi işçilerinin (80.000 kişi) ve Company işçilerinin grevi. İşçiler, işbirlikçi Valinin azledilmesini ve Company'nin yaptığı siyasi çalışmaların sona erdirilerek iş kanununun uygulanması, fazla mesai ücreti ödenmesi gibi ekonomik isteklerinin yerine getirilmesini istiyorlardı. Petrol işçilerinin bu grevi, bölgedeki diğer emekçilerinde katılmasıyla genel greve dönüştü. Ancak, Company, Kabile reislerinin ve hükumet askerlerinin (jandarma) işçilere saldırmalarını sağladı. Bu saldırıda 47 işçi öldü, 170 işçi yaralandı, ama kahraman Hazistan işçilerinin grevlerini bu cinayetler bastıramadı, grev sürdü. Grev, ancak, Devlet ve şirketin eski yöneticileri işçilerin ekonomik isteklerini yerine getirmek zorunda kalıp bunları kabul edince sona erdi.

23 Temmuz 1946: «Özgürlükçü Partiler» cephesi temsilcilerinin Gevan hükümetine katılışı. TUDEH'ten İree İskenderi yoldaş Ticaret Bakanı, Dr. Feridun Keşevas yoldaş, Eğitim Bakanı, Dr. Yazdi yoldaş Sağlık Bakanı, İran Partisinden A. Salih, Adalet Bakanı.

7 Ağustos 1946: Dünya İşçi Sendikaları başkanı Lui Sayan'ın İran'ı ziyareti ve Merkez Birlik Şurasının Dünya sendikaları tarafından İran emekçilerinin gerçek sendikası olarak kabulü.

15 Ağustos 1946: Merkez hükümetle Azerbeycan Demokratik Hareketi arasında 15 maddelik anlaşma imzalanması.

17 Ekim 1946: «Özgürlük Partileri» cephesinin hükümetten çekilme kararı alması üzerine hükümetin istifası.

1 Aralık 1946: Albay Mahmut Gazi Esadullah'ın ölümü. (Karşı-devrimci Zülfükara karşı mücadelede, Azerbeycan ve Kürdistan Demokratik hareketlerinin bastırılması ve on binlerce kişinin Azerbeycan şehir ve köylerinde Merkezi Ordu birlikleri tarafından katledilmesi, Demokratik harekete katılan pek çok kişinin kurşuna dizilmesi, asılması. Öldürülenler: Nurullah Yehani, Halil Azerbedigan, Dadaş Takizade, Feridun İbrahim, Mirza, M. Emin Azaduatan, Cudi Suphi Nuri, M. Eyüp Şelibe, Gulam Rıza Cavidan, Hüseyin Nuri, M. Ali Ranitın.

20 Aralık 1946: Parti Merkez Yönetiminin Meşvered toplantısı. Parti'de bunalımın giderilmesi ve her türlü fraksiyoncu hareketin reddedilmesi.

26 Aralık 1946: Merkez Komitenin (Genel Teftiş Kurulu ve Tahran Eyalet Kurulu) toplanması ve Parti Şurasıyla İcra Kurulu'nun seçilmesi.

1 Ocak 1947: Tebriz'de Azerbeycan Demokrat hareketine katılan ve hareketin Şah orduları tarafından bastırılmasından sonra tutuklanan 33 subayın kurşuna dizilmesi. TUDEH üyesi olan bu subaylar: Albay Azim, Albay Muntazemi, Binbaşı İlahi, Binbaşı Cevdet, Binbaşı Cafer Sultani, Binbaşı Habeşi, Binbaşı Kazım, Binbaşı yardımcısı Delunya Segayi, Gaffaryan, Yüzbaşı Seran Keyami.

31 Mart 1947: Kürt halkının haklarını isteyerek öteki İran halklarının yanında yer alan Kürdistan Demokratik hareketinin yöneticileri Gazi

Muhammed, Satri Gazi, Seyfi Gazi'nin şehit edilmesi. Bu kahramanlar, Şah'ın emriyle, bütün İran'ı bir terör havasının kapladığı günlerde idam edildiler. Kürdistan hareketinin bu yüce şehitleri Iran yurtseverlerine her zaman bayrak olacaktır.

22 Mayıs 1947: TUDEH üyesi ve Azerbeycan Demokratik Hareketinin öncülerinden Feridun Ibrahim'in Şah'ın Cellatları tarafından idamı.

2 Temmuz 1947: Tahran eyaletinin 3. konferansının toplanması.

11 Temmuz 1947: Azerbeycan Demokratik Hareketinin öncüsü ve İran Komunist Partisi yöneticilerinden Mir Caıer Pişaferi'nin ölümü.

6 Ekim 1947: İran ve ABD arasında, bir grup Amerikalı subayın İran'ın askeri işlerine karışıp bütün sır ve bilğileri edinmeleri —ki bu Amerika'nın yararınadır— imkanını ABD'ye veren bir anlaşmanın imzalanması. Bu anlaşmaya başta TUDEH olmaz üzere tüm halkçı unsurlar tarafından karşı çıkıldı.

4 Ocak 1948: Halil Maliki grubunun TUDEH Partisinden ayrılışları.

22 Ocak 1948: Halil Maliki ve Enver Hamne tarafından, ayrılan grubun dağılması konusunda bildiri yayınlaması.

1948: İran TUDEH Partisinin gençlik örgütünün ilk kongresinin yapılması.

Mart 1948: Partinin, diktatörlüğe karşı ilerici ve mücadeleci güçleri bir araya toplaması ve kısa zamanda 47 gazetenin bünyesinde biraraya toplandığı «Anti-diktatör Yayın Birliği» nin kurulması.

25 Nisan 1948: Partinin II. Kongresi. Bu Kongreye Azerbeycan ve Kürdistan dışında bütün örgütlerinden 118 temsilci katıldı. Partinin program ve tüzüğünde değişiklikler yapıldı ve Merkez Komite üyelerinin sayısı artırıldı. Merkez Komite müşavirliğine seçilen 19 asil üyenin yanı sıra 16 yedek üyenin seçimi yapıldı.

Nisan 1948: TUDEH Partisi Merkez Komitesi 1. Plenumu.

Mayıs 1948: TUDEH Partisi Merkez Komitesi 2. Plenumu.

15 Ekim 1948: TUDEH Partisi Merkez Komitesi 3. Plenumu. (Bu plenumda alınan kararlar «Parti meseleleri» adlı dergide yayınlandı).

5 Şubat 1949: Üniversitede Şah'a kurşun sıkılması. (Nasır Fehr Arai)

6 Şubat 1949: Şah diktatörlüğünün suikasti bahane ederek TUDEH Partisini yasa dışı ilan ederek irticaı TUDEH Partisi aleyhine geniş taarruza geçirmesi. Birçok Merkez Komite üyesinin ve yüzlerce üyesinin tutuklanması.

1949: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesinin onaylanması.

4 Mart 1949: TUDEH Partisinin 6'sı Merkez Komitesi, 8'i en faal üyelerden olmak üzere 14 üyesinin yargılanması.

21 Nisan 1949: Şah'ın emriyle Senato'nun kurulması. Senato, Şah'a parlementoyu dağıtma yetkisi verdi ve anayasada Şah lehine değişiklikler yaptı.

Haziran 1949: 1933 Petrol anlaşmasını tamamlayan «Ges-Golşaiyan» anlaşmasının yapılması.

3 Ekim 1949: Partinin Şubat 1949'da yasadışı sayılmasından buyana en önemli olaylardan biri olan «Merdum» Gazetesinin ikinci defa çıkışı. «Merdum» gazetesinin gizli olarak çıkarılışı büyük yankılar yaptı ve bütün gazetelerde yer aldı.

Aralık 1949: İran ve ABD arasında karşılıklı yardım adı altın da ve «koruma» amacıyla anlaşma imzalanması.

5 Şubat 1950: TUDEH Partisi Gençlik Teşkilatının merkez yayın organı «Rezamz»ın yayınlanması.

25 Nisan 1950: Şahi dokuma işçilerinin grevi. 1947'den beri ilk grev. Devlet tarafından kanunsuz ilan e-

dildi ve güvenlik kuvvetleri greve saldırdı, 5 kişi öldü.

Nisan 1950: Tahran Üniversitesi Tıp fakültesi öğrencileri boykota başladılar ve bu boykotu diğer fakülteler desteklediler.

Ünlü yazar, şair ve siyaset adamı Beliki Sucdei Bahar başkanlığında İran Barışsever Dernegi kuruldu. Başkan çok hasta olmasına rağmen barış yolunda mücadele ediyordu. Derneğin çalışmaları TUDEH Partisi başta olmak üzere tüm ilerici ve demokratik güçler tarafından destekleniyordu.

17 Aralık 1950: Yoldaş Husrev Kurbe'nin ve TUDEH Partisi Merkez Komitesi üyelerinin Kasr hapishanesinden kaçmaları.

Aralık 1950: Tahran öğrenciler birliği tarafından yayınlanan bildiri ve yapılan gösterilerde İngiliz Sömürgecilerinin Iran'ı terketmeleri istendi.

Aralık 1950: Sömürgeci Güney Petrol Şirketi ile Mücadele Cemiyetinin kuruluşu. Ocakta yapılan I. Kongrede adı Sömürgecilikle Mücadele olarak değiştirilen örgüt, «Şehbaz» adıyla bir merkezi yayın organı yayınlamaya başladı ve başta TUDEH olmak üzere tüm ilerici güçler tarafından desteklendi.

17 Şubat 1951: Sömürgecilikle Mücadele Cemiyetinin, 10 binlerce kişinin katıldığı ilk mitingi Tahran'da yapıldı.

5 Mart 1951: İran-ABD ikili antlaşmasının imzalanması.

Mart 1951: Rezmarca'nın Halil Tahmasubi tarafından öldürülmesi.

20 Mart 1951: Mesur limanı işçilerinin, ücretlerinin alzaltılmasını önlemek için grev yapmaları.

Mart 1951: İran Demokratik Gençlik Birliğinin kuruluşu.

Mart 1951: Merkez Birlik Şurasının yayın organı «Zafer» Gazetesinin illegal olarak ilk sayısının yayınlanması.

9 Nisan 1951: Eserleri İran Edebiyatında önemli yer tutan bilgin, araştırmacı ve yazar Sadık Hidayet'in Paris'te intiharı.

14 Nisan 1951: Abadan Petrol işçilerinin 40.000 kişilik grevi. Tahran'da pek çok işçi örgütü tarafından desteklenen ve 12 gün süren bu grevin, petrolün millileştirilmesine etkisi oldu.

21 Nisan 1951: Barış için mücadelesiyle halkın saygısını kazanmış olan şair, siyaset adamı ve İran Barışsever Derneği Başkanı Meliki Şuera Bahari'nin ölümü.

29 Nisan 1951: Musaddık'ın başkanlığında milli hükümetin kuruluşu ve petrol şirketlerine el konması kararının alınması.

20 Mayıs 1951: İran Kadınlar Birliği kuruldu ve başta TUDEH olmaz üzere tüm ilerici güçlerin desteğini sağladı. Kısa zamanda kadın gruplarını etrafına toplayan Dernek, özellikle, seçim kanununun değiştirilmesi ve kadınlara seçme hakkının tanınması konusunda çalışmalarını yoğunlaştırdı.

Mayıs 1951: Barış yürüyüşü yapıldı ve yürüyüşe 10.000 Tahranlı katıldı.

29 Mayıs 1951: TUDEH Partisi öncülüğünde Sömürüyle Mücadele Halk Birliği tarafından 1933 antlaşmasını protesto eden gösteriler düzenlendi. Tahran'da 100.000 kişinin katıldığı bu gösteriler sonucunda Vuzistan dışındaki İran şehirlerinde sıkıyönetim ilan edildi.

20 Haziran 1951: Petrol komitesiyle hükümetin ortak toplantısından sonra eski işgalci şirketin tesislerine el kondu.

29 Haziran 1951: İşgalci Petrol şirketi aleyhine Tahran'da sömürüye karşı büyük miting.

15 Temmuz 1951: Truman'ın özel müşaviri, petrol meselesini halletme gerekçesiyle İran'a geldi. Sömürüyle Mücadele Halk Birliği 15 Temmuz

1946 faciasının beşinci yılını ve Truman'ın özel müşavirinin Iran'a gelişini protesto etti. Olgunluk içinde süren gösteriye polis saldırdı. Ve birçok kişi öldü, yaralandı.

6 Aralık 1951: Öğrencilerin gösterisine Sarayın uşağı Caieri yönetimindeki güvenlik kuvvetleri saldırdı, birçok öğrenci öldürüldü.

9 Ocak 1952: İran ABD askeri antlaşmasının uzatılması.

17 Ocak 1952: Yapılan İran ABD teknik yardım (!) anlaşması gereğince İran pazarları Amerikan devletinin emrine verildi.

7 Mart 1952: Başta TUDEH olmak üzere tüm ilerici güçlerin desteklediği İran çocukları koruma konferansı toplandı.

Mart 1952: İran Gençlik festivalinin yapılması.

28 Mart 1952: Demokratik gençler birliği tarafından yapılan gösteri yürüyüşünde sekiz genç öldü.

29 Mayıs 1952: Musaddık hükümeti tarafından el koyma kanununun uygulanması.

3 Haziran 1952: Ülkenin her tarafından barışçı güçlerin katıldığı halk barış kongresinin teşkili.

1 Temmuz 1952: Şiraz'da siyasi tutukluların açlık grevi. 13 gün süren bu grevin amacı hükümetin Fars kesimine müdahale etmesiydi.

18 Temmuz 1952: Şah'ın savunma bakanlığını üzerine almasına karşı çıkan Musaddık'ın istifası.

19 Temmuz 1952: Gevam'ın Başbakan olması.

20 Temmuz 1952: Sömürüyle Mücadele Halk Birliği'nin Gevam hükümetine karşı bildirisi.

22 Temmuz 1952: Her türlü mesleki görüş ayrılıklarına rağmen bütün anti-emperyalist güçler Gevam hükümetinin istifasına Şah'ın kanunsuz müdahalesine karşı biraraya geldiler. Bütün şehirlerde halk katliamı yapıldı ve bu M. Rıza Şah sultanlığının kara günlerinden birini teşkil eder. Ama bütün anti-emperyalist güçlerin güç ve işbirliği ile özellikle özgürlükçü subayların halka katılması Şah'ı geri çekilmeye teşvik etti, Gevam istifa etti. Musaddık işbaşına geldi.

22 Ağustos 1952: Senato'da Musaddık'ın yetkiler tasarısının onayı.

17 Ekim 1952: Musaddık hükümetinin İngiltere'yle ilişkilerinin kesilmesi.

27 Ekim 1952: Şah'ın stadyumda doğum günü kutlama töreninde halkla emniyet kuvvetleri çatıştı. TUDEH tarafından düzenlenen gösteride Stadyumun her tarafından Şah'a ölüm sloganları yükseliyordu. Olaylar sırasında birçok kişi yaralandı ve tutuklandı.

29 Şubat 1953: Şah, emperyalistler ve yerli gericiler tarafından Musaddık aleyhine hazırlanan bir komplo, TUDEH Partisi tarafından tesbit edildi ve bu sayede önlendi.

Nisan 1953: Tahran'da Kadınlar Örgütünün 1. Milli Kongresi yapıldı. 1000 kişinin katıldığı bu Kongrede alınan kararlar arasında en önemlisi kadınların seçme ve seçilme hakkının tanınması ile ilgiliydi.

20 Haziran 1953: Şah ve sarayın memleket işlerine müdahalesini protesto için Babil'de miting yapıldı.

28 Haziran 1953: Ücretlerin % 25 artırılması ve sigortanın icrası isteğiyle 20.000 tuğla işçisinin yaptığı grev 10 gün sürdü.

11 Temmuz 1953: Binlerce gencin katıldığı İran Milli Gençlik Festivali yapıldı.

4 Ağustos 1953: Emperyalistlerin ortaklarının ve gericilerin çoğunlukta olduğu parlementonun feshedilmesi için Musaddık tarafından yapılan ve TUDEH Partisinin de binlerce kişiyle aktif olarak çalıştığı Referandum. Bu referandum, Şah'ın sınırsız yetkilerine karşı —ki Şah'ın elinde parlementoyu fesih yetkisi vardı— Musaddık'ın en güçlü uygulamasıydı.

11 Ağustos 1953: Bütün şehirler-

de yapılan oylamada milyonlarca kişi Musaddık'ın referandum çağrısına olumlu oy verdi.

17 Ağustos 1953: Şah, Musaddık'ın görevden alındığını ve Başkanlığa Zahidi'nin atandığını bildirdi.

17 Ağustos 1953: Musaddık aleyhine yapılan darbenin başarısızlıkla sonuçlanması ve Musaddık'a görevden azledliğini ve tutuklandığını bildirmeye gelen Şah'ın temsilcisi Binbaşı Nesimi Kanuni'nin tutuklanması üzerine Şah'ın İran'dan kaçması.

20 Ağustos 1953: İran hakim sınıfının en gerici güçleri Şah'ın başkanlığında ve ABD-İngiliz emperyalist desteğiyle İran Demokratik halk hareketine karşı, CİA Başkanı Allen Dulles denetiminde ve ABD elçisi Hendersen aracılığıyla saldırıya geçtiler. Şah ve Zahidi bu darbenin alçak tezgâhtarlarıydı. Amerikan ve İngiliz petrol şirketlerinin çıkarları için yapılan bu darbe hareketi, maalesef, halk güçlerinin dağınık olması nedeniyle başarıya ulaştı ve Musaddık hükümeti düştü, İran Halk Hareketi bastırıldı.

9 Ekim 1953: Darbeden sonra ilk defa pazar ve üniversitelerde bir uyum içinde darbecilere karşı miting ve gösteriler bütün şehirleri sardı, bu gösterilere on binlerce kişi katıldı. Özellikle TUDEH Partisi ve Milli Cephe Partisi ile diğer tüm illerici örgütlerin desteklediği bu mitinglerde yüzbinlerce bildiri ve pankart dağıtıldı, taşındı ve bunlarda Şah ve Zahidi aleyhine, Musaddık'ı destekleyen yazılar vardı. Güvenlik Kuvvetleri göstericilere saldırdı, ölen ve yaralananlar oldu.

13 Ekim 1953: Amerika'ya gümrük ödeme konusunda vergi muafiyeti tanıyan ABD-Iran anlaşması imzalandı.

9 Kasım 1953: Musaddık'ın askeri mahkemede yargılanmaya başlanması.

7 Aralık 1953: 20 Ağustos darbesinden sonra Şah'ın silahlı baskısı üniversitelerde artmıştı. Öğrencilerin sözle istediklerine kurşunla cevap veriliyordu. Öğrencilerin Şah'a karşı direnmeleri karşısında sınıflarda öğrencilere ateş açıldı ve TUDEH ve Milli Cephe üyesi Bozorkmia, Şeriati Rezavi, Gerei şehit oldu. Bu öğrencilerin anısı her zaman yaşayacaktır.

17 Mart 1954: «Şevrest» gazetesi müdürü ve İran Halk hareketinin militanlarından Pureşinazi, Şah'ın askerleri tarafından tutuklandıktan sonra hapiste yakılarak öldürüldü.

3 Mayıs 1954: TUDEH Gençlik Teşkilatı üyesi Kucek Şöşteri ve Vartan Sulahayen tutuklandılar ve Kucek Şöşteri SAVAK işkencehanesinde öldürüldü.

9 Mayıs 1954: TUDEH üyesi Vartan, SAVAK tarafından fişlenmiş bir kişiydi. Bu yüzden SAVAK işkencecileri ona dayanılmaz işkenceler yaptılar ve sonunda kaldırmak zorunda kaldıkları hastahanede öldü. Olayı örtbas etmek için bizzat Zinai'nin isteğiyle Carund çayına atıldı. Ancak cesedi birkaç gün sonra bulundu ve bu vahşi cinayet ortaya çıkarıldı.

13 Mayıs 1954: Şah'ın ve Zehidi'nin adamları, tutuklu bulunan mahkum yoldaşlara saldırdılar, birçok kişi yaralandı ve Mehmet Taki İkdemduzt, Ali Bolendi, Hürmüz Nikrah, Sekreli Mehmet Par ve Mehmet Taki Mehhuls öldürüldü.

28 Mayıs 1954: Tahran hapishanesindeki siyasi tutuklular Vartan ve Şöşteri'nin öldürülmesini protesto için açlık grevine başladılar ve beş tutuklu öldürüldü.

20 Haziran 1954: TUDEH ve Milli Direnme hareketi tarafından yapılan çağrı üzerine Tahran'ın çeşitli bölgelerinde polisin baskısına ve işgaline rağmen Şah, Zahidi ve konsorsiyon aleyhine, petrole el konmasının 3. yılı dolayısıyla kazandıkları

hakları korumak, kendi iradelerini göstermek için gösteriler yaptılar.

Temmuz 1954: TUDEH subaylar teşkilatının açığa çıkması.

20 Eylül 1954: Maliye Bakanı Dr. Emin ile Konsorsiyum arasında petrol anlaşmasının imzalanması.

20 Ekim 1954: TUDEH üyesi subaylardan Albay Siyarek, Albay Mubekşeri, Albay Azizi, Binbaşı Otaret, Binbaşı Veziryan, Binbaşı Yardımcıları Medeni, Vaiz Gaimi, Efrahte, Şefa, Mınteza Çeyvan ve genç bir şair cellat Şah'ın emriyle kurşuna dizildiler.

30 Ekim 1954: Petrol Konsorsiyum anlaşmasının onaylanması. Böylece darbe rejimi, İran halkına en büyük ihanetini yapmış oluyordu.

31 Ekim 1954: TUDEH üyesi ikinci grup subayın kurşuna dizilmesi. Kurşuna dizilen subaylar: Binbaşı Behriyan, Binbaşı Muhibbi, Binbaşı yardımcıları Beyati, Kelali, Kelhuri, Mehdiyan.

19 Kasım 1954: TUDEH üyesi üçüncü grup subayın öldürülmesi. Yarbay Kazım Cemşadi, Yarbay Emin Afşar Becbşih, Albay Mehmet Celali, Binbaşı Cafer Vehbi, Binbaşı yardımcısı Bahiri Vahis kurşunlandılar.

11 Kasım 1954: Musaddık hükümeti Dışişleri Bakanı Dr. Hüseyin Fetemins'in öldürülmesi.

18 Ağustos 1955: TUDEH üyesi 6 kişi cellat Şah'ın emriyle kurşuna dizildi. Bunlar: Hava Binbaşısı Rahim Behzat, Hava Binbaşısı Erez Şurusiyan, Hava Binbaşı Yard. İsmrail Mulakkulzade, Hava yüzbaşısı Memerv Muhters, Yüzbaşı Hüseyin Merzivan, Yüzbaşı Asetullah Nesimi.

12 Ekim 1955: ELA hükümeti tarafından İran'ın Bağdat Paktına katılacağının açıklanması.

Kasım 1955: Yabancı Sermayeyi teşvik ve koruma kanunun kabulü.

Aralık 1955: İslam Fedaileri Cemiyeti yöneticilerinin idamı.

5 Şubat 1956: TUDEH Partisi üyesi subaylardan Yüzbaşı Münzevi Beyrutta tutuklanarak İran'a getirildi ve işkence sırasında hapiste öldürüldü.

23 Şubat 1956: İran'ın Bağdat Paktına girmesi parlementoda kabul edildi.

24 Nisan 1956: Uluslararası Dünya Gençlik Federasyonu bu günü dünya gençliği için anti-emperyalist barış günü ilan etti.

22 Mayıs 1956: İran Partisi 1946 yılında TUDEH Partisi ile işbirliği yaptığı için parlemento yargılama komisyonu tarafından yasa dışı ilan edildi.

26 Haziran - 17 Temmuz 1956: Merkez Komitesinin 4. Plenumu yapıldı ve 8 yıllık gelişmelerin tahlili yapılarak bir kısım çözüm ve eleştirileri karar altına aldı, yeni yürütme kurulu seçildi.

7 Temmuz 1956: Yoldaş Husrev Rızahehim, Şah'ın adamlarıyla 1 saat süren silahlı mücadele sonucu tutuklandı.

9 Ağustos 1956: Azerbeycan Demokrat Partisi temsilcileriyle İran TUDEH Partisi temsilcilerinin görüşmeleri.

28 Aralık 1956 - 1 Ocak 1957: Kahirede Asya ve Afrika Ulusları birlik konferansının toplanması.

Kasım 1956: Peyk İran radyosu' nun faaliyete geçmesi.

7 Şubat 1957: «Siyasi Ümit» gazetesinin ilk sayısı yayınlandı.

4 Mart 1957: TUDEH Merkez Komitesi 5. Plenumu.

1957: TUDEH üyesi ünlü İranlı şair Ahül Kasım Semeşlekuti'nin Moskova'da 70 yaşında ölmesi.

13 Nisan 1957: Tahran'ın 12.000 taksi şoförü greve gitti. Bu grev Kutida'nın «huzur» iddialarına karşı indirilmiş büyük bir darbeydi ve ona karşı yapılan en büyük grevdi.

22 Nisan 1957: Yoldaş Arsen A-

vennesian ve Huseng Kerzvani (TUDEH üyeleri) kurşuna dizildiler.

12 Mayıs 1957: TUDEH Merkez Komitesi üyesi ve İran'ın Milli kahramanı Yoldaş Hüsrev Ruzibekir, Şah'ın emriyle kurşuna dizildi. Onun kahramanca ölümü halkın mücadele gücünü artırdı.

11 Ekim 1957: Şabur işçileri ücretlerinin arttırılması için 23 gün süren grevleri sonucunda günlük ücretlere 20 riyal zam yaptırdılar, grev başarı ile sona erdi.

23 Aralık 1957: Sovyet bilim adamlarının uzaya ilk uzay aracını atışları.

9 Mart 1958: İkbal hükümetinin Amerika ile ikili askeri anlaşmayı yapması. Bu anlaşmanın özü, halkın yükselen mücadelesi karşısında Şah rejimini korumaktı.

23 Mart 1958: Irak'ın Bağdat Paktından çekilmesi. Bu pakt, bundan sonra CENTO adını aldı.

31 Mart 1958: Üyelerin tutuklanması ve öldürülmesi nedeniyle yayınına ara veren TUDEH MK yayın organı MERDUM'un dört yıl aradan sonra 5. devre yayına başlaması.

18 Nisan 1958: Asya ve Afrika ülkelerinin katılmasıyla Bandung konferansı toplandı. Uluslararası ilişkilerde şu ilkeler kabul edildi: 1) Birbirlerinin toprak ve hakimiyetlerine saygı, 2) Birbirlerine taarruz ve tecavüzde bulunmama, 3) Birbirlerinin içişlerine karışmama, 4) Karşılıklı hak eşitliği, 5) Barış içinde birarada yaşama.

6 Mayıs 1958: TUDEH'li savaşçı şair Mehmet Ali Afraşit'in ölümü.

14 Haziran 1958: Tahran'da 40 bin tuğla işçisi, sigorta haklarının verilmesi ve uygulanması için greve gittiler. Şah'ın bütün emniyet görevlileri, bütün polisleri ve SAVAK'ın işçiye karşı acımasızca saldırıya geçmesi sonucunda 50 işçi öldü, birçok kişi yaralandı.

16 Haziran 1958: TUDEH MK icra heyeti üyesi yoldaş Alevi'nin idamı.

14-19 Eylül 1958: TUDEH MK 6. plenumu.

7 Kasım 1958: Şahfer fabrika işçilerinin, kadın işçilerin ücretlerinin artırılması ve iş kanununu uygulanması için başlattıkları grevde birçok işçi işten atıldı ve sürgüne gönderildi.

11 Ocak 1959: Tahran lise öğrencilerinin boykotu. Bu boykot, liselilerin sorunlarına ortak olan Tahran halkı tarafından da desteklendi.

2 Mart 1959: ABD Emperyalizminin ekonomik üssü olan «sanat yaygınlaştırma konferansı»nın başarısının onayı.

3 Nisan 1959: Asya ve Afrika dayanışma konfrensının Kenâkiri'de II. toplantısı.

22 Nisan 1959: Dünya emekçilerinin büyük önderi V. I. Lenin'in 89. doğum yıl dönümü.

5 Mayıs 1959: Tebriz'de TUDEH'li savaşçılardan 5 kişinin (Kalterin, Firuği, Zehtap, Cehandan, Azimzade) idamı.

Mayıs 1959: İran Komünist Partisinin kuruluşunun 40. yılı nedeniyle kardeş Partiler TUDEH'e kutlama mesajları gönderdiler.

22 Temmuz - 10 Temmuz 1959 : TUDEH MK 7. plenumu.

3 - 4 Ağustos 1959: Azerbeycan Demokratik Partisi ile İran TUDEH Partisinin birlik konfreransı toplandı ve Partinin program ve tüzüğünü onayladı.

4 Ağustos 1959: Birlikten sonra, MK 8. plenumu toplandı.

14 Şubat 1960: Afrika halkının emperyalizme karşı mücadelesinin sembolü Lumumba'nın emperyalist köpekler tarafından öldürülmesi.

Mart 1960: Ücret zammı isteğiyle grev yapan İsfahan, Mehtap ve Şehnaz fabrika işçileri işten atıldılar.

13 Nisan 1960: Vostok I ile uzaya

çıkan ilk uzay adamı Sovyet kozmonot Gagarin dünyanın etrafını dolaştı. Sovyetler tarafından dünya halklarına yayınlanan mesajda, «Biz bu başarıyı bütün dünya halklarının hizmetinde, ilerleme ve mutluluk kabul ediyoruz. Biz başarılarımızı, savaş için kullanmıyoruz, ama barış ve güvenlik için kullanıyoruz» dendi.

Mayıs 1960: 1960 Nisan'ında Avrupa'daki öğrenci örgütlerinin temsilcileri IRANLI ÖGRENCILER KONFEDERASYONUNU kurdular. Aynı yıl Amerika'daki öğrenciler de «Amerika'daki İranlı öğrenciler örgütü» adıyla bir konferans ve örgüt oluşturdular. 1963 Ocağında Dünya İranlı öğrenciler Konfedarasyonu resmen kuruldu.

3 Mayıs 1960: Dr. Şerif İmamî hükümetinin düşmesine neden olan ve 12 bin öğretmenin katıldığı grev yapıldı. Eğitim teşkilatının ülke çapında katıldığı bu grevde Tahran lise öğretmeni Dr. Haneli öldürüldü.

Mayıs 1960: Mescid-i Süleyman petrol işçilerinin grevi.

10 Mayıs 1960: Halkın hileli seçimlere karşı muhalefeti üzerine Şah, 20. devre parlemento seçimlerini iptal etmek zorunda kaldı.

Mayıs 1960: Ücret artışı isteğiyle, İsfahan dokuma işçilerinin dört fabrikada greve gitmesi.

21 Temmuz 1960: Yapılan gösterilere, Emini hükümeti emrindeki kuvvetler ateş açtı. «Milli Cephe» Parti şubeleri işgal edildi, gösteriye katılan binlerce kişi ve Milli Cephe yöneticileri tutuklandı.

12-17 Eylül 1960: TUDEH 9. plenum toplantısı.

13 Ekim 1960: SBKP 22. Kongresi.

Aralık 1960: Meşhur limanı işsizlerinden 3000 kişinin gösterisi.

20 Ocak 1961: İsfahan ipek dokuma işçilerinin grevi.

21 Ocak 1961: Şah'ın komandoları, işgal orduları gibi vahşice bir saldırıyla Üniversiteye hücum ettiler, bu saldırılarda birçok öğrenci yaralandı.

23 Ocak 1961: Üniversiteye saldırıyı protesto için lise ve üniversite öğrencilerinin yaptığı gösteride Mehdi Kolher ve lise öğrencisi Elmiye öldürüldü.

19 Nisan 1961: TUDEH MK 10. plenumu.

10 Ağustos 1961: Sovyetler Birliği ile İran arasında ticâri anlaşma yapıldı.

12 Eylül 1961: Yayınlanan belgelere göre, İran-SSCB arasındaki anlaşmada, İran füze üssü kurmak için hiçbir devlete imtiyaz vermeyeceğini garanti etti.

20 Şubat 1962: TUDEH üyesi ve İran'ın eski sanatçılarından Hüseyin Heyk öldü.

Şubat 1962: TUDEH MK uluslararası durum hakkındaki bildirisi.

22 Mart 1962: Şah'ın komandoları, Tahran SAVAK şefi Binbaşı Muglevi komutasında sivil olarak Kum Fevziye okuluna saldırarak talebeleri ve halkı vurdular.

8 Nisan 1962: Kızılkale hapishanesinde bulunan 61 siyasi tutuklu, kendilerinin kanunsuz olarak tutuklanmasını protesto için açlık grevine başladılar.

16 Mayıs 1962: Afrika günü ilan edildi.

6 Haziran 1962: Darbeden sonra rejime karşı en büyük gösteri yapıldı. Gösterilere Tahran, Kum ve diğer bölgelerden on binlerce kişi katıldı. Sağ oportünistler önce bu gösteriye katıldılar ve gösteriden kendi lehlerine yararlanmaya çalıştılar. Gösteri Şah askerleri tarafından kana bulandı ve tahminen iki bin kişi öldü.

3 Kasım 1962: SSCB Yüksek şura başkanı yoldaş Brejnev'in İran'a gelmesi.

17 Kasım 1962: Ücretlerinin ödenmemesi nedeniyle İsfahan Zayen-

derut işçilerinin fabrikayı işgal ederek ürünlerin dışarıya çıkarılmasının engellenmesi.

14 Temmuz 1963: TUDEH üyesi Yüzbaşı yoldaş Ubadi kurşuna dizildi. Yurtdışından Iran konsolosluğunun hilesi üzerine İran'a dönmüş olan yüzbaşı, rejime alet olmadı ve askeri mahkemede yargılanarak idam edildi.

2 Haziran 1963: Gelirin % 20'sini isteyen İsfahan Yün işçilerinin grevi.

27 Ekim 1963: Amerikan siyasi müsteşarlarının güvenliğinin sağlanması ile ilgili kanunun kabul edilmesi. Bu kanun gerçekte, kapitülasyonların canlanmasıydı.

5 Kasım 1963: Kapitülasyonların ihyasına karşı mücadele ettiği için Aptullah Humeyri sınır dışı edildi.

21 Ocak 1964: Başbakan Mansur meclise gelirken Mehmet Buharai'nin kurşunları ile öldü.

11 Nisan 1964: Mermer Sarayın özel muhafızlarından Rıza Semseladi tarafından Şah'a ateş açıldı. Bu olay, halkın Şah rejimine karşı isyanının örneğiydi.

17 Haziran 1964: Başbakan Mansur'u öldürmekle suçlanan 4 kişinin idamı.

Haziran 1964: 3. Milli Cephenin teşkili.

17 Temmuz 1964: Meşrutiyet devriminin 60. yıldönümü.

7 Ekim 1964: Mermer saray olayı ile ilgili olarak 14 kişinin mahkemesinin başlaması.

22-25 Ekim 1964: Prag'da 7. Komintern Kongresinin 30. yıldönümü toplantısına TUDEH de katıldı.

26 Ekim 1964: İran dışındaki öğrencilerin, Mermer Saray olayı ile ilgili olarak 14 kişinin mahkum edilmesini protesto için açlık grevi yapmaları.

20 Ocak 1965: TUDEH MK 11. Plenumu toplandı.

3-5 Ocak 1965: Sömürüye karşı Asya, Afrika ve L. Amerika halklarının mücadelelerinin birliğinin, dayanışmalarının bir sembolü olan Havana Konferansı'nın toplanması.

7 Şubat 1965: Muhammat Nuserev başkanlığındaki Islamcı Milletler Partisinin 55 üyesinin yargılanmasının başlaması.

20 Şubat 1965: Amerika'nın tarım mahsulleri «fazlasının» İran'a gönderilmesi için anlaşma imzalandı.

1965: Albay Hamidiru ve arkadaşlarının öldürülmesi.

22 Mart 1965: Almanya'daki İranlı öğrencilerin, Perviz Hikmet Çu, Ali Haveni, Mehmet Kazım, Boçnudi'nin idam hükümlerini protesto için açlık grevleri.

30 Mart-10 Nisan 1965: SBKP 23. Kongresi. Bu kongreye 86 ülke katıldı.

22 Haziran 1965: Yoldaş Ali Haveni, Perviz Hikmet Çu ve altı TUDEH üyesinin mahkumiyeti onaylandı. Yoldaş Hanevi ve Hikmet Çu idama ,diğerleri de 18 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. Ancak dünya çapındaki mücadele sonucunda Yoldaş Hikmet Çu ve Hanevi'nin cezaları müebbet hapse çevrildi.

9 Kasım 1965: Şiraz'da Behmen Bahadriye Kaşhai'nin şehit edilmesi.

6 Mart 1966: Petrolün millileştirilmesi sırasında başbakan olan Musaddık'ın ölümü.

21 Nisan 1966: TUDEH üyesi yoldaşlar Bahir Mehmetzade ve Asaf Rezmdide tutuklandılar. Mehmetzade 7 yıl, Rezmdide 6 yıl'a mahkum oldu.

Mayıs 1966: Kürdistan'a saldırılıp birçok devrimcinin öldürülmesi.

3 Haziran 1966: Şah'ın Almanya'yı ziyareti üzerine bütün Almanya'da İranlı öğrenciler gösteriler yaptılar. Bu gösterilere yabancı öğrenciler ve Batı Alman öğrencileri, Batı Berlinli öğrenciler de katıldılar. Batı Berlin'de İran'daki baskı rejimini protesto için yapılan gösteriler, Şah'ın operaya gittiği sırada yapıldı. Bu gösteriye

önce SAVAK'ın görevlileri sopalarla saldırdılar, sonra da Alman polisi gözyaşartıcı bomba ve itfaiye su arabaları, coplarla saldırdı. Gösterilerin devam etmesi üzerine göstericilere ateş açıldı. Bu sırada Alman öğrencisi «Bemoone Zorg» öldü. Birçok kişi yaralandı ve tutuklandı.

8 Kasım 1966: Bütün dünyada Ekim Devrimi'nin 50. yılı kutlandı. Bu münasebetle TUDEH Partisi de «Ekim Devrimi ve İran» adlı bir kitap yayınladı.

7 Ocak 1967: Milli Cephe yüksek şura üyesi ve İran spor kahramanı Kulan Rıza Tahdi'nin ölümü. Kısa hayatında olimpiyatlarda 4 altın ve 6 gümüş madalya kazanan Tahdi, siyasi tutumu ve Milli hareket içinde yer alışı, Musaddık'ı benimsemesi nedeniyle İran'ın en sevilen sporcusu oldu. Bu nedenle sarayın ona hıncı büyüktü. İntihar ettiği ileri sürüldü ancak buna kimse inanmadı.

2 Mayıs 1967: Şah ordularının Şerifzade ve arkadaşlarını şehit etmesi. Şerifzade, Tahran üniversitesi öğrenciliğinden beri rejim aleyhine mücadele etmiş, Kürdistan'da rejime karşı silahlı mücadeleye katılmıştı.

Nisan 1976: Marks'ın 150. doğum yıldönümü nedeniyle Demokratik Alman Cumhuriyetinde düzenlenen törenlere TUDEH de katıldı.

25 Nisan - 14 Mayıs 1967: Tahran'da toplanan Uluslararası İnsan Hakları Konferansına TUDEH tarafından, İran Şah rejiminin anti-demokratik uygulamaları konusunda bir mektup gönderildi.

7 - 14 Mayıs 1967: TUDEH MK 12. plenumu toplandı.

Eylül 1967: Meşrutiyet devrimi lideri, milli serdar Seddar Han'ın 100. doğum yıldönümü kutlandı.

28 Kasım - 3 Aralık 1967: TUDEH MK 13. plenumu toplandı.

6 - 8 Mayıs 1968: Moskova'da Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Konferansı. TUDEH delegelerinin de katıldığı bu toplantıya 75 ülkenin Partisi katıldı. Konferansta nihai belge, «Anti-emperyalist mücadelede Komünist ve İşçi Partilerinin anti-emperyalist güçlerin amaç birliğinin sağlanmasında görevi» başlığı altında kabul edildi.

4 Şubat 1968: İran emekçilerinin öncüsü Tahi Arani'nin ölümünün 30. yıldönümü. Aranî, 4 Şubat 1938 tarihinde Rıza Şah'ın tertibi sonucu öldü. Dünya Dergisi Arani için özel sayı yaptı.

Şubat 1968: Tahran otobüs biletlerinin pahalanması üzerine bütün halkın katıldığı ve üç gün süren gösteriler başarıya ulaştı. Bu mücadelede birçok öğrenci tutuklandı.

Ecevit'in «Küçük Kurultay Konuşması» Üzerine

BİLİMİ İNKÂRIN «BİLİMSELLİĞİ» ve DEMOKRATİK SOL

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit, Partisinin 16 Eylül 1978 günü toplanan Küçük Kurultay'ında çeşitli konulara değinen bir konuşma yaptı.

Birçok güncel siyasi ve ekonomik sorunu, Hükümeti, Partisi ve şahsı açısından değerlendiren Ecevit, konuşmasında «CHP dışı sol»a oldukça geniş bir yer verdi.

Aşağıdaki değerlendirme yazısı, Ecevit'in sözkonusu konuşmada «CHP dışı sol» hakkında dile getirdiği görüşlere özlü bir yanıt niteliğindedir.

SOL'UN CHP ÜZERİNDEKİ ETKİSİ, CHP LİDERİNİ RAHATSIZ EDİYOR

Bilindiği gibi CHP'de Küçük Kurultay adı verilen kurul partinin merkez yönetim organları, parlamenterleri, gençlik ve kadın kolları başkanları ile il başkanlarından oluşmaktadır. Birbaşka deyimle Ankara'da sürekli olarak birarada bulunan parti yöneticileri ve parlamenterleri, vb. dışında kalan küçük kurultay üyeleri teşkilatın temsilcileri demektir. Bu kurula önem kazandıran da yerel örgüt birimlerinin orada temsil edilmesidir.

İşte CHP Genel Başkanı sözkonusu konuşmasında bu faktörü önemle gözönüne almış ve «CHP dışı sol» diye değerlendirdiği devrimci-ilerici güçlerin kendisi açısından değerlendirmesini uzun uzun yapmayı gerekli görmüştü.

Ecevit'in adıgeçen konuşmasında bu konuya bu denli yer vermesinin nedeni, parti taban örgütlerinin ve onların bir kısım yöneticilerinin «CHP dışı sol» önündeki tutumlarından kendisinin ve diğer parti merkez yöneticilerinin duyduğu rahatsızlıktır.

Sadece o kadar değil, birkısım CHP'li parlamenterin de «CHP dışı sol» önündeki tutumu parti yöneticilerini rahatsız etmektedir.

CHP genel başkanı Parti tabanında ve parlamento gruplarında sağ sosyal demokrasiye karşı çıkan, CHP'nin radikal bir çizgi izlemesini isteyen ve konum olarak anti-emperyalist, anti-tekelci nitelik taşıyan muhalefet eğilimlerinin maddi (objektif) tabanını görmek istemiyor ve bunu sadece kendi partisi içindeki birtakım kişilerin keyfi tutumu ve hatta «kariyer aracı» olarak tanıtmak istiyor. Gerçekte CHP'nin, parti bünyesinde ve hatta sempatizan ağı içindeki geniş bir kesimin, kısaca sağ sosyal demokrasi terimiyle nitelendirdiğimiz politikaya karşı tepki duymalarının sosyal nedenleri ve asıl temelleri üzerinde durmaktan özenle kaçan Ecevit, durumu partisindeki bazı kişilerin «CHP dışındaki sol'dan etkilenme»sini metafizik bir yöntemle yorumlamayı yeğ tutuyor.

Ne var ki, sadece «birkaç kişi» gibi sözettiği bu «etkilenmiş kişiler», ya da «birtakım yerlere seçilmek için CHP dışı solun bazı kesimlerine dayanmak isteyen» az sayıdaki «mevki düşkünleri» Ecevit'i o denli rahatsız etmektedir ki, konuşmasının üçte birine yakın kısmını bu konuya ayırmış, «asayiş», «faşizm», «ekonomi», «plan stratejisi», «dış politika», «toplumsal anlaşma», «MC partilerinin eleştirisi» vb. gibi pek çok konuyu ise diğer sayfalara sıkıştırmış. CHP genel başkanının aynı zamanda parti içi demokrasiden ve parti içi işleyişten uzun uzun sözettiği de gözönüne alınırsa, doğrudan ve dolaylı olarak konuşmasının yarıdan fazlası parti içinde sol kanat yöneticilerine ve politikalarına karşı duyulan tepkilere ayrılmıştır.

Bir başka deyimle, CHP genel başkanı «CHP dışı sol»u küçümser görünmeye gayret ederken, «CHP dışı sol»un oy oranının sadece % 1 olduğunu iddia ederken, konuşmasının % 50'den fazlasını doğrudan ya da dolaylı yoldan «CHP dışı sol», «CHP dışı sol'un partideki etkileri», «bilimsel olup olmamak sorunu», «demokratik sol'un tanımlanması ve aklanması» vb. gibi konulara ayırmıştır.

Demek ki, şu % 1'lik oy gücüne sahip «CHP dışı sol», hiç de öyle küçümsenecek kadar önemsiz değilmiş ki, sayın genel başkanın «kendi hattının doğruluğunu kanıtlamak için uzun uzun dil dökmesine» yol açmış.

Nitekim, Ecevit, konuşmasının «Türkiye solu» ile ilgili bölümüne doğrudan doğruya bu «etkilerden ve etkilenenlerden» yakınarak girmiş:

«Değerli arkadaşlarım, bizim yolumuz belli ama, yalnız sağımızda değil, solumuzda da bizi yolumuzdan saptırmak için uğraşanlar var. Tabii bizim dışımızdaki solun, yine özellikle legal solun büyük kısmını, bu kesimde bulunan büyük kısmını tenzih ediyorum. Fakat bizim dışımızdaki solda bizi yolumuzdan saptırmak isteyenler, kendi kendilerine yetmedikleri ve yetmiyecekleri için, kendi kendilerine güvenleri olmadığı için, Cumhuriyet Halk Partisini araç gibi kullanmak hevesine kapılanlardır. Gitmek istedikleri bir yer var. Kendi güçleri yetmiyor oraya gitmeye. Cumhuriyet Halk Partisi aracına bir ucundan tutunarak, «Acaba bu aracın içine girip direksiyonunu sağa sola kırdırarak kendi hedefimize varabilir miyiz,» hevesine kapılanlardır bunlar.

Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak böylelerine hiçbir zaman umut vermedik, cesaret vermedik, hele hele söz vermedik ve vermiyeceğiz. Ama her ihtimali, hele böylesine bir ortamda açık açık gözönünde tutmak gerekir. Böylelerine parti olarak değil, birey olarak bu tür cesaretleri verenler de aramızdan çıkabilir. Eğer Cumhuriyet Halk Partisi içinde bir yerlere seçilebilmek, Cumhuriyet Halk Partisi dışındaki sol örgütlerden, kuruluşlardan, topluluklardan güç almaya kalkışanlar olursa, bunların evvelâ kendi kendilerine ve kendi partilerine güvenleri olmadığını düşünmemiz gerekir. Örgüt, böylelerinin karşısında olmuştur ve inanıyorum ki olacaktır. Genel Merkez ve Genel Yönetim Kurulu, böylelerinin karşısında olmuştur ve olacaktır. Genel Başkan olarak da ben, bu görevde kaldığım sürece, böylelerinin karşısında oldum ve olacağım. Bizim dışımızdaki sola şirin görünmeye kalkışarak ve bizim dışımızdaki sol fraksiyonlardan, örgütlerden güç almaya, ama hele bunun da bedelini Cumhuriyet Halk Partisine ödettirmeye kalkışarak Cumhuriyet Halk Partisi içinde bir yerlere seçilme hayalini besleyenler varsa, bütün etkinliğimle sonuna kadar karşılarına çıkacağım.

Bizimkinden başka türlü bir sol anlayışı inanarak benimseyenlere, düşüncelerini, inançlarını paylaşmasam da ancak saygı duyarım. Onların kendi düşüncelerini, haklarını savunmaları için Parti olarak, Hükümet olarak, kişi olarak bana görev düşerse, düştüğü zaman, onu sonuna kadar yerine getiririm. Nitekim yerine de getirdik. En güç koşullar altında kendi Partimize yapılan saldırılar üzerinde durmadık, bizim dışımızdaki sol üzerine saldırılar olduğu vakit, onların haklarını ve özgürlüklerini koruduk. Gereğinde ve olanak olduğunda, kendi demokrasi anlayışımız ölçüsünde onların özgürlüklerinin ve haklarının

yasal çerçevesini de genişletmeyi ödev biliriz. Ama ne kendimizi onların yerine koyarız, ne onları kendimizin yerine koyarız. Ne kendimiz dışımızdaki herhangi bir kuruluşun içine karışırız, ne de dışımızdaki herhangi bir kuruluşu kendi içimize karıştırmaya kalkarız.

Dediğim gibi, inanarak düşünceleri doğrultusunda, kendi düşünceleri doğrultusunda başka bir sol anlayışı benimseyenlere, o düşüncelerini paylaşmasam da saygı duyarım. Yeter ki o kişi, inandığı yerde yerini alsın...» (CHP Genel Merkez Haber Bülteni, 16 Eylül 1978. Sf. 31 - 32)

CHP'ye «sızmacı» (antrist) mantıkla yaklaşan bir kısım oportünistlerin olduğu doğrudur. Ve CHP Genel Başkanı bu sızmacılardan yakınmakta haklıdır. Çünkü kendi partisinin bağımsızlığı üzerinde titiz olmak bir genel başkanın en doğal duyarlığıdır.

İşçi sınıfı devrimcileri CHP'ye karşı kimi çevrelerin güttüğü sızmacı yaklaşımdan daima uzak durmuşlar ve bu tutumu eleştirmişlerdir. Çünkü sızmacılık (antrizm) işçi sınıfı sosyalizminin yolu ve yöntemi değildir. Bir başka partinin içine sızarak onun vasıtasıyla siyaset yapmak, ya da siyasi mücadelede böyle bir yolu bir araç olarak görmek küçük burjuvazinin anlayışıdır.

Esasen Türkiye'de CHP'ye karşı sızmacı bir üslupla yaklaşanlar, kendi bağımsız siyasetlerini de koruyamamışlardır. Bir başka deyişle, «sosyalizmin yüksek çıkarları adına» CHP'nin içine sızanlar, CHP'nin örgütsel bağımsızlığını değiştirememişlerdir ama kendi politik bağımsızlıklarından çok şey yitirmişlerdir. Çünkü CHP'nin içine girip «sosyalizm için» bir süre orada yol almak tutumu izleyenler, aynı zamanda «CHP'ye büyük misyonlar vehmedenler»dir. CHP'yi olduğundan farklı görerek ona birtakım payeler verenler ve üstelik de bunu «bilimsel sosyalizm» adına yaptığını sananlar, genel politikalarında CHP'nin kuyruğuna takılmışlardır. İşçi sınıfının ileri sendikal örgütlenmesi içinde CHP'nin güçlenmesine hizmet etmişlerdir, işçi sınıfının ileri sendikal hareketini de bir dönem şu veya bu yolla CHP'nin peşine takmak istemişlerdir.

Ve Ecevit'in yakındığının tersine, bundan asıl yararlanan gene CHP'nin kendisi olmuştur.

Ecevit, kendi partisinin diğer partilerden bağımsızlığı açısından sızmacılara ve sızmacılığa karşı hassasiyet göstermekte haklıdır, fakat kendi partisi içindeki anti-tekelci eğilimleri ve kişileri bu sızmacıların işbirlikçisi gibi göstermekte haklı değildir. CHP Genel Başkanı böyle yapmakla sosyal demokrat akım içinde kendisine muhalif olan ve ilerici eğilim taşıyan herkesi küçük düşürmeye çalışmaktadır. Ve ne yazık ki, Ecevit'e bu fırsatı veren de, bilimsel sosyalist olduğunu iddia

eden kimi «aklı evvel»lerden başkası değildir. Belki CHP'nin içinde, Ecevit'in sözünü ettiği türden unsurlar vardır. Ama bu münferit durumları bir genellemeye götürmek, sosyal demokrasi içindeki anti-tekelci gruplaşmaları ve eğilimleri görmezlikten gelmek, dahası da onları küçük düşürmek, bu ileri eğilimlerin maddi temelini gözlerden gizlemek içtenlikli bir tavır olamaz.

CHP Genel Başkanı, sosyal demokrasi içindeki sol kanat unsurlarını böyle birtakım «mevki düşkünü» kişiler olarak göstererek onları yıpratmak ve sol kanadın getirdiği görüşleri, eleştirileri bu yolla geçiştirmek tutumunu seçmiş gözükmektedir.

CHP Genel Başkan'ının sosyal demokrat akım içindeki sol kanat eğilimindeki kişilere getirdiği suçlamalardan birisi budur.

Ecevit'in aynı unsurların diğer bir kısmına getirdiği suçlama ise, onların «CHP dışı sol» karşısında «kompleks» altında kaldıklarıdır. Bu da bir başka geçiştirmedir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Ecevit, sosyal demokrasi içinde kendisine ve arkadaşlarına sol kanattan yöneltilen eleştirileri ve görüşleri cevaplandırmayı değil, sadece bu karşı çıkışları şu veya bu yolla karalamayı, bu olguları birtakım subjektif durumlar gibi göstermeyi yeğlemektedir.

Ecevit'in aynı unsurların diğer bir kısmına getirdiği suçlama ise, «birtakım partili arkadaşlarının CHP'ye sol'dan destek sağlayarak partinin gücünü arttırma yolundaki» tutumdur. Aşağıdaki satırlardan da göreceğimiz gibi Ecevit birkez daha görüşleri yanıtlamaktan kaçınarak, önce bazı yakıştırmalarda bulunuyor, sonra da kendi yakıştırdığı şeyleri kendisi yanıtlıyor.

Ecevit'e bakılırsa «CHP'nin solundaki güçlerin oy oranı % 1'dir. Bu nedenle sosyal demokrasi içinde, CHP'nin daha solundaki güçlerle işbirliği yapmak anlayışı beyhudedir. Böylesi bir politika CHP'nin oylarını ancak yüzde bir arttırır.»

Ecevit bu konuda şöyle diyor:

> **«Bazıları şunu düşünebilir: «Biz oralardan da biraz güç kazanalım ki, Partiyi güçlendirebilelim.» Nedir oralardan alabileceğimiz güç? Bu, geçen yılın sonunda denendi. Bütün Türkiye'de yapılan yerel seçimlere, bizim dışımızda ne kadar sol parti varsa hepsi girdi. (Yerel seçimlerde her partiden adayların en azından bir Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisi üyeliğine seçilme olanağı vardır. Hiçbirinin genel seçimlerde şansı olmadığı için, genel seçimler güçleri bakımından bir test, bir sınav olamasa da, yerel seçim, en küçük parti için bile bir ölçüt olabilir.) Bizim dışımızdaki ve onların dışındaki sol fraksiyonlar da genellikle o partileri desteklediler, tümü bize karşı cephe aldı Aralık 1977 yerel seçimlerinde. Sonuç nedir? Bizim oyları-**

mız yüzde 42, bizim dışımızdaki tüm başka sol partilerin oy toplamı yüzde 1. Biz yüzde 1'e kendimizi daha çok sevdirerek mi yüzde 42'yi arttıracağız? Olabilir. O zaman oylarımız yüzde 43'e çıkar. Ama bir de geride yüzde 57 var. Onu kendi doğrultumuza getirerek veya ona kendi görüşümüzü kabul ettirerek güçlenebiliriz.

Biz, kimseye şirin görünmek, kimseden güç almak için kendi doğrultumuz, tutumumuz, düşüncelerimiz kimsenin gölgesi altında kalmaksızın aydınlığa kavuştuğu oranda ve halkın gözünde tutarlılık kazandığı oranda güçlenebiliriz. Yer yer maalesef üzerimize böyle gölgeler düştüğü, halkta Cumhuriyet Halk Partisinin demokratik sol anlayışına karşı gereksiz kuşkular uyandığı içindir ki, benim kanıma göre, bizim oylarımız yüzde 42'de kaldı. Yoksa yer yer bazı kimseler, örgüte karşın, bana karşın, Genel Merkeze karşın bu gölgeyi yolumuza, üzerimize düşürmeselerdi, Cumhuriyet Halk Partisi yüzde 42 oyla değil, yüzde 52 oyla yeniden iktidara gelmiş olacaktı.

Bazıları da belki «Partiye o yüzde 1 gücü katalım» veya «Parti örgütü yoluyla bir yere seçilebilmek için, onlardan kişisel olarak güç alalım» düşüncesiyle değil de, belki daha bencil olmayan, daha iyi niyetlerle bu gölgelerin düşmesine neden olabilirler Partimiz üzerine. Bazı arkadaşlarımız, belki bizim öyle parıltılı, çarpıcı sloganlarımız olmadığı için, bizim insanı düşünme zahmetinden kurtaran kestirme çözümlemelerimiz, tahlillerimiz olmadığı için, bizim sabırsızları tatmin eden kestirme çözümlerimiz olmadığı için, komplekse kapılabilirler. «Acaba bizim sol anlayışımız biraz yoz bir sol anlayış mı? Biraz etkisiz bir sol anlayış mı?» diye düşünebilirler. Bazıları da, bu arada, olabilir ki dışarıdan yapılan telkinler altında, Cumhuriyet Halk Partisinin demokratik sol anlayışını yeterince bilimsel bulmuyor olabilirler. Çünkü bir yanımızda bilimsel sosyalizm olduğunu iddia eden bir sol anlayış var Türkiye'de ve Türkiye dışında. Bir de hiç böyle iddiaları olmayan, çok daha alçak gönüllü, mütevazi bir demokratik sol anlayış var.

Dışımızdaki soldan bize sızmak veya bizi kendi yollarına çekmek isteyenler, bizim aracılığımızla kendi hedeflerine ulaşabilmek isteyenler, bazı Halk Partililerin zaman zaman bu konularda düşebilecekleri kompleksleri de istismar edebilirler. Yer yer bunda o kadar başarılı olduklarını görüyorum ki, Cumhuriyet Halk Partisinin gücünü çok arttırabilecek bazı eserlerimizi bile gereğince anlatmaktan çekiniyor birtakım partililerimiz. Bunların üzerinde durmamızı, bunları vurgulamamızı dışımızda-

ki sol, bilimsel sol yadırgarsa, ayıplarsa diye... Çok az sayıda da olsa bu komplekse kapılanların bulunduğunu seziyorum ve bunu istismara hazır bekliyenlerin de ne kadar etkin olabileceklerini görüyorum.» (Aynı Bülten, Sf. 31-34)

Bu bölümü irdelerken, CHP'den daha solda olan güçlerin sosyal mücadele alanındaki «gerçek güçlerinin» ne olduğu konusunda CHP Genel Başkan'ının söylediği sözlerin incelenmesine geçmeden önce, göze çarpan bir çarpıtmayı dile getirmemiz gerekir.

Önceki paragraflarda da belirttiğimiz gibi, Ecevit sosyal demokrasi içinde kendisine soldan muhalefet yapanların görüşlerini yanıtlamaya girmeden, onları şu veya bu şekilde peşinen yargılayıp mahkum ediyor. Bu kişiler ya birtakım sızmacılarla işbirliği yapan mevki düşkünü kişilerdir, veya biryerlere seçilmek için CHP dışındaki sol örgütlerle, kuruluşlarla ilişkiye geçmişlerdir, veya CHP dışındaki soldan etkilenen veya kompleks altında kalan zayıf unsurlardır, veya Türkiye solunun değerlendirmesini gereğince yapamayan, CHP'nin ve onun demokratik sol anlayışının «erdemlerini» kavrayamayan, doğru politik değerlendirme yapamayan, % 57'lik oyun peşinde değil, % 1'lik oyun peşinde koşan, iyi niyetli fakat bön ve basiretsiz unsurlardır.

Meseleye böyle yaklaşınca, sağ sosyal demokrasi kolayca işin içinden sıyrılacağını sanmaktadır.

Burada dile getirilen bir başka çarpıtma ise sosyal demokrasinin içindeki birtakım ileri eğilimlerin ya da bu eğilimlerdeki unsurların, CHP' den daha solda olan güçler ve onlarla ilişkiler konusunda getirdikleri görüşlerin yanlış tanıtılması şeklindedir.

Günlük basına da yansıyan haberlerden anlaşıldığına göre, sosyal demokrat hareket içinden Ecevit'e ve çevresine bu konuda getirilen başlıca eleştiri «CHP'nin kendi solundaki güçlerle faşizme ve gericiliğe karşı niçin işbirliği yapmadığı» noktasında yoğunlaşmaktadır. Örneğin DISK ve TÖB-DER'in faşizme karşı gerçekleştirdiği 20 Mart 1978 eylemine karşı çıkan ve ateş püsküren Ecevit, grupta bu tutumundan dolayı eleştirilmişti.

Gene partinin politikası konusunda zaman zaman CHP parlamento gruplarında açılan genel görüşmelerde, CHP'nin niçin kendi solundaki güçlerle güç ve eylem birliğine girişmediği yolunda eleştiriler getirmişlerdir.

Bütüne teşmil edilemeyecek olan ve devede kulak kalan bir kısım sızmacı dışında, CHP'nin solundaki geniş güçler CHP'nin içine girip onun direksiyonunu şuraya ya da buraya kırmak niyetinde değildir. Bu sol güçler, CHP'nin sürekli olarak sağa ödün verdiğini söylemekte, faşizme ve emperyalizme, tekellerin egemenliğine karşı siyasal demokrasi amacıyla, toplumun ve devletin demokratikleşmesi, özgürlüklerin geniş-

lemesi, emekçilerin yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için CHP'nin ve onun solundaki güçlerin güç ve eylem birliği yapması gerektiğini belirtmektedirler.

Bu görüşü sosyal demokrasi içinde paylaşan birkısım ileri unsurlar varsa —ki küçümsenmeyecek ölçüde vardır— böyle düşünenleri, mevki düşkünü, zayıf, kompleksli veya basiretsiz anlamına gelecek değerlendirmele'le nitelemek yanlıştır. Çünkü sosyal demokrasi içindeki sol kanat unsurlarının sınıfsal bir temeli vardır. Bu ileri unsurlar faşizmle uzlaşılmasına, tekelci sermayenin ekonomik anlayışının izlenmesine, emperyalizme teslimiyet politikası güdülmesine karşı iseler; işçi sınıfı ile sosyalist ve diğer ilerici güçlerle CHP'nin işbirliği, eylem birliği yapmasını istiyorlarsa, onların temsil ettikleri sınıfsal katmanın objektif çıkarları ve subjektif istemleri bunu gerektirmektedir.

Bu kişiler arasında Ecevit'in nitelediği cinsten unsurlar da bulunabilir, ama genel olarak sosyal demokrasinin sol kanat eğilimlerinin nedeni kişilerin sübjektif tutumları değildir. Onları sosyal demokrasi içindeki sağ kanat yönetimine ve onun hükümetine karşı eleştiriye ve muhalefete yönelten sınıfsal nedenler bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında ise, küçük burjuvazinin anti-tekelci özlemleri gelmektedir. Aynı şekilde bu sol sosyal demokrasi birkısım sendikal hareketten, işçilerin acil taleplerinden de şu ya da bu oranda destek almaktadır.

Bu olgular dururken, onların hepsini yoksaymak, olguları değişik görmek veya göstermek, CHP yöneticilerine hayır getirmez. Türkiye'nin demokratikleşme sürecine de zarar verir.

Çünkü 1972'de CHP'nin sol kanat eğilimlerinin lideri olarak Parti başkanlığına getirilen Ecevit, kısa zamanda kendisinden daha solda unsurların ve eğilimlerin belirli dozlardaki muhalefeti ile karşılaşmaya başlamıştır. Önceleri daha çok gençlik kollarında ve yerel örgütlerde görülen bu durum, zamanla parlamento gruplarına kadar da tırmanmıştır .O zamandan beri sağ sosyal demokrasinin, sol kanada karşı aldığı tüm «önlemlere» rağmen, bu sol sosyal demokrat akımın engellenmesi mümkün olmamıştır. Kimbilir kaç kez gençlik kolları yönetimleri, sayısız il ve ilçe örgütü feshedilmiştir, seçim dönemlerinde sayıları yüzlere varan vetolar kullanılmıştır, fakat buna rağmen sol kanat eğilimlerinin bertaraf edilmesi mümkün olmamıştır. Şayet vetolarla, tasfiyelerle bu sol sosyal demokrat akımın «kökü kazınamadıysa», şu halde bu eğilimler, öznel nedenlerden değil, birtakım nesnel temellerden kaynaklanmaktadır.

Sosyal demokrasi içindeki farklılaşmalar ve bunların temelleri, politikaları konusunda, bilimsel sosyalizmin yol göstericiliğinde oldukça ayrıntılı yayın yapmış olduğumuz için bu noktayı burada tekrar işlemeyeceğiz. Henüz sosyal demokrasi içinde kristalleşme sürecini yaşayan

ayrışmalar bu yazımızın konusu değil. Ecevit burada «CHP dışı sol»un CHP'ye bakışını olduğundan farklı algıladığı ve yıllardır izlediği «sola duvar örme» politikasını vurguladığı için yukarıdaki noktaya değinmek gerekti.

«CHP DIŞI SOL»U KÜÇÜMSEMEK, SAĞA ÖDÜN VERMEK POLİTİKASININ ÖRTÜSÜDÜR

CHP Genel Başkanı, CHP'nin solundaki parti ve grupların toplumsal gücünü % 1'lik oy oranıyla değerlendirirken hem toplumumuzun en dinamik ve en ileri güçlerini küçümsemektedir, hem de MC'ye oy vermiş seçmen kitlesinden bir miktar daha oy almak için kendisini ve partisini «soldan tenzih etmektedir».

Ecevit'in anlayışına bakılırsa CHP'nin içinde, soldan etkilenenler ve onların uyandırdığı izlenim yüzünden CHP'nin oyları % 42'nin üzerine çıkmamıştır.

Bu sözler, CHP yönetiminin sağa ödün verme, kendisini soldan uzak gösterme politikasının en açık biçimde ifadesidir.

MC'ye oy veren % 47 oranındaki seçmen kitlesi gerici, anti-komünist, dinci ve milliyetçi şartlandırmaların etkisinden kendisini kurtaramamış kesimlerdir.

MC partileri bu kesimlerden sol düşmanlığı ile oy toplamışlardır ve gene MC partileri, bu kesimlerin CHP'ye oy vermesini önlemek için, «CHP'nin komünistleri, 'aşırı solcuları' himaye ettiği» propagandasına yaslanmışlardır.

Ecevit'in yukarıya aktardığımız sözleri, MC'nin güttüğü karşı-devrimci ve anti-komünist propaganda taktiğinde başarıya ulaştığını göstermektedir.

Çünkü bu taktik bir yandan uyanmamış seçmen kitlesinin gerici ve anti-demokratik partilere oy vermesini sağlamak amacını gütmüştür. Öte yandan ise CHP'yi bir tehdit ve şantaj altında tutmak istemiştir.

Daha önce pek çok defalar değindiğimiz bu şantaj, az önce altını çizdiğimiz gibi, CHP'nin aşırı sol ile işbirliği yaptığı, CHP'nin «komünistleri», «aşırı solcuları» koruduğu şeklindedir. Bu propagandalar, MC' nin CHP üzerine astığı bir demoklesin kılıcıdır.

Fakat bu propagandaların CHP için bir «Demoklesin Kılıcı» olmasını sağlayan gene CHP'dir. Çünkü CHP sosyal demokrasisi bu propagandalardan ölesiye korkmaktadır. Bu nedenle kendi soluna duvar örmektedir. Bu nedenle kendi solundan uzak durmaktadır. Kendisini, kendi dışındaki soldan münezzeh kılmaktadır.

CHP kendisine karşı MC'nin yaptığı propagandalardan bu denli korkunca, MC'nin o propagandasını gene kendi eliyle bir Demoklesin

Kılıcı durumuna sokmaktadır. CHP'nin bu korkusunu farkeden MC partileri de özellikle bu noktadan CHP'ye yüklenmektedirler.

CHP iktidara gelmeden önceki yıllarda gerici partilerin ona yönelttikleri başlıca suçlama bu olmuştur. 9 aylık CHP iktidarı boyunca gericiliğin CHP'ye yönelttiği başlıca suçlamaların odağı, dikkat edilirse gene budur.

Böylece tekelci sermayenin bu gerici taktiği, Süleyman Demirel ve şürekasının kurnazlığıyla biçimlendirilmiş ve CHP'nin adeta «korkulu rüyası» haline getirilmiştir.

Egemen gerici güçler ve onların çeşitli politikacıları, yazar çizerleri, sözkonusu anti-demokratik manevralarıyla ne denli sevinseler yeridir. Çünkü görüldüğü gibi bu taktik sonuç vermekte ve CHP'yi toplumun en dinamik ve ileri kesimlerinden uzak tutmakta, böylece onun demokratik misyonunu kısıtlamakta, bir bakıma CHP'yi, karşı-devrim önünde yenik, hiç değilse başarısız düşürmektedir.

CHP ve onun kurmayları, şayet, henüz derin şartlanmalar altındaki yüzde elli yedilik seçmen kesimine şirin görünmek yolunda devam ederlerse ve toplumun en ileri kesimlerinden kendilerini uzak tutarlarsa, bir süre sonra hükümeti de kaybettiklerini göreceklerdir.

Çünkü Ecevit'in sözlerinden, sözkonusu seçmen kitlesine şirin görünmek için, sol'dan uzak durmak taktiğinin sağ sosyal demokrasi tarafından seçildiği anlaşılmaktadır. Yani CHP bu kesimlerin de demokratikleşmesini, gerici şartlandırmalardan kurtulmaya çalışması yolunu benimsememekte, onları, onlara hoş gelecek türden bir yolla kazanmaya çalışmaktadır. Büyük çoğunluğu emekçi olan, fakat çeşitli nedenler yüzünden henüz uyanış içinde bulunmayan bu kesimlerden MC, anti-komünist ve anti-demokratik motiflerle oy toplamıştır. CHP liderleri de aynı yolu izlemek eğilimlerini genel başkanlarının ağzından ifade etmektedirler.

Hemen belirtelim ki bu işi MC partileri CHP'den çok daha iyi yapmaktadırlar. Ve CHP onlarla aynı alanda aşık atmaya kalkarsa yaya kalır. Karanlıklar içindeki seçmen kitlesini uyarmak için anti-demokratik ve anti-komünist görüşlere ödün vermek, faşizm ve gericilik ile uzlaşmak CHP'ye hayır getirmez.

Sayın Ecevit unutmasın ki, partisi bugünkü «demokratik sol» çizgiye gelmeden ve oylarını % 42'ye çıkarmadan önce, % 27 civarında oy almaktaydı. Ve CHP eski çizgisine nazaran sola kaydığı için oy oranını bu denli yükseltebilmiştir.

Üstelik CHP'nin sola kaymasının asıl nedeni 1960 sonrasında Türkiye sosyalist hareketinin gelişmesi ve emekçi kitlelerin uyanışına büyük bir ivme kazandırması sonucunda meydana gelmiştir. Halkın uyanışının ve toplumun demokratikleşmesinin başını sosyalistler çekmiştir.

Ne var ki, sosyalist hareket gerek geçmişten getirdiği zaaflar, gerekse kendi içindeki sübjektif ve geçici olgular nedeniyle bu potansiyeli toparlayıp, siyasal planda örgütlemeyi henüz başaramadığı için, CHP, sosyalistlerin bu zaaflarından yararlanmış ve gerçekte halk güçlerinin çeşitli ileri kesimlerinin egemen sınıflara ve gericiliğe karşı olan tepkisini kendisine kanalize etmeyi şimdilik başarabilmiştir.

Ama CHP sanmasın ki bugün almış olduğu oylar kendisinin tapusundadır. CHP Genel Başkanı, CHP'nin solundaki güçlerin sosyal varlığını % 1 oranındaki oy düzeyinde görüp, solu küçümsemekle yanılmakta ve izleyicilerini yanıltmaktadır.

Çünkü birincisi; CHP'ye oy veren seçmen kitlesi içindeki geniş bir kesimin özlemleri ve istemleri CHP'nin temsil ettiği ve savunduğu «demokratik sol» çizginin, yani sosyal demokrasinin çok ilerisindedir. Bugünkü nicel durumuyla bir milyon civarındaki oy potansiyelini temsil eden ve sosyal-politik süreçte sürekli gelişmesi kaçınılmaz olan bu potansiyel şayet CHP'ye oy vermişse, MC karşısındaki demokratik bir alternatif olduğu için ve Türkiye sosyalist hareketinin sübjektif faktörü, sosyalist siyasal örgütlenme düzeyi henüz düşük olduğu için, CHP'yi geçici olarak ve demokratik planda seçmek zorunda kalmıştır.

Önümüzdeki yıllarda Türkiye sosyalist hareketinin toparlanması ve içinde bulunduğu dağınıklıktan kurtulması ile bu güçlü potansiyel sandık planında, oy olarak da kendisini gösterecektir.

Bugün CHP'nin solundaki partilerin aldıkları oy miktarını ve oranını, CHP'nin solundaki güçlerin reel gücü gibi görmek ve göstermek bir yanıltma, hiç değilse yanılma'dır. Çünkü sandık göstergesi sosyal muhalefet güçlerini belirleyecek bir ölçüt değildir.

Bugün CHP'nin ilerisindeki güçler, büyük ölçüde ileri sendikalarda ve devrimci-demokratik meslek örgütlerinde, ekonomik-demokratik alanlarda örgütlenmişlerdir. Bu planda örgütlü olan ve CHP'nin ilerisinde bulunan bir milyon civarında ileri unsur bulunmaktadır. Ayrıca bu kesimler halkın şimdilik en örgütlü kesimini oluşturmaktadır. Ekonomik-demokratik mücadele planında örgütlenmiş bulunan bu halk güçleri, yukarıda da belirttiğimiz nedenden dolayı şu anda siyasal alanda örgütlenmiş değillerdir. Fakat Türkiye sosyalist hareketinin siyasal örgütlenmesi kendisini esas olarak bu alanda göstermektedir. Türkiye sosyalist hareketi, içinde bulunduğu dağınıklıktan kurtuldukça, öncelikle demokratik planda örgütlü bulunan bu ileri güçleri siyasal bakımdan örgütleyecek ve sosyalist siyasal harekette bu güçleri mobilize edecektir.

İşte o zaman, CHP, bugün pek böbürlendiği ve % 42 diye ilan ettiği zeminin ayakları altından kaydığını görecektir.

CHP'nin soldan uzaklaşması, sağa kayması, sağa ödün vermesi politikası konusunda önemli bir noktayı daha belirtmek isteriz. CHP, MC altında bunalmış halk güçlerinin anti-faşist ve demokratik istemlerine bir ölçüde ayak uydurarak iktidara gelmeyi başarmıştır. Bu % 42'lik seçmen kitlesi içinde bir milyon civarındaki seçmen zaten CHP'yi bir umut olarak görmemiştir. Geri kalan CHP'li seçmen kitlesi CHP'yi bir umut olarak görmüş olabilir. Ne var ki CHP'nin sağa ödün verme politikası, tekelci sermayenin ekonomik isteklerini ve planlarını uygulama tutumu, CHP'yi yakın zamanlara kadar «umut» kabul eden seçmen kitlesinin de gözünün açılmasına neden olmaktadır. Geniş CHP'li seçmen kitlesi son aylarda CHP'den hızla kopmaktadır. Biryandan faşist saldırganlık karşısındaki uzlaşması sosyal demokrat politikanın fiyasko üstüne fiyasko vermesi, öte yandan tekelci sermayenin, uluslararası tekelci burjuvazinin ve onun IMF ve benzeri kurumlarının isteklerine uygun olarak izlenen ekonomik politika, üstüste getirilen zamlar, halkın belini büsbütün bükmüştür.

Ve CHP soldan uzaklaştığı içindir ki, — bugüne dek kendisini «umut» kabul eden seçmenlerin gözünde de— «umut» olmaktan hızla uzaklaşmaktadır.

Bu durumda, CHP yöneticileri hâlâ daha sağa ödün vermenin çeşitli bahanelerini getirmektedirler. CHP'ye umut bağlamış kesimlerin onun umut olmadığını, yani sosyal demokrasinin kurtuluş olmadığını anlamaları daha ileriye açılmaları olumlu bir gelişmedir. Buna karşılık CHP'nin kendisini soldan uzak tutması olumsuz bir gelişmedir. Çünkü CHP MC'ye oy vermiş olan seçmen kitlesine oy verdireceğim diye soldan uzak tutarken, bu politika; gerici, faşist ve diğer anti-demokratik güçlerin işine yaramaktadır.

CHP kendi tabanını yitirirken, bu çizgisiyle sağ seçmen kitlesinden oy toplamayı da hayal etmemelidir. Çünkü CHP'nin basiretsiz ve ödüncü politikası, MC partilerinin bugünkü başlıca gücünü oluşturmaktadır. CHP kendisini soldan uzak tuttukça, faşist terör sürmekte, hükümetin sallantılı durumu devam etmektedir. Ayrıca CHP tekelci sermayenin ekonomik politikasını uyguladıkça halk yararına bir işlevde bulunmamaktadır. Böylece % 57'lik seçmen kitlesinin MC partilerinden vazgeçip CHP'nin yanına gelmesi için tek bir neden yoktur.

CHP, % 57'lik seçmen kitlesini kazanmak için sola açılmak ve kendi solundaki güçlerle güçbirliği halinde faşizme ve gericiliğe karşı mücadele etmek yolunu seçmemekte, aynı şekilde emekçilerin yaşama ve çalışma koşullarında somut bir iyileşme getirecek kararlara yönelmemekte, sadece MC partilerinin anti-komünist propagandalarına teslim olarak bu % 57'den oy «apartabileceğini» düşlemektedir.

Oysa % 57'nin oylarından bir kısmını kazanmak için, CHP'nin ve

bu güçbirliğinden alacağı güçle, cesaretle faşizmin üstüne yürümesi, toplumun ve devletin demokratikleşme sürecini hızlandırması, karanlıklardaki kitlelerin önüne demokratik görüşlerle çıkması gereklidir. Bunun da ötesinde, CHP'nin bu seçmen kitlesinden oy alabilmesi için emekçi halk lehine olumlu kararlar alması şarttır. Sözkonusu seçmen kitlesi ancak bu şekilde karanlıklardan çıkmaya, kendi koşullarının ve çıkarlarının gerici saflarda değil, demokrasi güçleri arasında olduğunu kavramaya başlarlar.

CHP Genel Başkanının yukarıdaki sözleriyle dile getirdiği bir başka sakat mantık da Türkiye sosyalist hareketi içindeki örgütlenmeleri «küçük partiler» diye niteleyen CHP üst yönetiminin algılayışıdır. Gerçi bu terimi kullanmamıştır, fakat % 1'lik oylar nitelemesiyle getirdiği mantık, CHP kurmaylarının bizce pek iyi bilinen bu anlayışının bir ifadesidir.

Bugün Türkiye sosyalist hareketi içindeki siyasal örgütlenmelerin «küçük partiler» halinde olduğu doğrudur. Ama bu sadece nicel bir tesbittir. Ve Türkiye sosyalist hareketinin önümüzdeki yıllarda mutlaka aşacağı zaaflarının bir sonucudur.

Fakat ülkemizdeki sosyalist örgütlenmeyi «küçük partiler» edebiyatı ile değerlendirmek, olsa olsa CHP taban teşkilatının ve CHP'li seçmenin yanıltılmasını getirir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi ekonomik - demokratik planda, meslek örgütlenmelerinde örgütlü olan bir milyon civarında emekçi bulunmaktadır. Ve ne gariptir ki «büyük parti» CHP'nin bu örgütler üzerindeki etkinliği, o «küçük partiler»inkinden fersah fersah geridedir. Yani CHP kurmaylarının «küçük partiler» diye nitelediği sosyalist örgütlenme, en dinamik, en ileri, en örgütlü halk güçleri üzerinde, onların demokratik hareketi üzerinde CHP'den daha etkindir.

Sadece bu kadar da değil, o «küçük partiler»in savunduğu görüşler, CHP içinde küçümsenmeyecek bir kesimi etkilemektedir. O kadar etkilemektedir ki, CHP Genel Başkanı kendi hattının, «demokratik sol»-un en iyi olduğunu kanıtlamak için teşkilat önünde uzun uzun dil dökmektedir.

CHP Genel Başkanı o «küçük partiler»in veya grupların bir kısmının savunduğu bilimsel sosyalizmi uzun uzun eleştirme gereğini duymaktadır.

BİLİMSEL SOSYALİZMİN SOSYAL DEMOKRAT ELEŞTİRİSİ: BİLİMSELLİĞİ VE BİLİMİ İNKAR...

CHP lideri, bilimsel sosyalizm konusunda kendi eleştirilerini getirirken, —aşağıda da göreceğimiz gibi— bilimin kendisini peşinen inkâr etmeyi kendisine tek yol olarak seçmiştir. CHP Genel Başkanı bilimsel sosyalizm karşısında kayda değer bir eleştiri getiremediği için, siya-

sal akımların «bilimsel olan ve olmayan» diye ayırımlara tabi tutulamayacağını öne sürüyor. Burada da kalmayıp, bilim üzerine kuşku düşürüyor.

Aşağıdaki satırları hep birlikte okursak, Ecevit'in bilim hakkındaki görüşlerini ve bunun üzerine oturttuğu bilimsel sosyalizm «eleştirisi»nin kofluğunu daha iyi görürüz.

Ecevit bu konuda şunları söylüyor:

> **İlkin kısaca bilimsel sosyalizm konusuna değinmek isterim. Benim görüşüme göre, siyasal akımlar bilimsel yöntemlerle incelenebilir, eleştirilebilir. Ama siyasal akımlar «bilimsel olanlar» veya «bilimsel olmayanlar» diye ayrılmaz. Bir siyasal akım için önemli olan kendi içinde tutarlı olmaktır, belli ilkelere, kurallara bağlı olmaktır, belli koşullar altında bir topluma yararlı olmaktır, yararlı olacağına da toplumu inandırıcı olmaktır, iktidara gelebilir olmaktır ve iktidarda uygulanabilir olmaktır. Sol anlayışımızı bilimsel bulmadık, bıraktık, daha bilimselini aldık... O eğer oylarımızı yüzde 1'e indirecekse, bunun bilimsellik iddiasının hiçbir geçerliliği, hiçbir gerçekçiliği yoktur. Eğer demokratik süreç içinde iktidara gelmek istiyorsak, iktidarda kalmak istiyorsak; bu ölçütlere vurulduğunda, yani tutarlılık, geçerlilik, belli ilkelere ve kurallara bağlılık ölçütlerine vurulduğunda, Cumhuriyet Halk Partisinin demokratik sol anlayışı ile yarışabilecek başka bir sol akım Türkiye'de yoktur.**
>
> **Bu, bilimsel olarak da demiyeyim, onun ötesinde matematik olarak kanıtlanmıştır.**
>
> **Ülke veya dünya koşullarıyla ilişiği bulunmayan, gerçeklere uymayan varsayımlar çerçevesinde geçerliliği öne sürülen siyasal akımlar veya ideolojiler, ençoğu birer kuramsal model sayılabilirler. Genellikle kuramsal model bile olamazlar, olsa olsa bir düşünce egzersizi ya da bir hayal yapısı sayılabilirler. Bazen de, demin değindiğim özümsenmemiş teknoloji transferi gibi, anahtar teslimi fabrika ithal eder gibi ancak yabancıların işletebileceği, yine yabancıların bir ülkeyi bağımlılaştırmak için kullanabileceği, dıştan alınmış şeyler gibi kalırlar bu tür ideolojiler.**
>
> **Bir sol modeli halkın oylarından soyutlayarak, halkın oyuna, onayına dayandırmaksızın uygulamaya kalkışmak, ancak halkın baskı altında tutulması karşılığında geçerli olabilir. Halka ters düşer, ancak halkı baskı altında tutarak ayakta durabilen bir sol düşünce modeli ise, solculuğun temel felsefesine ters düşer, çünkü o halktan kopmuş solculuk demektir. «Halktan kopmamış solun baskıya ihtiyacı yok; herkes dilediğini söy-**

ler, eleştirisini yapar, oyunu serbestçe kullanır»der. Bunu diyemiyen sol, sol değildir. Çünkü halkın karşısında, halkın oyuyla kendini sınamaya cesareti yoktur.

Biz bu cesareti göstermişiz ve faşizm iktidarda iken yüzde 42 oy almışız. Öyleyse, bilemem bilimsel midir değil midir, ama Türkiye'nin en gerçekçi en geçerli solu, en doğru solu Cumhuriyet Halk Partisinin demokratik soludur.

Dar bir kadronun kafasındaki kuramsal modele, teorik modele göre oluşturulmuş bir sol, sol düzen tutundurulamaz mı bir toplumda? Tutundurulur. Dikta rejimiyle, zorla, baskıyla tutundurulur. Bunların örneklerini görüyoruz. Ama bu, solculuğun temel felsefesine ters düşer, solculuğun insanca amaçlarına ters düşer. Solculuğun bir amacı, insanı yabancılaşmaktan kurtarmak olmak gerekirken, bu tür sol model ve uygulama, insanı kendi Devletine, kendi toplumuna ve giderek kendi kendine yabancılaştırır.

Değerli arkadaşlarım, çağımızda düşünce özgürlüğü yalnız yasal açıdan değil insanların kendi kendilerini de aşarak özgürce düşünebilmeleri açısından o noktaya vardı ki, bir anlamda yapıcı ve bilimsel kuşkuculuk diyebileceğimiz kuşkuculuk o ölçüye vardı ki; bugün artık müsbet ilimlerin, doğa bilimlerinin bile bilimselliği tartışılıyor. Doğa bilimlerine, yani fiziğe, kimyaya, biyolojiye bilimsel denebilir mi, bu bile tartışılıyor. Çünkü birara bir fizik kuralı ortaya çıkıyor, «işte, bilimsel fizik budur» deniyor. Aradan elli yıl geçiyor, o kuramı altüst eden başka bir kuram geliyor, o kurama göre de fabrikalar kuruluyor, makinalar, motorlar işliyor .Aradan yıllar geçiyor o fizik kuramı da değişiyor, yerine bir başkası geliyor insanlığın ve bilimin gelişme süreci içinde. «Bilimsel olan buymuş» deniyor. Sonunda bu duruma, bu gelişmelere bakan çağımızın bazı bilim felsefecileri «Artık müsbet bilime bile bilimsel denemez» noktasına vardılar. Böyle bir noktada siyasal akımlar için «bilimsellik»ten söz etmek, bence bilim dışı düşüncenin en ifrada varmış biçimidir. Bir siyasal akım için «bilimsellik» iddiasında bulunmak kaçınılmaz olarak bir toplumu, totaliter rejime götürür. Çünkü, bir Devletin başına geçenler, eğer kendi benimsedikleri siyasal akımın «bilimsel» olduğuna inanıyorlarsa, bu ne demektir? Tek doğru olduğuna inanıyorlar, en doğru olduğuna, evrensel doğru olduğuna inanıyorlar demektir. Bir devleti yönetenler, iktidardakiler, bir kez bu inanca saplanmaya görsünler, o zaman kendi inançlarını topluma kabul ettirebilmek için yapmadıkları zulmü bırakmazlar, yapmadıkları kötülüğü bırakmazlar o topluma. «Bilimsel» siyasal

akım olabileceği anlayışıyla, demokrasiye bağlılık bağdaşmaz. O bakımdan da Cumhuriyet Halk Partisinin Demokratik Sol anlayışı, solculuğun temel felsefesine olduğu kadar, demokrasiye de en uygun akımdır kanısındayım. Bizim Demokratik Sol anlayışımız, toplumun ve çağdaş dünya koşullarının gerçekleri gözönünde tutularak, halkla birlikte oluşturulmuştur. En çetin koşullar altında ve en çetin engellere karşın birkaç yılda bir, hem geniş bir partililer topluluğunun hem de tümüyle Türk toplumunun seçimine ve oylarına sunula sunula yontulmuş, biçimlendirilmiştir bizim Demokratik Sol anlayışımız... Her kongrede eleştirile, eleştirile tartışıla tartışıla, Parti içinde, Parti dışında, her seçim halkın önünde aylarca tartışıla tartışıla, yontulmuş biçimlendirilmiş ve bugünkü aşamasına varmıştır. Bu Demokratik Sol anlayışımızın gerçekçi veya geçerli bulunmayan yönlerinin olduğu (ki bilimsellik iddiasında bulunmadığımıza göre, eksiklerinin, gerçekçi olmayan yönlerinin var olabileceğini de kabul etmek zorundayız) veya kendi Demokratik Sol anlayışımızın bugün geçerli olduğuna inandığımız bir yönünün belki önümüzdeki yıl geçerliliğini yitirebileceğini kabul edebiliriz. Yeter ki, temel ilkelerimizden ve doğrultumuzdan sapmayalım. Eğer bu doğrultumuzun, Demokratik Sol anlayışımızın gerçekçi veya geçerli olmayan yönleri varsa, onlar da demokratik özeleştiri ve çözümleme süreci içinde düzeltilmeye ve değiştirilmeye açıktır.

Toplum yapıları başka, tarihsel gelişmişlik süreçleri ve bugünkü gelişmişlik düzeyleri de başka, hele hele rejimleri bambaşka olan kimi ülkelerin sol modelleri Türkiye'ye uygulamaya kalkışmak, bir özenticilikten başka sonuç vermez. Bu, dünya gerçeklerine de şu bakımdan aykırıdır: Çünkü, günümüzde bir tek sol modelin aynen uygulandığı iki ayrı ülke gösterilemez kanısındayım. Son yıllarda, başka bazı ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de bir kapitalist emperyalizmle uzlaşmacı bir sol çıktı. Kiminin bilinçli olarak, kiminin bilinç altı bir teslimiyetçilikle seçtiği bu uzlaşmacılık, onları yerli ve yabancı bazı sağ çevrelerce el altından korunarak yaşama ve bir ölçüde de gelişme olanağına kavuşturdu. Çünkü uluslararası denge değişiklikleri içinde, bazı uluslararası sağ güçler, onları desteklemekte yarar umabildiler.

Tabii neyi kasdettiğimizi anladınız. Maoculuğun Çin gerçekleri ile yoğrulduğunu anlamadan, bunu bile farkedemeden, bu anlayışa —Maoculuk dedikleri anlayışa— özenmiştir öyleleri. Son birkaç yılda, Mao gitmiş, Çin'in gerçekleri o arada belli bir değişmeden geçmiş ve Çin'de Maoculuk değişmeye başlamış,

ama bizdeki taklitçileri tabii bir hayli geriden geldikleri için hâlâ aynı yerde saymaktalar.

Kimi solcular da veya kendini solcu sananlar da değişik ulusları birarada bir denge yapısı içinde yaşatabilmek için başvurulmuş bir devlet biçiminin değişik parçaların birbirine tutuşturulmasından, biraz da eğreti olarak birbirine tutuşturulmasından oluşan bir ülkeler topluluğuna dayalı devlet yapısını akıl almaz bir özenticilikle, solculuğun gereği sanmışlardır. «Madem ki değişik ulusların zorla veya isteyerek biraraya gelmesinden oluşan falan sosyalist devlette şu devlet yapısı ve rejimi var, madem ki o sosyalist, madem ki biz de sosyalist veya solcu olmak istiyoruz, o halde biz de o yolda gidelim, öyle bir devlet yapısına özenelim» demişlerdir. Ulusumuzun birliğini bozmayı, bütünlüğü Kurtuluş Savaşında tüm Ulusun istenciyle, gücüyle sağlanmış ülkemizi bölmeyi akıllarına koymuşlardır. Başka bazı Devletlerin bölünmüşlükten kurtulmak için başvurdukları bir çareyi, bizimkiler bölünmemiş bir ülkeyi zorla bölmek için kullanmaya çalışmaktadırlar.

Özenticilik, kendilerinin bilimsel davrandığını sanan kimseleri ne kadar gafletlere, saçmalıklara sürükleyebileceğine çok açık ve acı bir örnektir.

Bu arada ,böyleleri bir yandan solcu geçinirken, bir yandan da kimi bilinçli kimi bilinçsiz feodal güçlerle işbirliği yapmaktadırlar. Hatta onların aracı olmaktadırlar ve istemeseler de sağcı kafatasçılarla bir kaba dolmaktadırlar; akıllarından geçmese bile, sömürgeci ve bölücü emperyalizmin veya kapitalizmin bölgemizdeki oyununa düşmektedirler. «Çin uzakta, Maocu denilenler de uzağı göremiyorlar» dememek gerekir. Bilimsellik özenticileri yakın çevremize birazcık baksalar her biri «bilimsel», «evrensel» ve «tek» sosyalizm modelini uyguladığını iddia eden, ama birbirinden çok farklı ne kadar çok Devlet bulunduğunu görecekler. Her birinin uyguladığı sosyalizm «tek», ama hepsi birbirinden başka. Herbirinin uyguladığı sosyalizm «evrensel», ama herbirinde sosyalizm birbirinden dünyalar kadar farklı. Yine bu «bilimsel» sosyalizme özenenler, dünyada uluslararası koşullar olanak verdiği ölçüde, bu «bilimsel» sosyalizm uygulayıcısı Devletler arasındaki ayrılıkların giderek arttığını ve giderek artacağını görüyor olmalıdırlar. Cumhuriyet Halk Partisinin Demokratik Sol anlayışı, çok şükür bu türlü uzak veya yakın esin kaynaklı özenticilikten kendini ta doğuşundan itibaren kurtardığı için, bu yollara sapmadığı için ilkin on yıl halkın algılamasında ve değerlendirmesinde sınana sınana oluşmuştur, ve en büyük

engellere karşın iktidara getirilecek kadar halk tarafından benimsenmiş, desteklenmiş, şimdi de iktidarda iktidar uygulamasında en büyük sınavını vermektedir.

....

Ama bazı arkadaşlarım demin de dediğim gibi, zaman zaman dışımızdaki solun bizde kompleks yaratmak, kendimize karşı güven eksikliği yaratmak oyunlarına kapılmışlardır, vehimlerine kapılmışlardır. Bunun bir ilginç ve acı örneği, biraz önce değindiğim Toplumsal Anlaşma. Bu yalnız işçiyi daha ileri haklara kavuşturma bakımından değil, aynı zamanda işçinin ağırlığını büyük ölçüde iktidara koyması bakımından da önemli bir adımdır. «İşçi iktidarlara ağırlığını koymalı» diye bağıranlar ve nutuk atanlar, bizim dışımızda, buna karşı çıkıyorlar. «Onlar buna karşı çıktı, onlar iyi solcudur, o halde biz de en azından şu Toplumsal Anlaşmayı sükutla geçiştirelim» eğilimini maalesef Partimizde yer yer görüyorum.

....

Belki bilime uymuyordur, belki ideolojiye uymuyordur. Fakat siyasal akımlar bilimsel olmayacağı gibi dış politikalar da ideolojik olamaz. İdeolojik katılığı en ileri noktaya vardırmış gibi görünen bir Devlet olan Çin'in dış politikasının hiçbir yerinde bırakınız ideolojiyi, ideolojik açıdan tutarlılığının zerresini göremezsiniz. Büyük bir Devlet olan ve dostça ilişkilerimiz olan Çin'e hiçbir saygısızlık anlamı gütmeden söylüyorum. Ama, bir yandan en koyu faşist rejimlerle, en yakın diplomatik ilişkiler, ekonomik ilişkiler içine gireceksin, bir yandan da sosyalist olduğunu söyleyebileceksin... Ben bunu yadırgamıyorum .Burada yadırgadığım sadece ilkeler açısından olabilir. Dış politikada ilkelere bağlılık, birtakım insanca ilkelere bağlılık saygı değerdir, korunabilir ve korunmalıdır. Birtakım ahlaki kurallara bağlılık mümkündür ve bu bağlılık gösterilmelidir. Cumhuriyet Halk Partisi de dış politikada ilkelere bağlılığı, kurallara bağlılığı her zaman göstermiştir ve sonuna kadar gösterecektir. Ama ideolojik açıdan dış politika yapılamaz. Bunu ne Rusya yapıyor, ne Çin yapıyor, ne Amerika yapıyor. Arnavutluk belki birara yapmak istedi, o da sanıyorum bıraktı. Dünya bir tek bize kalmamıştır ideolojik açıdan politika yapacağım gibi bir garip davranışla ortaya çıkmak. Ama bunun da ötesinde Türkiye'de bazı solcularda öyle bir anlayış var ki, kendi Ulusunun yararına karşı çıkmayı solculuğun gereği sanıyor. Hatta kendi Ulusunun yararına ne kadar karşı çıkarsa, o kadar daha bilimsel solcu olduğunu kanıtlayabileceğini sanıyor. Böylece yıllar yılı zulüm altında inleyen,

sömürülen Türklerin haklarını savunmamış olan bazı solcular, bugün birtakım militan Kıbrıs Rumları ile birlikte, «Kıbrıs'ta işgale son» diye Türkiye'de ve Kıbrıs'ta slogan yazabiliyorlar.

Değerli arkadaşlarım. barışı gözetmek, insanca kurallardan ayrılmamak şartıyla milliyetçilik ayıp değildir. Milliyetçilik solculukla bağdaşmaz değil. Hangi sosyalist Devlet gösterebilirsiniz ki milliyetçi olmasın? Uzakdoğu'sundan Batısına kadar... Size bir ilginç örnek vereyim: Sanırım açıklamamda sakınca yok. Sosyalistliği en saf şekliyle uygulamaya çalışan bir Arnavutluk var. Bu Aranavutluk'la —dostluk duyguları beslediğimiz, saygı duyduğumuz bir millet— ilişkilerimizi daha da geliştirmek istedik. İktidara geldikten sonra bir heyet gönderdik. Arnavutluk'un en yetkilileri o gün anlayış gösterdiler, fakat ilişkilerimizi geliştirebilmek için bir koşulları, istekleri bulunduklarını ileri sürdüler: Dediler ki, «Şemsettin Sami Arnavut'tur, onun kemiklerini Türkiye'deki mezarından çıkarıp Arnavutluk'a göndereceksiniz». Milliyetçiliği bu ölçüye vardırmış, kendine Arnavutluk modeli sosyalizmi benimsemiş sayan birtakım Türk solcuları, Türk Milletinin haklarını korumayı sol açıdan ayıp sayıyorlar. Bu çağdışı bir anlayıştır arkadaşlar.

Kendi milliyetçiliğinin gereğini yapmaya, kendi ulusunun... haklı yararını savunurken insanca amaçlara ters düşmemeye, insanlığın başına sorun yaratmamaya, dünya barışını tehlikeye atmamaya da azami özeni gösteriyoruz. Onun için arkadaşlarımdan ricam şudur. Bütün dünyanın sanırım başarısını kabul ettiği bir dış politikamız var. Bizim dışımızdaki bir avuç başka solcunun telkinlerinden komplekse kapılıp, bu başarımızı halka gereği gibi aktarma gayretinden geri durmasın arkadaşlarımız. Gerçi bizim halkımız dış politikayı iyi bilir, geleneksel olarak bilir, çok şükür biz anlatmasak da anlar. Ama bizim ağzımızla duymayınca, «Acaba bunların kendilerinin mi bir kuşkusu var?» diye bir kuşkuya kapılabilir.

Değerli arkadaşlarım, biz dışımızdaki solda yer alan, o yüzlerce fraksiyonlara bölünmüşlükten doğan parçalanmayı, bugüne kadar çok şükür içimize sokmadık. Bundan sonra da sokmayacağız. Bir partide her zaman belli çerçeveler içinde, belirli kurallar içinde, ayrılıklar tartışmalar çekişmeler olur. Fakat bu tür ayrılıkları da asgari düzeyde tutmayı, asla parti içinde birbirine karşı klikleşme, kadrolaşma noktasına vardırmamayı gerekli kılan bir dönemden geçiyoruz. Çünkü, ulusal birliğin ciddi sarsıntı geçirdiği, tehlikeye düştüğü bir noktada iktidara geldik. Biz kendi içimizdeki parti olarak yeterince birlik sağlayamamış olur-

sak —çok şükür var bu birliğimiz— bu birliği sürdüremezsek, Ulus düzeyinde birlik sağlamak işlevini yerine getirmek bizden kolay kolay beklenemez.» (Aynı yerde, sf. 34-43)

Yukarıda yaptığımız alıntının uzun tutulması ve Ecevit'in bilimsel sosyalizm konusunda söylediği sözlerin aynen buraya aktarılması, sosyal demokrasi liderlerinin taşıdığı zihinsel kargaşayı, bu kargaşanın altındaki bilim dışı temeli göstermek içindir.

Önce birkaç kelimeyle belirtelim ki, Ecevit'in Maoculuğu emperyalizm ile işbirliği yapmakla nitelemesi doğrudur. Fakat bu tesbit, Ecevit'ten çok önce bilimsel sosyalistler tarafından belirtilmiş ve kanıtlanmıştır. Ama Ecevit, bilimsel sosyalizmi «eleştirirken», Maocuları bilimsel sosyalist gibi göstermeyi ve bilimsel sosyalizmin eleştirisinde Maoculuğu örnek göstermesi bir başka yanılma ve yanıltmadır.

Çünkü bilimsel sosyalistler ve bilimsel sosyalizm, günümüzden yirmi yıl öncesinden başlayarak Maoculuğu eleştirmeye başlamışlardır. Bugün Maoculuğa karşı en tutarlı ve en etkili mücadeleyi veren de gene bilimsel sosyalistlerdir.

Maoculuk, bilimsel sosyalizm dışında olduğu için adıgeçen yirmi yıl içinde karşı-devrime ve uluslararası emperyalizm ile işbirliğine kadar gitmiştir.

Maoculuğu bilimsel sosyalizm içinde bir akım olarak göstermek ve «bilimsel sosyalistlerin de birbirlerine kıyasıya düşman olabildiğini ve bu denli zıtlaştığını» ileri sürmek ya bilgisizliktir, veya bilerek yanıltmadır.

Aynı şekilde, Arnavutluk'un «saf sosyalizmi» uyguladığı iddiası da temelsizdir. Bilimsel sosyalistler, Arnavutluk'un izlediği yolu bilimsel sosyalizm olarak görmemekte, yani Arnavutluk'un «saf sosyalizmi» izlediği iddiası CHP liderlerinin kuruntusunda kalmaktadır.

Bunun dışında, diğer sosyalist ülkelerin değişik modeller uygulamasını bilimsel sosyalizmi inkâr için gerekçe olarak kullanmak gerçekte bilimsel sosyalizmi hiç anlamamış olmaktır. Çünkü her ülkenin kendine özgü koşulları sosyalist biçimlenmeleri ve modelleri seçmesi, bilimsel sosyalizmin bölünmüşlüğünü ve tutarsızlığını değil, doğruluğunu kanıtlar. Çünkü bu bilimsel sosyalizmin bir gereğidir. Ve Ecevit'in söylediği «özgü modeller» sadece biçimdedir. Fakat bilimsel sosyalizm tektir. Sosyalist ülkeler, bilimsel sosyalizm temeli üzerinde, bu sosyalizmin rehberliğinde kendi ülkelerinin özgül koşullarına uygun biçimlere yönelmişlerdir. Çünkü bilimsel sosyalizm dogmatizmin ve şematizmin reddini gerektirir. Bir başka deyimle bilimin ilkelerinin her ülkenin koşullarına uygulanmasının bir sonucu olan bu değişik biçimler, bilimsel sosyalizmin gereğidir.

Ecevit'in bilimsel sosyalizm hakkındaki sözlerini ayrıntılı bir şekil-

de yanıtlamak bile gereksiz kalmaktadır. Çünkü Ecevit, bilimsel sosyalizmin «eleştirisi»ne girmeden önce, peşinen kendi partisinin bilimsel olmadığını söylemektedir. Ecevit partisinin bilimsel olmadığını fakat «gerçekçi» olduğunu ileri sürmekte, böylece kocaman bir muğlaklık ve bilinmezlik yaratmaktadır. Bu muğlaklık ve bilinmezcilik, bu konuyla ilgili tüm sözlerinde açıkça kendisini ortaya koymaktadır.

Ecevit politik akımların bilimsel olan ve olmayan olarak ayrılamayacağını söylerken, politikayı bilimden soyutlamaktadır. Sadece burada da kalmayarak, bilimin bir bütün olarak kendisini de inkâra yönelmekte, bilim üzerine kuşku getirme tutumunu «bilimselllik» olarak nitelemektedir.

Ecevit, çağımızda «özgürce düşünme»nin gelişmesi nedeniyle artık «müsbet bilimlerin», ya da «doğa bilimlerinin» bile bilimselliğinin tartışıldığını belirtmekte ve bu tutumu «yapıcı ve bilimsel kuşkuculuk diye nitelemektedir.

Sayın Ecevit kültürlü bir insandır. Düşünce tarihinde kuşkuculuk (septisizm) akımının ne denli bilim dışı olduğunu bilir. Burada ise, doğa bilimlerini bile tartışma masasına getirerek onlar üzerinde kuşku yaratmayı olumlamakta ve metafizik, bilim dışı bir akım olan kuşkuculuğu, bilimsel ilan edebilmektedir.

Düşünce tarihindeki septikler (kuşkucular) kısa zamanda sönüp gitmişlerdir. Misyonları ise zamanın gelişen ilerici akımlarına karşı, o devirdeki egemen gerici güçlere hizmet etmek olmuştur. Çünkü bilim kendisini doğanın ve toplumun her alanında zamanla dayatmış ve kuşkuculuk güderek bir düşünce ekolü yaratmak isteyenler, kendi kitapları ve saçmalıklarıyla birlikte kütüphanelerin tozlu raflarının yolunu tutmuşlardır.

Şimdi «kişinin düşünme özgürlüğü» adı altında bu kuşkuculuğu canlandırmak isteyenlere «bilimsel» payesi vermek ise, bilimin bu denli geliştiği, bilimsel ve teknolojik devrimin bu denli ilerlediği bir çağda bilimin inkârından başka birşey olamaz.

Öte yandan, bilimleri «müsbet bilimler», «menfi bilimler» diye sınıflandıran ve hâlâ daha okul kitaplarında öğrencilere bunu öğreten anlayış, burjuvazinin demagojisine hizmet etmektedir.

Çünkü egemen burjuvazi, günümüzden çok önce, bilimsel sosyalizmin gelişmesi ve toplumsal olayların bilimsel ilkelerini getirmesi, tarihsel determinizmin (tarihsel maddeciliğin) ilkelerini koyması karşısında, fizik, kimya, biyoloji, matematik vb. gibi fen konularını «müsbet bilim» diye ilan etmiş, toplum bilimi ise «menfi bilim» diye tanıtmıştır. Bu yolla sosyal olayların bilimsel temelinin olamayacağını, toplumun bilim temelinde incelenemeyeceğini öne sürmek ve özellikle batılı aydınları bilimden ve bilimsel sosyalizmden uzak tutmak istemiştir.

Oysa tıpkı doğa bilimleri gibi toplumun da bilimi vardır. Bir başka deyimle bilim tektir. Bilimsel sosyalizm ise, hem doğa bilimlerinin hem de insanlığın toplumsal evriminin temellerini açıklamıştır. Çünkü bilimsel sosyalizm sadece toplumu açıklamaz, tüm evreni açıklar. Diyalektik materyalizm temeli üzerinde, tüm evreni kucaklayan doğal ya da toplumsal olayların biricik bilimsel açıklamasını getirir.

Ecevit, kişisel düşünme özgürlüğünü öylesine metafizik bir şekilde yüceltiyor, öylesine adeta mistikleştiriyor ki, burjuvazinin «müsbet» ve «menfi» bilim şeklindeki bilim dışı ayırımlarını ve demagojilerini de aşarak, «müsbet bilim» denilen doğa bilimlerini yani fiziği, kimyayı, biyolojiyi vb. inkâr edenleri bile aklama noktasına varıyor. «Artık müsbet bilime bile bilimsellik denemez noktasına varanları» kendisinin bilimsel sosyalizm «eleştirisi»ne baz yapmaya çabalıyor.

Burada CHP liderinin başvurduğu «yöntem» açıktır. Ecevit, bilim dışı bir tasnif olan «müsbet bilim - menfi bilim» ayırımını peşinen kabullenerek bilim dışına düşüyor, sonra «müsbet bilimlerin bile tartışma götürdüğünü» söyleyerek bilimi bir bütün olarak yadsıyor. Bir bütün olarak bilimin üzerine kuşku getiriyor. Bu kuşkuculuğu ise «bilimsel tavır» olarak açıklıyor. Böylece düşünce planında binbir labirentin içine girerek, kuşkuculuğu, yani metafiziği özgürlük yaldızı ile, «bilimsel derinlik» görünümü altında sunuyor.

Böylece, CHP lideri, kendisine göre politik akımların bilimsel olamayacağını kanıtlamaya, çünkü doğa bilimlerinin bile bilimselliğinin kuşku götürdüğünü iddia etmeye çabalıyor.

Ecevit, bilimsel gelişmenin yeni bulgularını gerçekte bilimin gelişmesi olarak almıyor, tersine onları bilimin inkârı olarak tanıtıyor. Şayet geçmişte doğa bilimlerinde kuram olarak, ya da varsayım olarak öne sürülen, fakat doğruluğu kanıtlanmamış birtakım iddialar var idiyse ve bilimsel-teknolojik devrimin gelişmesi bu kuramların, bu iddiaların yanlışlığını kanıtlayıp, yerlerine doğrusunu koyduysa, bu olgu bilimin inkârını, ve de «bilimsel kuşkuculuğu» değil, tam tersine bilimin doğruluğunu ve bilime daha fazla inanmayı gerektirir.

Toplum konusundaki bilim ilkelerinde de durum aynıdır. Bilimsel sosyalizmin ilk şekillenmesinden bu yana 130 yıl geçmiş, bilimsel sosyalizmin teorik planda olgunlaşmasından bu yana ise yüz yıl geçmiştir. Bu zaman içinde ,sosyalizmin kurulması ve dünya sistemi haline gelmesi bilimsel sosyalizmin bir tez, bir iddia olmadığını, bilimsel sosyalist öğretinin sosyal pratikte doğrulandığını kanıtlamıştır. Böylece ilk kez Marksizmin bir bilim kabul ettiği toplumsal süreç (tarihsel maddecilik) pratik içinde doğruluğunu kanıtlamıştır. Ve boyuna kanıtlamaktadır. Yani burjuvazinin deyimiyle «menfi bilim» diye ilan edilen ve Marksist deyimle toplum bilimi diye de tanımlayabileceğimiz tarihsel maddeciliğin bir tez olmadığını, bilimin kendisi olduğunu pratik göstermiştir.

Sayın Ecevit gibi düşünenler, yüz yıl önce bu sözleri söyleselerdi belki bu sözler bir tartışma konusu olabilirdi. Ama bugün, bilimsel sosyalizm düşünsel bir güç olmaktan çıkıp, koskoca bir dünya sistemi halinde maddi güce dönüştükten sonra, kalkıp tarihsel maddeciliği ve onun içinde bir öge oluşturduğu bilimsel sosyalizmi ameliyat masasına yatırmak, bu konuda da yeterince ikna edici olamayınca, doğa bilimleri üzerine de kuşku düşürmek ve bütün bunları «insanın düşünme özgürlüğü» gibi soyut bir yüceltmeye bağlamak bütünüyle bilim dışıdır. Bilim dışı olmak bir yana bilimin bir bütün olarak inkârıdır.

Ecevit, artık doğa bilimlerinin bile tartışıldığını, «müsbet bilimlerin» bile bilimsel olamayacağını söyleyip, bilimsellik diye kuşkuculuğu hortlatırken bütün bu sözlerini nereye bağlamıştır? Asıl önemli olan budur.

Ecevit, «... bu gelişmelere bakan çağımızın bazı bilim felsefecileri 'Artık müsbet bilime bile bilimsel denemez' noktasına vardılar. Böyle bir noktada siyasal akımlar için 'bilimsellik'ten sözetmek, bence bilim dışı düşüncenin ifrada varmış noktasıdır» diyor. Kendisinin savunduğu bilim inkârcılığını «bilim» diye tanıtınca, «kuşkuculuğu» bilimsel olarak ilan edince, ister istemez, bilime sahip çıkanları bilimi savunanları «bilim dışı» diye görmek kaçınılmaz olur.

Ama Ecevit, sözlerinin tam burasında dilinin altındaki baklayı çıkarmakta ve savunduğu «bilimsel kuşkuculuğun» amacını açıklayarak, sadede gelmektedir: Yukarıdaki cümleden sonra Ecevit şöyle diyor: «Bir siyasal akım için bilimsellik iddiasında bulunmak, kaçınılmaz olarak bir toplumu totaliter rejime götürür».

İşte bütün burjuva ideologlarının bilimi inkâr etmekten kasıtları da budur. Ecevit'de aynı yolu izleyerek sosyalizmi «totaliter» diye ilan etmeye varmıştır.

Sosyalizme «totaliter» deyimiyle kimlerin sövdüğü herkesçe bilinmektedir. Bu konuda fazla söz söylemeye gerek yoktur.

Üzerinde durmamız gereken nokta, Ecevit'in «bilimsel sosyalizm» —kendi deyimiyle— «totaliter rejim» karşısına koyduğu şey nedir?

Ecevit bu sorunun yanıtını «demokratik sol düşünce» diye getiriyor. Fakat o savunduğu bilinemezciliğini, o sevdiği «bilimsel kuşkuculuğu»nu hiç kuşkusuz burada da koruyor ve şöyle diyor: «Sol anlayışımızın bugün geçerli olduğuna inandığımız bir yönün, belki de önümüzdeki yıl geçerliliğini yitireceğini kabul edebiliriz. Yeter ki temel ilkelerimizden ve doğrultumuzdan sapmayalım»

Yani Demokratik sol anlayışının da şurasını, burasını değiştirebiliriz, fakat temel ilkelerimizden ve doğrultumuzdan sapmayız. Oysa «bilimsel kuşkuculuğu» savunan ve bilimi yadsıyan bir anlayış demokratik sol'un ilke ve doğrultusunu da koymaması gerekir. Kaldı ki, o demokratik sol ilkeler nelerdir? Demokratik sol, bir bilim değilse, onun ilkeleri

de yoktur. Hiç değilse temel ilkeleri yoktur. Herşey bir muğlaklık içindedir. Demirel gibi «dün dündü, bugün başka bir gündür» deyip işin içinden çıkılır. Çünkü **ilkeler** ancak bilimin olduğu yerde sözkonusudur. Şayet bilim yoksa, demokratik sol anlayış bilimsel değilse, onun dayandığı bir temel ilke de yok demektir.

Böyle bir siyasal çizgi. önünde sonunda egemen tekelci burjuvaziye, uluslararası emperyalizme yarar.

Nitekim de CHP'nin dokuz aylık icraatı da öyle olmuştur. Ve Ecevit'in sözünü ettiğimiz konuşmasında savunduğu birçok nokta da bunu açıkça göstermektedir. Örneğin, «toplumsal anlaşmayı» solculuk olarak tanıtan Ecevit, bu anlaşmanın işçi lehine değil, tekelci sermaye ve onun devleti lehine olduğunu bilmez mi? Örneğin «milliyetçiliği» erdem gibi gösteren Ecevit, bu milliyetçiliğin egemen güçlere yaradığını bilmez mi? Örneğin «bölücülük» edebiyatı yapan Ecevit, Doğu Anadolu'daki Kanatlı J-78 Tatbikatını yaptıran İçişleri Bakanının, bu tatbikatın temel felsefesini oluşturan devletin başbakanı değil midir?

Hatta Ecevit bazı yerlerde ölçüyü öylesine kaçırmıştır ki, Amerikancı faşist bir rejim tarafından yönetilen ve kurtuluşu emperyalizmin silahlı gücü tarafından zorla engellenen Güney Kore için «kurtuluşuna bizim katkıda bulunduğumuz Kore» deyimini kullanmıştır. Yani Ecevit, emperyalizmin Kore'ye silahlı müdahalesi sonucunda kurulan kukla rejimi, Kore'nin kurtuluşu olarak görebilmekte ve Kore'nin yani Amerikancı diktatörlüğün kurulmasına, halkın köleleştirilmesine Türkiye'nin «katkıda bulunmasıyla» övünebilmektedir. Kaldı ki, hatırlanacak olursa, genel olarak Ecevit'den çok daha sağda bir politikacı olan Ismet İnönü, o zamanlar Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesine karşı çıkmış ve bu konuda Menderes hükümetine karşı muhalefet yapmıştı.

Burada sayısız örneklerden sadece birkaçına değinmekle yetindik. Bütün bu demokratik sol çizginin doğrultusunun kimin değirmenine su taşıdığı, zaten yaşadığımız olaylarla kendisini kanıtlamaktadır.

Esasen, başında belirttiğimiz gibi, Ecevit, bütün bu uzun ikna çabalarını, kendi partisi içindeki sol eğilimlere karşı getirmektedir.

Ecevit konuşmasının sonunda teşkilata söylemek istediği en önemli noktaya varmaktadır.

> **«Değerli arkadaşlarım, dediğim gibi, her partide bir ölçüde ayrılıklar olabilir. Fakat bunu, hele bugünkü ortamda ayrı ekipler oluşturma, ayrı kadrolar oluşturma noktasına vardırmaktan kaçınmalıyız. Şükranla belirtebilecek durumdayım ki, daha önce o noktaya doğru yaklaşırken, Partideki durum, özellikle iktidara gelmenin sorumluluğu içerisinde ve benim daha önceki Küçük Kurultay'daki dileklerime de uyarak pek çok arkadaşım böyle bir eğilimden ya kurtuldular, ya da kendilerini kurtarma-**

ya sanırım ciddi olarak çalışıyorlar. Bu arada, tabii yapanlar olduysa, örgütün gözetimine güveniyorum, sonuna kadar da güveneceğim.

Değerli arkadaşlarım, bu arada son yıllarda her zaman belirttiğim gibi, Türk toplumunun bugünkü aşamasının sorunları karşısında hayati önem taşıyan Kadın ve Gençlik Kollarımızı, kendi içimize, kendi Parti içi çekişmelerimize hapsolmaktan kurtarmaya ve onlara serbestçe dışarı açılmalarını önermeye mecburuz. Bunu yapmadığımız zaman, bizim dışımızdaki bir avuçluk kuruluşların elinde kalabilir Türk gençleri. Bunu geçmişte yeterince yapamadığımız içindir ki, Türkiye'de sayıya vurulduğunda, düşünce geçerliliğine vurulduğunda, hiçbir gücü olmaması gereken bazı kuruluşların Kadın Dernekleri, Gençlik Dernekleri, CHP'nin Gençlik Kollarından, Kadın kollarından daha etkin olabilmeyi veya daha etkinmiş gibi görümeyi başarabilmişlerdir. Sevinerek söylüyorum ki son zamanlarda Gençlik ve Kadın Kollarımız, dışa dönük çalışmaya büyük ağırlık ve önem vermeye başlamışlardır. Bu yalnız CHP'yi güçlendirmekle kalmayacaktır, aynı zamanda Türk toplumunu huzursuzluktan kurtamaya da büyük katkıda bulunacaktır.

Değerli arkadaşlarım, benim kadrolaşmaktan, ekipleşmekten kaçınma, hele dışarıda bize yandaş gibi görünen bazı güçlerden, öyle sanılan kuruluşlardan güç almayı reddetme tutumunu ve yaklaşımını zaman zaman yadırgayan arkadaşlarımız olduğunu biliyorum. Bu tutumumuz bizi, oyları yüzde 27'ye inmiş bir parti durumundan, kısa sürede yüzde 42'ye yükselen bir parti durumuna getirdi. Eğer bu konularda daha da çok titizlik gösterirsek, inanıyorum ki yüzde 50'nin üzerine kısa sürede çıkabiliriz.

Kamu yönetiminde kadrolaşmanın çok daha sakıncalı olduğuna inanıyorum. Partilerde zaman zaman bunu önlemek zor olabilir. Belli bir ölçüde hatta doğal da sayılabilir. Ama kamu yönetiminde kadrolaşmanın hiçbir zaman mazur görülemeyeceği kanısındayım.

Değerli arkadaşlarım, bir demokratik toplumda, siyaset adamlığı da gereklidir, kamu görevliliği de gereklidir. Ama ikisi birbirine karıştırılmamalıdır. Kamu görevlisi olduğunu bilmelidir ve nerede duracağını bilmelidir. Siyaset adamı da siyaset adamı olduğunu bilmeli ve nereye kadar gidip nerede durması gerektiğini bilmelidir. İkisi biribirine karıştırılırsa, bundan Devlette ve toplumda ancak kargaşalık ve huzursuzluk doğar. Elbette bizim Anayasamıza göre meşru olan Hükümet

Programımızı uygulamak istemiyen, bunun uygulanması bakımından kendisine düşen görevleri yerine getirmeyen kamu görevlileri ile çalışmak gibi bir yükümlülüğümüz yoktur. Yasa gerekleri içinde onun gereği ne ise yerine getiririz. Asla bu tür durumları kasdetmiyorum. Ama, görevini dürüstçe yapmak istiyor, gücü yettiği kadar yapmak istiyor. Böyleleri arasında «bizdendir-değildir» ayırımı yapamayız. Yapmaya başladık mı zararı orada kalmaz, kamu yönetimindeki bölünme orada kalmaz her parti içinde, ne kadar istemesek de, şu veya bu ölçüde kadrolaşma, ekipleşme, hizipleşme olur. Bu kadrolaşmalar, ekipleşmeler, hizipleşmeler çok daha kabararak, büyüyerek kamu yönetimindekilere de sıçrar. O zaman artık siz bırakınız Halk Partili yurttaşları bile tatmin edemez hale gelirsiniz. Çünkü bazı kamu görevlileri size sormaya başlar: «Anladık Halk Partilisin ama, şu hizipten misin, bu hizipten misin, o hizipten misin?»

Sanırım zaman zaman bu heves içine kapılanlar görülür. Bizim Programımızı engelleyen kamu görevlileri ile karşılaştığım vakit yasal müeyyideleri nasıl en ileri noktasına kadar onlara uygulatmak için direneceksem; bu türlü bizim lehimize olduğunu sanarak partizanlığı, parti içi hizipçiliği kamu yönetimine yansıttığını gördüğüm kamu görevlileri olursa, onlar da beni karşılarında bulacaklardır. Biliyor ve inanıyorum ki, örgütümüzü de karşılarında bulacaklardır.» (A.g.y.)

CHP'nin içindeki olaylar hiç kuşkusuz o partinin kendi iç sorunudur. Fakat CHP yöneticileri, bilimsel sosyalistlerin CHP'yi ve genel olarak sosyal demokrasiyi eleştirmeye devam edeceğini bilmelidirler.

CHP'nin parti içi sorunu şöyle mi sonuçlanır, böyle mi sonuçlanır bunu bilemeyiz. Ama bildiğimiz tek şey varsa, sosyal demokrasinin sağa ödün veren, sağa kayan. seçim öncesindeki demokratik ve ekonomik vaatlerini yerine getirmeyen, emekçi halk lehine adımlar atmayan ve kendi soluna duvar örmeye çalışan tutumu sürdükçe, bütün bu politikalar, Ecevit'in iddia ettiğinin aksine hiç de «gerçekçi sol» kategorisine girmeyecektir. CHP'nin izlediği politika böyle sürerse bu olsa olsa MC'ci güçlerin ve tüm demokrasi düşmanlarının ekmeğine yağ sürecektir.

GÖREV: SOSYALİST HAREKETİMİZİ GÜÇLENDİRMEK

Bilimsel sosyalist hareket ise, sosyal demokrasinin umut olmadığını daha geniş kitlelere göstermek, sosyal demokrasiden hızla kopmakta olan geniş emekçi yığınlarını, sadece ekonomik demokratik bakımdan değil, aynı zamanda politik bakımdan da örgütlemek ve onları sosyalist siyasal mücadelede seferber etmek görevi ile karşı karşıyadır.

Bilimsel sosyalist hareket, bir yandan sosyal demokrasiye karşı sosyalizm mücadelesi verirken, öte yandan faşizme ve geriliğe karşı sosyal demokrasinin, kendi solundaki güçlerle güçbirliği yapması gereğini sürekli vurgulayacak ,aynı şekilde tüm anti-faşist güçlerin demokratik birliğini savunarak, CHP'yi faşizm karşısında tutarlı olmaya çağıracaktır.

Sosyal demokrasinin gösterdiği tüm olumsuzluklara rağmen, DİSK ve TÖB-DER konusunda başvurduğu çeşitli oyunlara rağmen, bu politikanın demokratik güçlere zarar vermekten başka bir «yarar getirmeyeceğini» sürekli vurgulayarak, sosyal demokrasiyi anti-faşist güçbirliğine çağırmak politikasını sürdürmek, faşizme karşı en geniş demokratik bloku oluşturmanın gereğidir.

Bu politikada başarılı olmak ve faşizmi geriletmek,aynı zamanda sosyal demokrasiye karşı sosyalist alternatifi oluşturmak ise, herşeyden önce işçi sınıfı sosyalistlerinin sosyalist siyasal çalışmalarına bağlıdır. Türkiye sosyalist hareketinin güçlenmesini, merkezileşmesini ve Ecevit'in gözündeki «küçük parti» imajını silmesini, aynı şekilde kitlelerin ve «çizgisi belirsiz sosyalistlerin» belleğindeki aynı izlenimi etkisiz kılmasını, sosyal demokrasiye karşı alternatif durumuna gelmesini sağlamak asıl görevimizdir.

Ve bu görev mutlaka başarılacaktır. Asıl sorumluluğumuz bu görevi mümkün olduğu kadar erken ve mümkün olduğu kadar sağlam başarmaktır.

Evet, bu görev mutlaka başarılacaktır. Sayın Ecevit, bilimsel sosyalizmi ne denli eleştirirse eleştirsin, bu görev başarılacaktır. Sadece bununla da kalınmayacak, bilimsel sosyalizmin önderliğinde tüm ilerici güçler, tüm halk güçleri bir cephe oluşturarak, sadece faşizme karşı değil, aynı zamanda tüm egemen güçlere karşı Demokratik Halk İktidarı mücadelesine seferber olacaklardır. Ve sayın Ecevit'in iddia ettiğinin aksine bilimsel sosyalizm, Türkiye'de yığınsallaşacak, bilim kendisini pratikte bir kez daha doğrulayacak ve bilimsel sosyalizm önderliğindeki, işçi sınıfı partisi önderliğindeki halk güçleri iktidara gelerek sosyalizmi kuracaklardır.

Sayın Ecevit bir zamanlar -12 Mart döneminde- tarihsel akışın önüne hiçbirşeyin geçemeyeceğini söylerdi. Biz, bilimsel sosyalistlere ait olan bu sözü kendisine hatırlatıyoruz ve tarihsel akışın sosyalizm doğrultusunda olduğunu, Türkiye toplumunun da bu akış dışında kalamayacağını ve toplum biliminin (tarihsel maddeciliğin) de bilim olduğunu belirtiyoruz. Ve bilimin öngördüğü şekilde, bilimsel sosyalistlerinin asıl toplumsal görevinin bu tarihsel akışı hızlandırmak olduğunu dile getiriyoruz.

ilke 20 Lira

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ